

Δαρδουνοί Απόπχοι

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΕΤΟΣ 31ο • ΤΕΥΧΟΣ 167 • ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

Άναστάσεως ἡμέρα,
λαμπρυνθῶμεν λαοί

Δαχασσοί Απόποχοι

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΠΝ ΚΑΙ ΛΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 167 • ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

ISSN 1105-6779

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού

I. Παπαρρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού,

Πλατεία Κλαυθμώνος 105 61 Αθήνα

www.eaan.gr

Τηλ: 210-33.10.430, 210-33.10.431

e-mail: info@ean.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Αντιναύαρχος ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΕΡΟΥΚΗΣ ΠΝ ε.α.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΝΠΔΔ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Υποναύαρχος (Μ) Π. Μαυραγάνης ΠΝ ε.α.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Υποναύαρχος (Ο) Ν. Τσαπράζης ΠΝ ε.α.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ναύαρχος Θ. Φουστάνος ΛΣ ε.α.

Πλοίαρχος (Ε) Χ. Αϊδίνης ΠΝ ε.α.

Πλοίαρχος (Ε) Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ ε.α.

Πλοίαρχος (Ε) Εμ. Αναγνωστάκης ΠΝ ΕΝ ε.α.

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΕΑΑΝ

Τιμή τεύχους: 4 €

Ετήσια συνδρομή: 24 €

ΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Κ. Πλέσας - Ζ. Κάρδαρη Ο.Ε.

Χαρ. Τρικούπη 107, 114 73 Αθήνα

τηλ: 210 36 07 132, 210 38 20 148

e-mail: info@typografio.gr

Copyright: © ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΙ ΑΠΟΗΧΟΙ

Το τεύχος αυτό περιέχει
πληροφορίες, σχόλια και ειδήσεις
μέχρι 30_04_2022

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις
προσωπικές απόψεις των συντακτών τους
και σε καμμιά περίπτωση δεν δεσμεύουν
την ΕΑΑΝ

Περιεχόμενα

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Θρησκευτικά

- Η είς Έδου κάθοδος τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ **3**

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ Γεγονότων **4**

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Ιστορικά

- Ρωσο-Ουκρανική σύρραξη - Κεραυνός εν αιθρίᾳ ἡ
κάτι αναμενόμενο; **5**
- Η «ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ» ΑΠΕΙΛΗ, ΠΩΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΑ-
ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ **11**
- Παράγοντες ηθικής προπαρασκευής και
εμψύχωσης για τις μάχες του Μεγάλου Αγώνα **17**
- Γεγονότα από τη συμβολή των Λεσβίων
στον Αγώνα του '21 **22**
- Τα πήραμε τα Γιάννενα! 21 Φεβρουαρίου 1913 **25**
- Το Ιστορικό Χρονικό της Ανεξαρτησίας της Κύπρου **27**
- ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΑΟΖ) **31**

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΒΗΜΑ Κοινωνικά

- Ευχαριστήρια επιστολή Προέδρου ΕΑΑΝ **33**
- Αρχαιολογικό Μουσείο Αθδήρων και
Ψηφιακή Επικοινωνιακή Στρατηγική **34**
- Ας μιλήσουμε για την Ψυχική ανθεκτικότητα **37**
- Προσωπικότητες - Κοσμάς ο Αιτωλός **38**
- Ναρκοπόλεμος το 1915 στα Δαρδανέλια
κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο **40**

Ιατρικά Θέματα

- Η ΣΥΧΝΟΤΕΡΗ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΡΡΥΘΜΙΑ **41**

ΕΠΙΚΑΙΡΟ ΚΕΝΤΡΙ **43**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ **44**

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ **48**

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ **50**

ΔΙΑΦΟΡΑ **51**

ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΣ **54**

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ **58**

Εξώφυλλο: "Η Ανάστασης" του Χριστού (Μωσαϊκό 11ου αιώνα), φωτό ειλημμένη στις 3_3_2022 από το: [https://el.wikipedia.org/wiki/Ανάσταση_του_Χριστού#/media/Αρχείο:Hosios_Loukas_\(narthex\)_-_East_wall,_right_\(Harrowing_of_Hell\)_03.jpg](https://el.wikipedia.org/wiki/Ανάσταση_του_Χριστού#/media/Αρχείο:Hosios_Loukas_(narthex)_-_East_wall,_right_(Harrowing_of_Hell)_03.jpg)

Οπισθόφυλλο: φωτό ειλημμένη στις 16_4_2022 από το: https://el.wikipedia.org/wiki/Το_κάψιμο_της_τουρκικής_φρεγάτας,_Κων/νου_Βολανάκη,_Αθήνα,_Ιδιωτική_συλλογή

Χριστός Ανέστη με αγάπη και ειρήνη

εύχεται σε όλα τα μέλη της ΕΑΑΝ
και στις οικογένειές τους
ο Πρόεδρος και τα μέλη του ΔΣ της ΕΑΑΝ

Ἡ εἰς Ἀδου κάθοδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

Ηέκκλησία μας εἶναι Ἐκκλησία τῆς Ἀναστάσεως. Χωρίς τὴν Ἀνάσταση ἡ πίστη μας εἶναι μάταιη, ὥπως γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Α' Κορ. Κεφ. 15, στ. 12-20). Ο Χριστός μας ὅμως δέν ἀναστήθηκε μόνος Του, ἀλλά πῆρε μαζί Του καὶ ὅλους τούς Ἁγίους τῆς πρό Χριστοῦ ἐποχῆς. Τούς ἔβγαλε ἀπό τὸν Ἅδην καὶ τούς ἔβαλε στὸν Παράδεισο.

Ο Ἅδης σύμφωνα μέ τὴν ἀγιογραφική ἀντίληψη δέν ταυτίζεται μὲ τὴν κόλαση, μιὰ καὶ ἀποτελεῖ κοινό τόπο δικαιών καὶ ἀδίκων. Χωρίζονται ὅμως σ' αὐτὸν οἱ μὲν ἀπό τοὺς δέ, μιὰ καὶ οἱ δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βρίσκονται στούς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ. Παρόλα αὐτά ὁ Ἅδης ἀποτελεῖ τόπο βασάνων καὶ στεναγμῶν.

Ἡ εἰς Ἀδου κάθοδος τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ χριστολογικό δόγμα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ πιὸ εἰδικά τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων Ε' καὶ Ζ'. Μετά τή σταυρική Του θυσία, τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου μας ἐναποτέθηκε στὸν τάφο, ὅπου καὶ παρέμεινε ἀδιάφθορο γιά τρεῖς ἡμέρες. Κατά τή διάρκεια αὐτῶν τῶν ἡμερῶν ὁ Κύριος μὲ τή θεωμένη ψυχή Του, κατήλθε στὸν Ἅδην καὶ ἐκεῖ δίδαξε στούς φυλακισμένους τά σωτηριώδη διδάγματά Του. Ἔτσι ὅλοκληρώθηκε τό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας. Κανεὶς ἄνθρωπος τώρα δέν θά εἶχε δικαιολογία ὅτι δέν γνώρισε τὸν Χριστό.

Στὸν Ἅδην, σύμφωνα μέ τὸν Ἅγιο Ἐπιφάνιο ἐπίσκοπο Κύπρου, ὁ Χριστός μας ἔριζωνει συθέμελα τίς πύλες του καὶ κατευθύνεται πρός τὸν Ἀδάμ. Ὁ τελευταῖος ἀναγνωρίζει τά βήματά Του καὶ σκιρτά ὀλόκληρος ἀπό χαρά, μιὰ καὶ ἐκπληρώνεται τό Πρωτευαγγέλιο (Γενεσ. Κεφ. 3, στ. 15), δηλαδή ἡ πρώτη ὑπόσχεση πού εἶχε δώσει ὁ Θεός στὸν Ἀδάμ κατά τήν ἔξοδό του ἀπό τὸν Παράδεισο ὅτι θά τὸν σώσει.

Ἡ εἰς Ἀδου Κάθοδος τοῦ Κυρίου δέν ὑπάρχει σέ κανένα ἀπό τά ιερά Εὐαγγέλια. Ὁστόσο φανερώνεται

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτη π. Ιερωνύμου Φράγκου

ἀπό τά λόγια τοῦ Κυρίου μετά τό θαῦμα στήν προβατική κολυμβήθρα τῆς Βηθεσδά. «Ἄμην ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἔστιν ὅτε οἱ νεκροί ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ οὐρανοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν.» (Ιωάν. Κεφ. 5, στ. 25).

Ἡ στιγμή τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἔνα ιστορικό γεγονός πού ὅμως δέν μπορεῖ νά ἀπεικονιστεῖ στήν ούσία του. Γ' αὐτὸν τὸν λόγο ἡ εἰκόνα τῆς εἰς Ἀδου καθόδου ἀποτελεῖ εἰκονογραφικά τήν κατεξοχήν ἀπεικόνιση τῆς Ἀναστάσεως. Σε αὐτήν τήν ἀπεικόνιση συνοψίζεται ὅλο τό δόγμα αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Ο Χριστός πατά ἐπάνω στίς πύλες τοῦ Ἀδου πού σχηματίζουν τό σχῆμα τοῦ σταυροῦ καὶ συμβολίζουν ἔτσι τή σταυρική Του θυσία μέ τήν όποια ἔξαγόρασε τό ἀνθρώπινο γένος ἀπό τό θάνατο καὶ τή φθορά, ἐνῶ γύρω τους βρίσκονται συντετριμένα τά κλειδιά, καθώς ἐπίσης καὶ τά καρφιά καὶ οἱ ἀλυσίδες. Τά σημάδια ἀπό τή σταυρωσή Του εἶναι ἔκδηλα στά χέρια καὶ στά πόδια Του. Τό σῶμα Του εἶναι στραμμένο πρός τήν ἀριστερή πλευρά ὅπου μέ τό ἀριστερό χέρι ἀνασηκώνει τήν Εὕα ἀπό τό μνήμα στό ὅποιο κείτονταν, ἐνῶ τό κεφάλι Του εἶναι στραμμένο πρός τά δεξιά, κοιτάζοντας μέ πράσινο καὶ φιλόστοργο βλέμμα πρός τόν Ἀδάμ, τόν ὅποιο ἐπίσης τραβᾷ μέ τό δεξί χέρι.

Αύτό τό τόσο σπλαχνικό βλέμμα τοῦ Κυρίου εἶναι αὐτό πού ἔμφυσα σέ ὅλους τήν πνοή τῆς Ἀναστάσεως. Εἶναι ἡ ἐπιβεβαίωση πώς παρά τά ἀμαρτήματά μας ὁ Κύριος πῆγε καὶ στὸν Ἅδην ἀκόμη, γιά νά σώσει τό πλάσμα Του. Στό βλέμμα τοῦ Κυρίου καθρεπτίζεται ὅλη ἡ ἐλπίδα πού μπορεῖ νά γεννηθεῖ στήν ψυχή κάθε μετανοημένου ἀμαρτωλοῦ. Ἡ συγγνώμη ὁδηγεῖ στή μετάνοια ἡ όποια μέ τή σειρά της ὁδηγεῖ στήν Ἀνάσταση τῶν ψυχῶν. ᩴ εἰς Ἀδου κάθοδος γίνεται λουπόν ἡ ἀπαρχή τῆς Ἀναστάσεως.

- 31-01-2022** Κατάθεση στεφάνου από τον πρόεδρο της ΕΑΑΝ, στο Μνημείο Πεσόντων Ιμίων, προς τιμή στους Αθάνατους νεκρούς-ήρωες των Ιμίων, Υποπλοίαρχο Χριστόδουλο Καραθανάση, Υποπλοίαρχο Παναγιώτη Βλαχάκο και Αρχικελευστή Έκτορα Γιαλούφου.
- 02-02-2022** Κοπή βασιλόπιτας Ν.Ν.Α. Παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.Ν. Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ.
- 26-02-2022** Πρόσκληση Διοικητή 651 ΑΒΥΠ σε επιμνημόσυνη Δέηση υπέρ αναπαύσεως ψυχών πεσόντων Α/Ξ οπλιτών στους αγώνες του Έθνους, στο Γ' κοιμητήριο Αθηνών. Εκπροσώπησε την Ε.Α.Α.Ν. ο Αντιναύαρχος ε.α. Συμεών Κωνσταντινίδης ΠΝ.
- 27-02-2022** Πρόσκληση Ε.Α.Α. στην τελετή Παράδοσης Παραλαβής νέου Δ.Σ./Ε.Α.Α.Α., στη ΛΑΕΔ. Στην τελετή παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.Ν. Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ.
- 17-03-2022** Παράδοση-Παραλαβή νέου Αρχηγού ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ. Στην τελετή παρευρέθηκε ο Ναύαρχος ΛΣ ε.α. Θεόδωρος Φουστάνος, μέλος του ΔΣ/ΕΑΑΝ.
- 18-03-2022** Τελετή Παράδοσης-Παραλαβής Καθηκόντων Διευθυντού ΓΕΝ/ΔΥΓ. Στην τελετή παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.Ν. Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ.
- 20-03-2022** Εκλογές ΕΑΑΝ για ανάδειξη νέου ΔΣ.
- 21-03-2022** Τελετή Παράδοσης-Παραλαβής καθηκόντων Διοικητού ΣΝΔ. Στην τελετή παρευρέθηκε ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.Ν. Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ.
- 24-03-2022** Πρόσκληση από Περιφέρεια Αττικής στον Εορτασμό Εθνικής Επετείου της 25^{ης} Μαρτίου 1821, κατέθεσε στεφάνη ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.Ν. Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ.
- 25-03-2022** Εορτασμός Εθνικής Επετείου της 25^{ης} Μαρτίου 1821 από ΕΑΑΝ/ΝΔ/ΕΛΛΑΔΟΣ(ΠΑΤΡΑ). Κατάθεση στεφάνου από τον Πρόεδρο ΕΑΑΝ/ΝΔ ΕΛΛΑΔΟΣ Αντιναύαρχο (Ο) ε.α. ΜΠΟΪΛΕ Δ. ΠΝ καθώς και εκδηλώσεις (Αγώνες δρόμου φιλανθρωπικού σκοπού «Koumaria trail race»).
- 25-03-2022** Εορταστικές Εκδηλώσεις της 25ης Μαρτίου 2022, στο Νομό Φθιώτιδας. Εκπροσώπησε την ΕΑΑΝ, ο Τοπικός Εκπρόσωπος της ΕΑΑΝ, Πλωτάρχης ε.α. Γ. Έξαρχος ΠΝ
Εορτασμός Εθνικής Επετείου της 25^{ης} Μαρτίου 1821 από ΕΑΑΝ/ΠΟΡΟΥ. Κατάθεση στεφάνου από τον Πρόεδρο ΕΑΑΝ/ΠΟΡΟΥ Αρχιπλοίαρχο (Δδ) ε.α. Γ. Αλιφέρη ΠΝ.
Κατάθεση στεφάνου την 25η Μαρτίου 2022 από τον Τοπικό Εκπρόσωπο της ΕΑΑΝ στον νομό Λασιθίου Κρήτης Πλοίαρχο (Ε) ε.α. Γεώργιο Καθεκλάκη ΠΝ, στην Πλατεία της πόλεως του Αγίου Νικολάου Λασιθίου σε ένδειξη τιμής.

Ρωσο-Ουκρανική σύρραξη

Κεραυνός εν αιθρίᾳ ή κάτι αναμενόμενο;

Του Χρήστου Σκλιβάνου Νομικού, Διεθνολόγου, Ιστορικού

Μέρος Α'

Ηένοπλη σύρραξη μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας αποτελεί το επίκεντρο του διεθνούς και εθνικού ενδιαφέροντος τις τελευταίες μέρες. Η σύρραξη έχει προκαλέσει έντονες αντιδράσεις, ενώ διάφοροι ειδικοί σπεύδουν να δώσουν την προσωπική τους γνώμη και εκτίμηση τόσο ως προς την πορεία των επιχειρήσεων, όσο και ως προς το ευρύτερο διεθνές γίγνεσθαι. Το αυτό θα επιχειρηθεί να γίνει και με το ανά χείρας κείμενο. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός είναι η διερεύνηση των αιτίων πίσω από την αρχική ρωσο-ουκρανική αντιπαλότητα, το διεθνοπολιτικό/γεωπολιτικό πλαίσιο, το ζήτημα των κυρώσεων και η ευρωπαϊκή στάση και αντίδραση. Έπειτα, θα επιχειρηθεί η εξαγωγή συμπερασμάτων, στο μέτρο του δυνατού, και, τέλος, θα διατυπωθεί η προσωπική εκτίμηση του γράφοντος.

Οι απαρχές του «προβλήματος»

Προκειμένου να γίνουν αντιληπτά τα αίτια της παρούσης αναμέτρησης, κρίνεται σκόπιμη η εξέταση της υπόθεσης εξ απαλών ονύχων. Ποιοι είναι οι Ρώσοι; Ποιοι είναι οι Ουκρανοί; Γιατί διαπνέονται από τέτοια αισθήματα αντιπαλότητας;

Ξεκινώντας από τους Ρώσους. Η εικόνα που έχει σχηματιστεί και κυριαρχεί στο μυαλό των περισσοτέρων είναι πως η σημερινή Ρωσία αποτελεί την κοιτίδα του σλαβισμού. Η θέση αυτή είναι εν μέρει ορθή. Οι πρώτοι Ρως δεν ήταν Σλάβοι, αλλά Σκανδιναβοί. Το όνομά τους, μάλιστα, προέρχεται από τον αρχηγό τους (κάποιοι θα μπορούσαν να κάνουν λόγο και για γενάρχη) τον Ρούρικ¹. Συγκεκριμένα, επρόκειτο περί γερμανικών φύλων, τα οποία άρχισαν σταδιακά να εγκαθίστανται στην περιοχή πλησίον της λίμνης Λαντόγκα, στα πλαίσια των καθιερωμένων επιδρομών τους. Δεδομένων των δυσμενών κλιματολογικών συνθηκών, οι πρώτοι αυτοί επιδρομείς ξεκίνησαν να μετακινούνται νοτιότερα εκμεταλλευόμενοι τόσο το πεδινό τους εδάφους, όσο και τους μεγάλους πλωτούς ποταμούς σε αναζή-

τηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Η μετακίνηση αυτή, τους έφερε στα εδάφη της σημερινής Ουκρανίας και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή του Κιέβου, όπου και ίδρυσαν τους πρώτους μόνιμους οικισμούς τους μεταφέροντας και την πρωτεύουσα του κράτους τους, το 882.

Ωστόσο, η προαναφερθείσα δραστηριότητα δεν συντελέστηκε εν μία νυκτί, ούτε, βεβαίως, υπήρξε αναίμακτη. Το ακριβώς αντίθετο, μάλιστα. Η περιοχή κατοικούνταν ήδη τόσο από Σλάβους, όσο και από Χαζάρους. Ωστόσο, το πολεμοχαρές του χαρακτήρα τους, η ανωτερότητα οπλισμού και πολεμικής τέχνης, η υπέρτερη σωματική τους διάπλαση και καλύτερη οργάνωση συνέβαλαν αποφασιστικά στην επικράτηση των Ρως και την εδραίωση της παρουσίας τους στην επαρχία του Κιέβου².

Τα νέα εδάφη προσέφεραν στους Ρως όλα τα πλεονεκτήματα που επιθυμούσαν: καλύτερες κλιματολογικές συνθήκες, μεγάλες ποτάμιες οδούς (Δνείπερος) που μπορούσαν να αξιοποιηθούν για εμπορικούς σκοπούς, τεράστιες και εύφορες εκτάσεις γης και πρόσβαση στη Μαύρη Θάλασσα. Ταυτόχρονα, το κράτος τους είχε καταστεί ο συντομότερος εμπορικός κόμβος ανάμεσα στα διάφορα σκανδιναβικά βασίλεια του Βορρά και την Βυζαντινή Αυτοκρατορία στο Νότο.

Η παρθενική επαφή των Ρως με το Βυζάντιο δεν υπήρξε και η πλέον ειρηνική, με τους πρώτους να επι-

1 Raffensperger, C., Ingham, N., W. (2007). *Rurik and the First Rurikids*, The American Genealogist, Τεύχος 82, σελ. 1 – 13, 111 – 119.

2 Martin, J. (2009). *A Companion to Russian History*. Blackwell Publishing, σελ. 37.

Ιστορικά θέματα

τίθενται αιφνιδιαστικά στην Κωνσταντινούπολη το 860 χωρίς, όμως, αποτέλεσμα³. Ωστόσο, οι δύο λαοί σύντομα ανέπτυξαν μια δραστήρια διπλωματική και εμπορική σχέση, ενώ σε αρκετά σημεία οι εξελίξεις στο εσωτερικό του ενός επιδρούσαν και στις διμερείς τους σχέσεις. Επί παραδείγματι, στο πλαίσιο της επέκτασης της πολιτικής και θρησκευτικής σφαίρας επιφροής του Βυζαντίου στάλθηκαν, κατόπιν πρωτοβουλίας του Πατριάρχη Φωτίου, ιεραπόστολοι με σκοπό τον εκχριστιανισμό των Ρως, το 860⁴. Το αποκορύφωμα, όμως, των διμερών σχέσεων επήλθε επί των ημερών του πρίγκιπα Βλαδίμηρου του Κιέβου. Ο νεαρός Ρώσος ηγεμόνας δέχτηκε να συνδράμει στρατιωτικά τον Αυτοκράτορα Βασίλειο Β' τον Βουλγαροκτόνο προκειμένου να καταπνίξει εκείνος τις διάφορες στάσεις για σφετερισμό του αυτοκρατορικού θρόνου⁵. Ως αντάλλαγμα, ζήτησε το χέρι της αδελφής του Βασιλείου, της πορφυρογέννητης πριγκίπισσας Άννας⁶, αίτημα στο οποίο το Βυζάντιο ενέδωσε υπό τον όρο ότι όλο το ρωσικό έθνος θα ασπάζοταν τον ορθόδοξο χριστιανισμό, όπερ και εγένετο⁷.

Σταδιακά, λοιπόν, το Κίεβο και τα εδάφη της σημερινής Ουκρανίας μεταβλήθηκαν στο λίκνο όχι μόνο του ρωσισμού, αλλά και της ορθοδοξίας στην περιοχή. Ωστόσο, η ενότητα του κράτους των Ρώσων, όπως συμβαίνει αρκετά συχνά στο διάβα της ιστορίας, δεν έμελλε να μακροημερεύσει. Οι πρώτοι μεγάλοι τριγμοί έκαναν την εμφάνισή τους τον 11^ο αιώνα, οπότε και το κράτος διασπάστηκε σε επιμέρους πριγκιπάτα με το Κίεβο να αρχίσει σταδιακά να αποδυναμώνεται, αν και ο εκάστοτε πρίγκιπας του Κιέβου εξακολουθούσε να διατηρεί μια άτυπη πρωτοκαθεδρία. Ωστόσο, το λυκόφως του 12^{ου} αιώνα επρόκειτο να συμπέσει και με την

αρχή του τέλους της ενιαίας ρωσικής κρατικής οντότητας, η οποία διασπάστηκε οριστικά σε 12 διαφορετικά πριγκιπάτα⁸.

Η χαριστική βολή στο ρωσικό οικοδόμημα θα έλθει τον 13^ο αιώνα, όχι ως συνέπεια κάποιας εσωτερικής διαμάχης και αντιπαράθεσης, αλλά υπό τη μορφή των μογγολικών ορδών του Τζένκις Χαν. Οι νομάδες της στέπας θα εισβάλουν στα ρωσικά εδάφη, καταστρέφοντας τα πάντα στο πέρασμά τους. Το ίδιο το Κίεβο θα λεηλατηθεί άγρια και θα καεί συθέμελα μαζί με πολλές άλλες ρωσικές πόλεις. Ως εκ τούτου, το κέντρο βάρους άρχισε για άλλη μια φορά να μετακινείται βορειότερα προς το Νόβγκοροντ και τη Μόσχα.

Η ρωσική αυτή αναδίπλωση δημιούργησε ένα κενό ισχύος στην περιοχή της σημερινής Ουκρανίας. Όπως ήταν αναμενόμενο, άλλες δυνάμεις έσπευσαν να οικειοποιηθούν και να καλύψουν την απουσία μιας κεντρικής διοίκησης. Η πλέον σημαντική εξ αυτών ήταν το Μεγάλο Δουκάτο της Λιθουανίας (μετέπειτα Πολωνο-λιθουανική Κοινοπολιτεία) που ενέταξε τόσο στα εδάφη της, όσο και στη σφαίρα επιφροής της το δυτικό τμήμα της σημερινής Ουκρανίας, περί τα τέλη του 15^{ου} αιώνα. Εκεί άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους και τα πρώτα μεγάλα προβλήματα. Το πιο σημαντικό έλαβε τη μορφή της θρησκευτικής και εθνολογικής αντιπαράθεσης. Συγκεκριμένα, ενώ η πολωνική αριστοκρατία ήταν στενά συνδεδεμένη με τον καθολικισμό, βρέθηκε να εξουσιάζει μια περιοχή οι κάτοικοι της οποίας δεν ήταν ούτε Πολωνοί ούτε, όμως, και καθολικοί⁹.

Η κατάσταση επιδεινώθηκε ιδιαίτερα, όταν οι επιδεικνύοντες υπερβάλλοντα ζήλο Πολωνοί κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια, προκειμένου να αφομοιώσουν το ρωσικό στοιχείο και να επιβάλουν το καθολικό δόγμα. Άμεση συνέπεια ήταν η επιδείνωση των σχέσεων μεταξύ ηγεμόνων και υπηκόων και η πρόκληση

3 Ostrogorski, G. (2002). *History of the Byzantine State*. Rutgers University Press, σελ. 228

4 Obolensky, D. (1994). *Byzantium and the Slavs*. St. Vladimir's Seminary Pr, σελ. 245.

5 Εξπακούεται πως τα κίνητρα του Βλαδίμηρου δεν ήταν και τα πλέον αλτρουιστικά. Σε αυτό το στάδιο της ρωσικής ιστορίας, οι σκανδιναβικές επιφροές άρχισαν να φθίνουν. Οι λιγοστοί Βίκινγκς εν πολλοῖς είχαν αφομοιωθεί από το πολυπληθέστερο και κυρίαρχο σλαβικό στοιχείο. Ωστόσο, εξακολουθούσε να υφίσταται ένας πυρήνας της «παλαιάς φρουράς» που δρούσε αποσταθεροποιητικά για το κράτος. Ως εκ τούτου, σε αίτημα του Βυζαντίου για ενισχύσεις, το Κίεβο διείδε την χροσή ευκαρία να απαλλαγεί από ένα προβληματικό σύνολο αποκομίζοντας παράλληλα και κάποια κέρδη.

6 Αξίζει να σημειωθεί ότι ουδέποτε στην μακραίωνη ιστορία του, μέχρι εκείνο το σημείο, το Βυζάντιο δεν έδωσε πορφυρογέννητη πριγκίπισσα σε ξένο ηγεμόνα. Η κίνηση αυτή εκλαμβανόταν ως ιδιαίτερα μεγάλη υποχώρηση/παραχώρηση και συντελέστηκε για πρώτη φορά από τον Βασίλειο Β', γεγονός που μαρτυρά τη δεινή θέση στην οποία βρισκόταν η αυτοκρατορία.

7 Martin, J. (1995). *Medieval Russia, 980 – 1584*. Cambridge University Press, σελ. 67

8 Kollmann, N. (1990). "Collateral Succession in Kievan Rus", *Harvard Ukrainian Studies*, Harvard Ukrainian Research Institute, σελ. 377 - 387.

9 Magosci, P., R. (2010). *A History of Ukraine: The Land and its Peoples*. University of Toronto Press, σελ. 190.

Ιστορικά θέματα

κρίσεων. Το μόνο που πέτυχαν οι Πολωνοί ήταν να διχάσουν την περιοχή της Ουκρανίας. Οι δυτικές επαρχίες με επίκεντρο την πόλη Λβοφ¹⁰ σταδιακά ασπάστηκαν το καθολικό δόγμα και στο πέρασμα των ετών όχι μόνο ενσωματώθηκαν, αλλά και αφομοιώθηκαν από τους Πολωνούς. Στον αντίποδα, οι ανατολικές επαρχίες – συμπεριλαμβανομένης και της περιοχής του Κιέβου – διατήρησαν την ορθόδοξη πίστη τους, αλλά και το ρωσικό τους φρόνημα. Ήταν αυτές ακριβώς οι επαρχίες, με πρωτοστάτες τους μαχητικούς Κοζάκους του Ζαπορόζιε που ξεσηκώθηκαν δυναμικά κατά των Πολωνών ουκ ολίγες φορές. Αποκορύφωμα των εξεγέρσεων υπήρξε ο μεγάλος ξεσηκωμός του 1648, ο οποίος και οδήγησε στην ένταξη των ανατολικών επαρχιών της περιοχής στην προστασία του Τσάρου της Ρωσίας^{11¹²}.

Η εξελικτική πορεία της Ιστορίας επέφερε σημαντικές αλλαγές και στην Ουκρανία. Η σταδιακή παρακμή της Πολωνίας σε συνδυασμό με την αύξηση της ρωσικής ισχύος τόσο επί Μεγάλου Πέτρου, αλλά κυρίως επί Μεγάλης Αικατερίνης, οδήγησε στη μεθοδική ένταξη της χώρας στη Ρωσική Αυτοκρατορία. Για τους Ρώσους, η εποχή αυτή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ανάλογη της ισπανικής Ρεκονκίστα (Ανακατάληψης) και επιστροφή της πατρώας γης στην ρωσική αγκάλη¹³. Παράλληλα, η περιοχή αποτέλεσε και σημείο μνήμης για τον ρωσικό εθνικισμό, καθώς σε αυτήν έλαβε χώρα η νικηφόρος μάχη της Πολτάβα το 1709 γεγονός που εδραίωσε τη ρωσική ισχύ¹⁴.

Η ενσωμάτωση της Ουκρανίας στην επικράτεια των τοάρων είχε κι άλλες σημασίες πέραν της καθαρά θρησκευτικής – συναισθηματικής. Οι αχανείς και εύφορες πεδιάδες, η πρόσβαση στη Μαύρη Θάλασσα και ο οικονομικά ακμαίος πληθυσμός αποτελούσαν σημαντικό δέλεαρ για τη Ρωσία. Παράλληλα, δεν διέφυγε από τους Ρώσους στρατιωτικούς και μία άλλη, εξίσου σημαντική, παράμετρος. Η ρωσική επικράτεια προς τα δυτικά χαρακτηρίζεται από μεγάλες και ανοιχτές πεδιάδες κατά κύριο λόγο. Ως εκ τούτου, στερείται ισχυρών φυσικών κωλυμάτων που ενδεχομένως να δυσχέραιναν το έργο κάποιου επίδοξου επιβούλεα. Τόσο η Μόσχα,

10 Πρόκειται για την πόλη Λβιφ που προσφάτως έχει τραβήξει πάνω της τα φώτα της δημοσιότητας.

11 Για τους λάτρεις της κλασσικής λογοτεχνίας θα συνιστούσα ανεπιφύλακτα το έργο του μεγάλου Ρώσου συγγραφέα Νικολάι Γκόγκολ «Ταράς Μπούλμπα» όπου περιγράφεται εξαιρετικά γλαφυρά τόσο ο τρόπος ζωής των Κοζάκων του Ζαπορόζιε όσο και η στάση τους έναντι των Πολωνών επικυρίαρχων της Ουκρανίας.

12 Encyclopedia Britannica, *Ukraine – The Cossacks*. Διαθέσιμο σε: <https://www6.f2movies.to/watch-tv/vikings-valhalla-77623.8130445>

13 Ibid

14 Για τη μάχη της Πολτάβα και τη σημασία αυτής βλέπε Σταυρόπουλος, Β., Δ. (2007) *Πολτάβα 1709, Στρατιωτική Ιστορία*, Τεύχος 134, Εκδόσεις Γκοβόστη

όσο και η νέα πρωτεύουσα, η Αγία Πετρούπολη, βρίσκονταν εκτεθειμένες πίσω από μεγάλες πεδιάδες. Ως εκ τούτου, έπρεπε να αποκτηθεί ένα αμυντικό πλεονέκτημα. Μια ζώνη ασφαλείας, αποκλειστικός σκοπός της οποίας ήταν η ανάσχεση των εισβολέων ή – σε περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν ήταν εφικτό – η επιβράδυνσή τους για ικανό χρονικό διάστημα, ώστε η «ρωσική αρκούδα» να μπορέσει να ξυπνήσει από τον λήθαργό της και να κινητοποιήσει τις κολοσσιαίες της δυνάμεις. Ως εκ τούτου, η «επικράτεια Ουκρανίας»¹⁵ είχε αυτήν ακριβώς την αποστολή¹⁶.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο είναι ο προσδιορισμός της Ουκρανίας. Ήταν ένα ανεξάρτητο κράτος με δική του εθνική ταυτότητα που κατελήφθη βιαίως από τους Ρώσους; Δεδομένων των προαναφερθέντων, η απάντηση είναι αρνητική. Αναμφίβολα, μέσα στα όρια της τσαρικής Ρωσίας ένας κάτοικος του Κιέβου, του Λβοφ, της Οδησσού, της Κριμαίας κ.ά., σε περίπτωση που δεχόταν την ερώτηση «Από πού κατάγεσαι;» θα απαντούσε άμεσα «Από την Ουκρανία», με την ίδια ακριβώς ευκολία που ένας σύγχρονος Έλληνας θα δήλωνε Μακεδόνας, Κρητικός, Ηπειρώτης κ.λπ. Ως εκ τούτου, ο όρος «Ουκρανός», στην προκειμένη περίπτωση, δεν ήταν εθνολογικός, αλλά περισσότερο χρησιμοποιείτο ως ένας γεωγραφικός προσδιορισμός δηλωτικός κάποιων ιδιαιτεροτήτων¹⁷. Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων – με εξαίρεση αυτούς των δυτικών επαρχιών – θεωρούσαν εαυτούς Ρώσους, έχοντας αντίστοιχη εθνική συνείδηση.

Για να έχουμε φτάσει, όμως, στο σημείο να γινόμαστε μάρτυρες μιας πολεμικής αναμέτρησης, οι συνθήκες πρέπει να μεταβλήθησαν για κάποιο λόγο, κάποια στιγμή. Ως προς την στιγμή, αυτή δεν είναι άλλη από το 1917 και την περίφημη «Ρωσική Επανάσταση». Σε αυτό το σημείο της Ιστορίας κάνει την εμφάνισή του στο προσκήνιο ο Vladimir Ilyich Ulyanov, ευρύτερα γνωστός ως Λένιν. Ο Λένιν καταγόταν από τη μεσοαστική οικογένεια της Ρωσίας. Εξαίρετος μαθητής και μετέπειτα φοιτητής, διαπνεόταν από τη σχετικά νεαρή του ηλικία από επαναστατικές ιδέες. Αναμφίβολα, η ανάμειξη του αδερφού του σε αντικαθεστωτικές και τρομοκρατικές ενέργειες και η επακόλουθη εκτέλεσή του σημάδεψαν τη ζωή του και διαμόρφωσαν εν πολλοίς τις απόψεις του. Η έντονη αντικαθεστωτική του δράση αποτέλεσε αιτία, αρχικά, να αποβληθεί από το πανεπιστήμιο και, αργότερα, να εξοριστεί. Άνδρας ευφυής, με ηγετική προσωπικότητα, εξαίρετο λέγειν, δυναμισμό, ενεργητικότητα και πονηριά, ο Λένιν συνέχισε την επα-

15 Το καλούμενο ukrainski oblast.

16 Subtelny, O. (2000). *Ukraine: A History*. University of Toronto Press.

17 Το ίδιο ακριβώς ίσχυε και για λοιπούς όρους, όπως Λευκορώσος, Σιβήριος, κ.ά.

Ιστορικά θέματα

ναστατική του δράση από το εξωτερικό μέσω της αρθρογραφίας, και συμμετέχοντας σε αντικαθεστωτικούς κύκλους. Τα προσωπικά του βιώματα δημιούργησαν τη θέληση να ανατρέψει τον τσάρο, και να επιβάλει τη "δικτατορία του προλεταριάτου" με κάθε τρόπο – ακόμα και αν αυτό ισοδυναμούσε με εσχάτη προδοσία.

Η έκρηξη του Μεγάλου Πολέμου, το 1914, βρήκε τον Λένιν επί αυστριακού εδάφους, όπου και συνελήφθη από τις αρχές, δεδομένου ότι ήταν υπήκοος αντιμαχόμενου κράτους. Ωστόσο, η φυλάκιση κράτησε μόνο 12 ημέρες. Στη συνέχεια αφέθηκε ελεύθερος, και έλαβε άδεια να εισέλθει στην ουδέτερη Ελβετία. Σύμφωνα με πηγές, την όλη υπόθεση ανέλαβε προσωπικά ο Αυστριακός Υπουργός Εσωτερικών, καθώς γνώριζε τα αντιτσαρικά αισθήματα του Λένιν. Στις 30 Νοεμβρίου 1914, σύμφωνα με τα έγγραφα του γερμανικού ΥΠΕΞ, στάλθηκε επιστολή στον Γερμανό πρέσβη στη Βέρνη, από πράκτορες, στην οποία αναφερόταν το όνομα του Λένιν, η μέχρι τότε δράση του κατά της Ρωσίας, καθώς και μια προτροπή για αξιοποίησή του προς ανατροπή του τσάρου. Τρία χρόνια αργότερα, η επιστολή αυτή θα ανασυρθεί και θα φτάσει στα χέρια του Arthur Zimmermann, Γερμανού Υπουργού Εξωτερικών. Ο Zimmermann αναζητούσε έναν τρόπο να κλείσει το ανατολικό μέτωπο, και στο πρόσωπο του Λένιν βρήκε τον τέλειο πράκτορα.

Οι επαφές με τον Ρώσο επαναστάτη έγιναν μέσω ενός άλλου Ρώσου αντικαθεστωτικού, ονόματι Martov, καθώς και του Ελβετού Fritz Platten. Ύστερα από μυστικές επαφές και διαπραγματεύσεις, συμφωνήθηκε ο Λένιν και 20 ακόμα επαναστάτες να επιβιβαστούν σε θωρακισμένο βαγόνι, υπό το καθεστώς διπλωματικής ασυλίας. Μάλιστα, για να μην υπάρξει έλεγχος και κίνδυνος αποκάλυψης της ταυτότητας των επιβατών, το βαγόνι θα έφερε την επιγραφή «Σφραγισμένο Βαγόνι». Σύμφωνα με γερμανικά έγγραφα που έπεσαν στα χέρια των συμμάχων το 1945 μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Καϊζερική Γερμανία θα παρείχε στον Λένιν αδρή οικονομική βοήθεια, για να ανατρέψει τον τσάρο. Η διαδρομή που θα ακολουθούσαν θα ήταν η εξής: Θα διέσχιζαν με τρένο τη Γερμανία και, μέσω πλοίου, θα μεταφέρονταν στη Σουηδία από όπου, πάλι με τρένο, θα έφταναν στην Πετρούπολη. Ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες τους, οι Γερμανοί αξίωναν:

άμεσο τερματισμό του πολέμου,
εκχώρηση εδαφών και πρώτων υλών,
καταβολή οικονομικών αποζημιώσεων και

παραίτηση της Ρωσίας από τυχόν αξιώσεις σε βάρος συμμάχων της Γερμανίας (Αυστρο-ουγγαρία και Οθωμανική αυτοκρατορία). Το σχέδιο γνωστοποιήθηκε και στον στρατηγό Erich Ludendorff του Γενικού Επιτελείου προς έγκριση. Στις 16 Απριλίου 1917, ο Λένιν βρι-

σκότων επί ρωσικού εδάφους¹⁸¹⁹.

Για να εδραιωθεί η επανάσταση, η Αγία Ρωσία έπρεπε πρώτα να αποδυναμωθεί σε μεγαλύτερο βαθμό από την ισχύουσα κατάσταση. Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος, για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, ήταν η διάσπαση της χώρας εκ των έσω. Για το σκοπό αυτό, οι μπολσεβίκοι δημιούργησαν – εκ του μηδενός – δύο νέα έθνη. Για πρώτη φορά στη ρωσική ιστορία, μετά από σχεδόν δέκα αιώνες, το αδιάσπαστο ρωσικό εθνικό φρόνημα διαιρέθηκε σε τρεις ξεχωριστές ομάδες. Πλέον, οι όροι «Λευκορώσος» και «Ουκρανός» έπαψαν να αποτελούν μόνο γεωγραφικούς προσδιορισμούς, αλλά απέκτησαν και εθνολογικό περιεχόμενο.

Η επιδίωξη αυτή απέκτησε και τυπική/επίσημη διάσπαση και με την υπογραφή της Συνθήκης του Brest – Litovsk στις 3/5/1918²⁰ μεταξύ των μπολσεβίκων και των Γερμανών. Ανάμεσα στις διάφορες προβλέψεις της συμφωνίας ξεχωρίζουν οι ακόλουθες:

Η Φινλανδία, η Γεωργία και η Ουκρανία ανακηρύσσονταν ανεξάρτητα κράτη.

Οι Βαλτικές χώρες και η Πολωνία παραχωρούνταν στη Γερμανία και την Αυστρία.

Το Καρς, το Αρνταχάν και το Βατούμ παραχωρούνταν στην Τουρκία²¹²².

Η 3^η Μαρτίου 1918 θα μπορούσε, ως εκ τούτου, να χαρακτηριστεί ως η ημερομηνία γεννήσεως όχι μόνο του ουκρανικού κράτους, αλλά και του ουκρανικού «έθνους». Αυτό αποτελεί και το σημείο αποξένωσης των δύο «αδελφών λαών» της Ρωσίας και της Ουκρανίας καθώς και η απαρχή των λοιπών προβλημάτων.

Η Σοβιετική Ουκρανία

Ακόμα και μετά την εκ των πραγμάτων ακύρωση της συνθήκης, με την ήττα της Γερμανίας και την τελική επικράτηση των κομμουνιστών στη Ρωσία – νυν Σοβιετική Ένωση – η κατάσταση παρέμεινε ως είχε, με την Ουκρανία να αντιμετωπίζεται όχι μόνο ως ξεχωριστή κρατική, αλλά και εθνική οντότητα. Ωστόσο, αυτό δεν σήμαινε πως θα έχαιρε και μιας αξιοπρεπούς μεταχείρισης.

Η πρώτη απόδειξη πως η «σοσιαλιστική αδελφό-

18 Σκλιβάνος, X. (2018). Ο Γερμανικός Παράγων στη ρωσική Επανάσταση. Διαθέσιμο σε: <https://powerpolitics.eu/>

19 Paltinieri, M., Rizzoni, G. and Barbaglia M. B. (1972). Τα υπέρ και τα κατά, Λένιν. Εκδόσεις Φυτράκη.

20 Η υπογραφή της συνθήκης του Brest – Litovsk, εξετάζομενη τελείως ψυχρά και χωρίς «πολιτικές διόπτρες», αποτελεί μία από τις χειρότερες περιπτώσεις υποταγής του εθνικού συμφέροντος στις πολιτικές σκοπιμότητες και επιδιώξεις ενός ατόμου.

21 Encyclopaedia Britannica. (1918). Treaties of Brest-Litovsk. Διαθέσιμο σε: <https://www.britannica.com/event/treaties-of-Brest-Litovsk>

22 History.com. (n.d.). TREATIES OF BREST-LITOVS. Διαθέσιμο σε: <http://www.history.com/topics/world-war-i/treaties-of-brest-litovsk>

Ιστορικά θέματα

τητα» διέθετε έναν πιο ψυχρό και στρατηγικό σχεδιασμό ήταν ο εδαφικός ακρωτηριασμός της Ουκρανίας. Συγκεκριμένα, η χώρα ναι μεν αποκτούσε την ανεξαρτησία της – τουλάχιστον στο μέτρο του σοβιετικώς επιτρεπτού – αλλά σε αυτήν δεν συμπεριλαμβανόταν και η χερσόνησος της Κριμαίας. Η τελευταία προβλεπόταν να αποτελέσει μια αυτόνομη σοσιαλιστική δημοκρατία²³. Παράλληλα, το Ανώτατο Σοβιετί άντιλαμβανόταν ότι η αχανής και εύφορη ουκρανική πεδιάδα θα αποτελούσε τον σιτοβολώνα της ΕΣΣΔ, γεγονός που έσπευσε να εκμεταλλευθεί στο έπακρο²⁴. Μάλιστα, η δέσμευση από το κράτος των ουκρανικών σιτηρών προσέλαβε σταδιακά διαστάσεις σωστής λεηλασίας, προκαλώντας μεγάλες αντιδράσεις.

Με τον θάνατο του Λένιν, το 1924, η εξουσία περίήλθε στα χέρια του νέου ισχυρού άνδρα της ΕΣΣΔ του Ioseb Besarionis dze Jugashvili, ευρύτερα γνωστού ως Στάλιν²⁵. Επί των ημερών του, όροι όπως αυταρχισμός, σιδηρά πυγμή και ακρότητες, απέκτησαν εντελώς νέο νόημα. Στο βωμό του εκσυγχρονισμού και της βιομηχανοποίησης του κράτους, λήφθηκαν ακραία μέτρα και επιβλήθηκαν ακόμα πιο ακραίες ποινές με τραγικές συνέπειες. Στην περίπτωση της Ουκρανίας, η πλέον τραγική στιγμή ήρθε το 1932.

Στο πλαίσιο μιας νέας αγροτικής μεταρρύθμισης μεγάλης κλίμακας, γνωστής ως κολεκτιβοποίησης, η αγροτική παραγωγή της χώρας μειώθηκε δραματικά

23 UNHCR. *Chronology for Crimean Russians in Ukraine*. Διαθέσιμο σε: <https://www.refworld.org/docid/469f38ec2.html>

24 Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονταν οι μεγάλες αγροτικές μεταρρυθμίσεις, η κολεκτιβοποίηση, η δίωξη των κουλάκων και οι αναγκαστικές εκτοπίσεις πληθυσμών.

25 Στη ρωσική, ο όρος στάλιν σημαίνει «ατσάλι», ένας χαρακτηρισμός που αποδείχθηκε ιδανικός για τον νέο ηγέτη.

από 7,2 εκατομμύρια τόνους το 1931 σε 4,3 το 1932²⁶. Η πτώση αυτή της παραγωγής από κοινού με την δήμευση του μεγαλύτερου τμήματός της για την κάλυψη διαφόρων κρατικών αναγκών σε άλλες περιοχές της ΕΣΣΔ οδήγησε σε πείνα. Κατά τραγική ειρωνεία της τύχης, ο σιτοβολώνας όχι μόνο της Σοβιετικής Ένωσης, αλλά και ολόκληρης της Ευρώπης υπέφερε από σιτοδεία και λιμό. Ο ουκρανικός λαός μαστιζόταν από την πείνα, ενώ μέσα στην απελπισία για επιβίωση έκαναν την εμφάνισή τους εκτεταμένα περιστατικά κανιβαλισμού²⁷. Ενδεικτικό αυτής της κατάστασης ήταν το γεγονός ότι η κεντρική σοβιετική ηγεσία τύπωσε αφίσες και φυλλάδια με την επιγραφή «Το να φάτε τα ίδια σας τα παιδιά είναι μια βάρβαρη πράξη».²⁸.

Η μεγάλη αυτή τραγωδία στοίχησε στην Ουκρανία εκατόμβες θυμάτων με τους πλέον μετριοπαθείς υπολογισμούς να κάνουν λόγο για 3,3 – 5 εκατομμύρια νεκρούς²⁹, ενώ οι υπάρχουν κι εκείνοι που ανεβάζουν τον αριθμό σε 7 – 10³⁰. Στην ουκρανική συλλογική μνήμη έχει μείνει γνωστή ως «Holodomor» για πολιτικούς λόγους³¹. Συγκεκριμένα, η λέξη αποδίδεται ως

26 Davies, R. W. & Wheatcroft, S. G. (2010). *The Years of Hunger: Soviet Agriculture 1931 – 1933*. Houndsills: Palgrave Macmillan. Σελ. 470, 476

27 Snyder, T. (2010). *Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin*. Basic Books Publications, σελ. 50, 51

28 Vardy, S., B., Vardy, A., H. (2007). *Cannibalism In Stalin's Russia and Mao's China*. East European Quarterly, σελ. 223 – 238.

29 Marples, D., R. (2007). *Heroes and Villains: Creating National History in Contemporary Ukraine*. Central European University Press, σελ. 246

30 UNGA (2003). *Joint Statement on the seventieth anniversary of the Great Famine of 1932 – 1933 in Ukraine*. Διαθέσιμο σε: https://web.archive.org/web/20170313040724/http://repository.un.org/bitstream/handle/11176/246001/A_C.3_58_9-EN.pdf

31 Από το 2006, 16 χώρες – πρωτοστατούσης της Ουκρανίας – τον έχουν αναγνωρίσει ως γενοκτονία σε βάρος του ουκρανικού λαού από την ΕΣΣΔ.

Ιστορικά θέματα

«φόνος από πείνα» και υιοθετήθηκε προκειμένου να υποδείξει ότι η όλη τραγωδία αποτέλεσε συνειδητή συνέπεια ενεργειών του Στάλιν, με σκοπό την μαζική εξόντωση των Ουκρανών, προκειμένου να κάμψει το όποιο αυτονομιστικό τους ένστικτο³².

Κι ενώ οι κάτοικοι της Ουκρανίας υπέφεραν από τον λιμό, το σιτάρι τους μεταφερόταν στη Ρωσία για την κάλυψη των εκεί αναγκών με εντολή της κεντρικής διοίκησης. Για τον μέσο Ουκρανό, το συμπέρασμα ήταν απλό. Η χώρα και το «έθνος» του βρισκόταν υπό την ανηλεί δικτατορία των «ξένων Ρώσων». Όχι μόνο αυτό, αλλά ο ίδιος υπέφερε από τις διώξεις, τις εκτοπίσεις και – το πιο σημαντικό – την πείνα, προκειμένου να τραφεί ο «κακός» Ρώσος. Ως εκ τούτου, οι σχέσεις των δύο ομάδων επιδεινώνονταν με γρήγορους ρυθμούς. Για τους Ρώσους, οι Ουκρανοί δεν ήταν τίποτα περισσότερο από επαρχιώτες και αναλώσιμοι. Για τους Ουκρανούς, οι Ρώσοι ήταν βάρβαροι και στυγνοί δυνάστες που τους καταπίεζαν προς ίδιον όφελος.

Η όλη αντιπάθεια ήταν αναμενόμενο πως κάποια στιγμή θα εκδηλωνόταν και ανοιχτά. Το μόνο που χρειαζόταν ήταν μια ευκαιρία. Αυτή δόθηκε το καλοκαίρι του 1941 με την «Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα», τη γερμανική εισβολή στην ΕΣΣΔ. Στο πρόσωπο των χιτλερικών, αρκετοί Ουκρανοί – ίδιως οι προερχόμενοι από τις δυτικές και κεντρικές επαρχίες – είδαν έναν απελευθερωτή από τη ρωσική τυραννία. Δεν ήταν λίγοι εκείνοι που έσπευσαν να καταταγούν τόσο στη Wehrmacht³³, όσο και στα SS³⁴ και να πολεμήσουν με ιδιαίτερο ζήλο στο πλευρό τους. Μάλιστα, Ουκρανοί εθνικιστές δολοφόνησαν το 1944 τον Ρώσο στρατηγό Νικολάι Βα-

τούτιν, ήρωα της μάχης του Κουρσκ και απελευθερωτή του Κιέβου³⁵. Την ίδια στιγμή, όμως, χιλιάδες ήταν και οι Ουκρανοί που πολέμησαν στο πλευρό των Ρώσων, άλλοτε υποκινούμενοι από ένα αίσθημα αδελφότητας, άλλοτε για λόγους επιβίωσης και απώθησης ενός επιβουλέα (σ.σ. Γερμανοί) και άλλοτε υπό την απειλή των όπλων³⁶.

Εξυπακούεται πως με τη λήξη του πολέμου και την τελική επικράτηση των συμμαχικών δυνάμεων, επήλθαν και πολλές εσωτερικές εκκαθαρίσεις σε όλα τα κράτη. Ιδίως στην ΕΣΣΔ, ο Στάλιν στράφηκε ανηλεώς κατά όλων εκείνων των ομάδων ή εθνοτήτων που πολέμησαν στο πλευρό των Γερμανών. Οι Ουκρανοί δεν αποτέλεσαν εξαίρεση. Μαζικές εκτοπίσεις, εκτελέσεις με συνοπτικές διαδικασίες και φυλακίσεις ήταν στην ημερησία διάταξη για αρκετό καιρό. Το μόνο που πέτυχαν όλα αυτά τα αντίποινα ήταν να βαθύνουν το ήδη υπάρχον χάσμα μεταξύ Ουκρανών και Ρώσων. Ωστόσο, η σιδηρά χειρ της ΕΣΣΔ, καθώς και η αποφυγή κάποιας νέας μεγάλης ένοπλης σύρραξης δεν επέτρεψαν την εκδήλωση αναταραχών στις διμερείς σχέσεις. Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης στις αρχές της δεκαετίας του '90 και η διάσπασή της στα εξ αν συνετέθη, επρόκειτο να μεταβάλουν την κατάσταση.

Συνεχίζεται

φωτό ειλημμένη στις 16_4_2022 από το: <https://www.cnn.gr/kosmos/story/302817/polemos-stin-oukrانيا>

φωτό ειλημμένη στις 16_4_2022 από το: <https://www.dogma.gr/wp-content/uploads/2022/02/stratosUkrania843-1536x1064-666x399.jpg>

φωτό ειλημμένη στις 16_4_2022 από το: <https://www.updatetimes.gr/wp-content/uploads/2021/04/oukranikos-stratos-WIKIPEDIA.jpg>

φωτό ειλημμένη στις 16_4_2022 από το: <https://www.in.gr/wp-content/uploads/2022/02-a-608-e1646081024998.jpg>

35 MacDonald, J. (2005). *Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Οι μεγάλες μάχες. Εκδόσεις Σαβάλας, Επιμέλειας Γεδεών Δ., σελ. 105*

36 Potichnyj, P. (2006). *Ukrainians in World War II Military Formations: An Overview*. Διαθέσιμο σε: <http://www.infoukes.com/upa/related/military.html>

32 Jones, A. (2016). *Genocide: A Comprehensive Introduction*. Routledge Publications, σελ. 90

33 Πρόκειται για τους καλούμενους «Hiwi» (Hilfswilliger = εθελοντές) καθώς και τα περίφημα «Ostlegionen» (Ανατολικές Λεγεώνες).

34 Ο λόγος για τη μεραρχία των SS Galicia (14th Waffen Grenadier Division of the SS, 1st Ukrainian) που συγκροτήθηκε το 1943 και έφτασε να αριθμεί 80.000 άνδρες.

Ιστορικά θέματα

Η «ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ» ΑΠΕΙΛΗ

ΠΩΣ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΑΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Του Αντιναυάρχου Δημητρίου Λισμάνη ΠΝ ε.α.

Η «εξ Ανατολών» απειλή δεν αποτελεί σύγχρονο αμυντικό πρόβλημα για τη χώρα μας. Η γεωγραφική θέση μάς καθιστούσε πάντοτε ευάλωτους σε απειλές και κινδύνους. Πολλές φορές έχουμε υπερασπισθεί την κυριαρχία μας και την ελευθερία μας. Είμαστε μια χώρα αιχμάλωτη της γεωγραφίας της και εκτεθειμένη σε κινδύνους εσαεί.

Σοβαρό παρόμοιο κίνδυνο περάσαμε κατά τους Περσικούς Πολέμους της κλασικής εποχής, που ήρθε πάλι από την Ανατολή και τον αντιμετωπίσαμε τότε αποτελεσματικά.

Αυτοί οι αρχαίοι, τέλος πάντων, τα έχουν πει και τα έχουν κάνει όλα! Εμείς τώρα τι κάνουμε; έχουμε μάθει τουλάχιστον αυτά που πέτυχαν εκείνοι; τα έχουμε εκμεταλλευθεί; γνωρίζουμε, κατ' αρχάς, πώς τα πέτυχαν; Μήπως πρέπει να ανατρέξουμε στην πλούσια ιστορία μας και να μελετήσουμε προσεκτικότερα εκείνα «τα Μηδικά»; Όχι να για να αντιγράψουμε το παρελθόν, αλλά για να καταλάβουμε καλύτερα το παρόν. Τα παραδείγματα έρχονται από το παρελθόν, και τα καλά παραδείγματα διδάσκουν και ωφελούν το σήμερα.

ΖΩΣΕΘ

Η «εξ Ανατολών» απειλή

Αντικειμενικός σκοπός των Περσών ήταν να κατακτήσουν τον ελληνικό χώρο και να προωθηθούν στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Μετά την κατάληψη της Μικράς Ασίας και των ακτών της Θράκης στέλνουν πρέσβεις στην Ελλάδα το 491 π.Χ. και ζητούν «γην και ύδωρ» ως δείγματα υποταγής. Κάποιες ελληνικές πόλεις αναγνωρίζουν τη νέα εξουσία, ενώ οι Αθηναίοι και οι Σπαρτιάτες φονεύουν τους πρέσβεις. Οι Αθηναίοι αντιμετωπίζουν τώρα, όχι απλώς τον πόλεμο, αλλά και την οργή των Περσών. Η «εξ Ανατολών» απειλή κατά της Αθήνας του 5^{ου} π.Χ. αιώνα -της πύλης της Ευρώπης- είναι προ των θυρών.

Οστόσο οι Αθηναίοι εκπλήσσουν και εκπλήσσονται - νικούν τους στρατηγούς του Μεγάλου Βασιλέα, Δάτη και Αρταφέρνη, στον Μαραθώνα, τον επόμενο χρόνο (καλοκαίρι του 490 π.Χ. αι.). Η μέθη του θριάμβου και η ευφορία απλώθηκαν στην πόλη της Παλλάδος και ζάλισαν τους Αθηναίους. Το Άστυ ύπνωττε. Ένας μόνο

Αθηναίος έμενε «ξύπνιος». Ο Θεμιστοκλής του Νεοκλέους, ένας άνδρας 35 ετών, οξυδερκής και με ιδιαίτερες στρατηγικές ικανότητες.

Ο Θεμιστοκλής, ως μαραθωνομάχος, έζησε από κοντά τα γεγονότα του Μαραθώνα και απέκτησε προσωπική και σε βάθος εικόνα της κατάστασης. Κατάλαβε ότι η απειλή κατά της Ελλάδας δεν εξέλειψε, απλώς ανεστάλη, ότι οι Πέρσες θύμωσαν και δεν ξέχασαν, ότι θα επιστρέψουν σύντομα με μεγαλύτερες τώρα δυνάμεις, από ξηρά και από θάλασσα. Γιατί τώρα θέλουν να πετύχουν με βεβαιότητα τον αντικειμενικό τους σκοπό και να ξεπλύνουν το όνειδος. Γνώριζε αρκετά καλά ότι ο περσικός στρατός ποτέ δεν εκστρατεύει μόνος, αλλά πάντοτε με την υποστήριξη του στόλου που τον ακολουθεί, παραπλέων τα παράλια για εφοδιαστική και πολεμική υποστήριξη από τη θάλασσα.

Ο Μαραθώνας αποκάλυψε επίσης στον Θεμιστοκλή τις δυνατότητες και αδυναμίες των αντιπάλων. Την αδυναμία των Αθηναίων στη θάλασσα και την ισχύ των Περσών σ' αυτήν. Οι Ασιάτες εκστράτευσαν τότε εξ ολοκλήρου από τη θάλασσα - από τα ΝΔ μικρασιατικά παράλια προς την Αττική. Διέσχισαν τις Κυκλαδες ανενόχλητοι, άρπαξαν άνδρες και εφόδια από τα νησιά και τα παράλια για την ενίσχυση του στόλου τους και διασκόρπισαν τους πληθυσμούς. Κατέστρεψαν τη Νάξο, Κάρυστο, Ερέτρια και αποβιβάστηκαν στον Μαραθώνα με σκοπό να κάνουν το ίδιο στην Αθήνα. Οι Μήδοι «διαβήκαν» ελεύθεροι. Είχαν τον πλήρη έλεγχο του Αιγαίου. Οι Αθηναίοι δεν είχαν ούτε σχέδιο, ούτε δυνάμεις για να τον αμφισβήτησουν. Καμία αθηναϊκή ναυτική αντίδραση, ούτε καν απλή παρουσία. Το χειρότερο όλων ήταν ότι η πλειονότητα των ηγητώρων της πόλης δεν μπορούσε να αντιληφθεί τίποτα απ' όλα αυτά! Ενώ, αντιθέτως, ο Θεμιστοκλής εδραιώνει την πεποίθηση ότι η ανάγκη απόκτησης ισχυρού στόλου είναι τόσο επιτακτική, όσο και άμεση.

Θέλοντας ο διορατικός ναύαρχος να συνεγείρει τους συμπατριώτες του από το λήθαργο και να μην εφησυχάζουν, τους λέει εκείνο το γνωστό «ούκ εά με καθεύδειν Μιλτιάδου τρόπαιον» (Πλούταρχου 'Θεμιστοκλής', 3,4). Δηλαδή, δεν με αφήνει να κοιμηθώ η νίκη του Μιλτιάδη. Βέβαια ο Θεμιστοκλής δεν εννοούσε ότι

Ιστορικά θέματα

ζήλευε τη νίκη και τη δόξα του Μιλτιάδη, όπως μερικοί λάθος νομίζουν, αλλά επεδίωκε να καταλάβουν οι Αθηναίοι ότι ανησυχεί επειδή η νίκη του Μαραθώνα δεν αποσύβησε τον κίνδυνο που έρχεται από τη θάλασσα -όπου οι Αθηναίοι είναι εντελώς αδύνατοι- και ότι πρέπει να στραφούν στη θάλασσα για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν στο μέλλον.

Το σχέδιο του Θεμιστοκλή

Απόκτηση της κατάλληλης ναυτικής υποδομής

Ο Θεμιστοκλής θεωρείτο ένας προικισμένος πολιτικός ηγέτης. Ο «σοφώτατος Ελλήνων ανά πάσαν την Ελλάδα» (Ηρόδοτος). Χαρακτήρας «κράμα μεγάλων αρετών και μεγάλων ελαττωμάτων», αλλά που κανείς δεν αμφισβήτησε τη διορατικότητα και την ορθή κρίση του, τα οποία σπάνια απαντώνται σε πολιτικούς της εποχής του. Τολμηρός και ρεαλιστής, συνέλαβε ένα φιλόδοξο σχέδιο για την πραγμάτωση των στόχων του και διούλεψε με μέθοδο, σωφροσύνη και επιμονή. Τι έκανε;

Από νωρίς είχε αντιληφθεί, ότι βασικό προ-απαιτούμενο για να πετύχει το σχέδιο αυτό ήταν η απόκτηση μιας κατάλληλης και ισχυρής θαλάσσιας υποδομής. Το υπάρχον ομηρικό λιμάνι της Αττικής στο Φάληρο (σημερινό Παλαιό Φάληρο) -επίνειο και πολεμικός ναύσταθμος της Αθήνας έως την εποχή του Θεμιστοκλή- δεν εκπλήρωνε τις απαιτήσεις. Εκτίμησε ότι πρέπει να μεταφερθεί στον Πειραιά, γιατί μόνον αυτός διέθετε στρατηγικά πλεονεκτήματα και εκεί μπορούσε να δημιουργηθεί ένα ασφαλές λιμάνι. Σκέψεις με στόχους υψηλούς, αλλά δύσκολους, που άγγιζαν τα όρια του εφικτού. Όμως, ο Θεμιστοκλής ήταν άνθρωπος άκαμπτος, τολμηρός και διορατικός, με ορίζοντες ανοικτούς, και προχώρησε.

Για να διευκολυνθεί στην πραγματοποίηση των ενεργειών του έπρεπε να αποκτήσει πολιτική δύναμη. Έβαλε υποψηφιότητα στον δήμο και εκλέχθηκε το 493 π.Χ. ένας από τους εννέα άρχοντες της πόλης. Αυτό ήταν. Αμέσως άρχισε να κάνει τα τολμηρά οράματά του πράξη. Προχώρησε στον σχεδιασμό της οχύρωσης του νέου επινείου. Το χτίσιμο των τειχών άρχισε την ίδια χρονιά, αλλά σταμάτησε με αφορμή τις δύο εισβολές των Περσών και ό, τι πρόλαβε να γίνει ήταν περιορισμένης έκτασης. Με το θάνατο του Δαρείου (485 π. Χ.) και την άνοδο του Ξέρχη, όλοι οι Έλληνες θεώρησαν βέβαιη πλέον μία νέα εισβολή¹. Τότε ο έξυπνος, αλλά και καπάτσος Θεμιστοκλής εκμεταλλεύθηκε αμέσως αυτή την ευκαιρία (σκεπτόμενος... ότι στη βράση κολλάει το σίδερο). Πείθει τους Αθηναίους να αποκτήσουν ισχυρό στόλο, όσο το δυνατόν περισσότερες τριήρεις και να μεταφέρουν τον ναύσταθμο από το Φάληρο στον Πειραιά².

Τον Πειραιά (εικόνα 1) τον είχε προικίσει η φύση

με τον οχυρό λόφο της Μουνιχίας (ύψωμα Καστέλας) και με τρία φυσικά λιμάνια, τον Κάνθαρο ή Μέγα Λιμένα (σημερινό Κεντρικό Λιμάνι Πειραιά), την Ζέα (Πασαλιμάνι) και τη Μουνιχία (Μικρολίμανο ή Τουρκολίμανο), («Μουνιχίας και Ζέας λιμένες έτεροι Πειραιών», Πλάτων). Η ακριβής χωροθέτηση των ναυστάθμων ανατέθηκε σε ειδικό μηχανικό.

Απόκτηση πολεμικών πλοίων

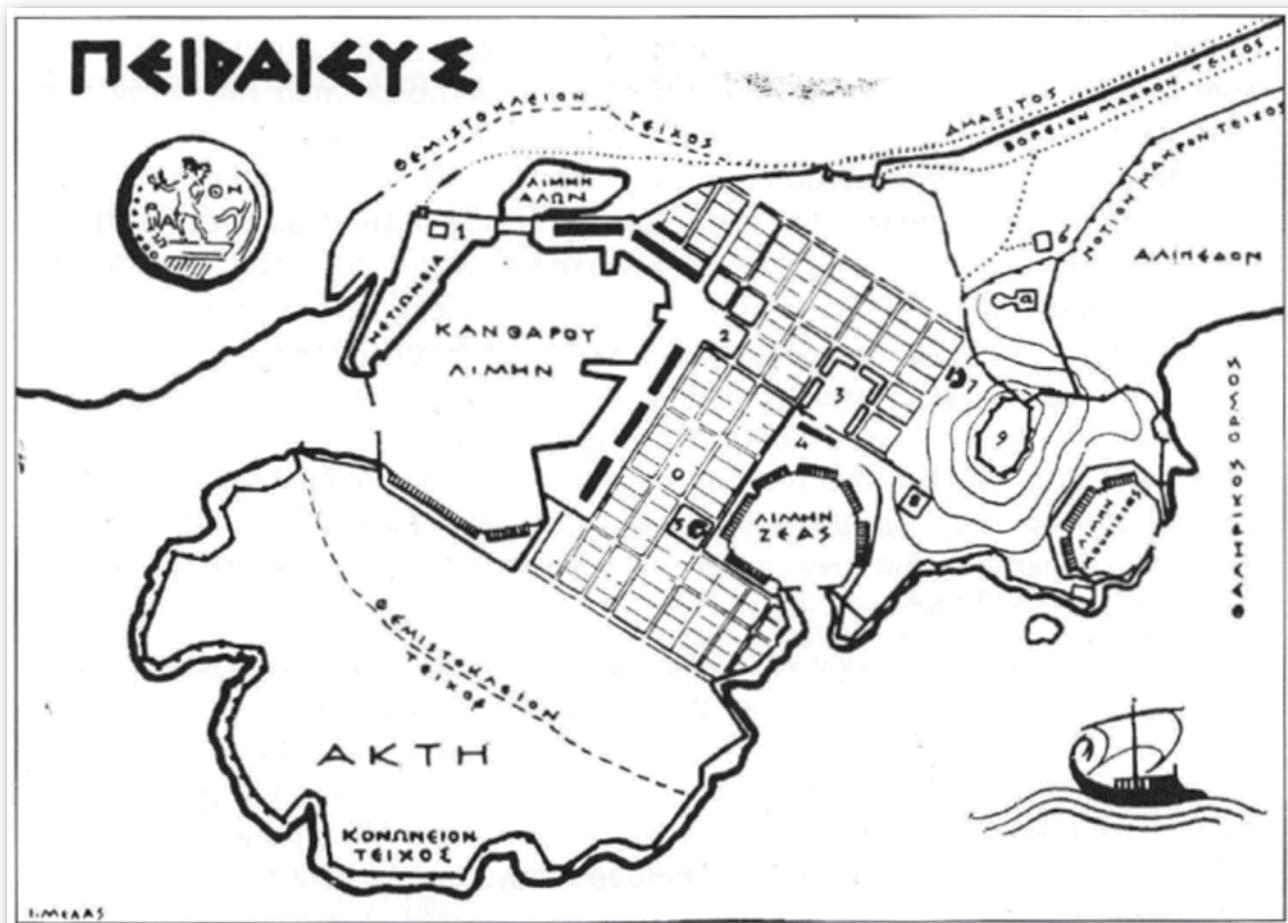
Τα έργα συνεχίστηκαν, γύρω στα 487-486 π.Χ., με ταχύτατο τώρα ρυθμό, χάρη σ' ένα ρεαλιστικό οικονομικό πρόγραμμα του Θεμιστοκλή. Κάνει ψήφισμα για την ενίσχυση του αθηναϊκού στόλου με τη χρησιμοποίηση των μεταλλείων του Λαυρίου που τότε είχαν αποφέρει τα μεγάλα έσοδα των εκατό ταλάντων (για τιμές του 2017, το ασημένιο αθηναϊκό τάλαντο άριζε 14.113 δολάρια). Και παρόλο ότι άλλοι συμβούλευαν τον δήμο να διανεμήθούν τα έσοδα στους πολίτες, ο Θεμιστοκλής πρότεινε και πέτυχε να δοθούν σαν δάνειο στους εκατό πιο πλούσιους πολίτες -από ένα τάλαντο στον καθένα- με την υποχρέωση να ναυπηγήσουν από μία τριήρη. Έτσι η Αθήνα απέκτησε αμέσως 100 τριήρεις!

Συνεχίστηκε επίσης η διακοπείσα οχύρωση του νέου επινείου με την ολοκλήρωση του τείχους, καθώς και η διαμόρφωσή του σε πολεμικό αρχικά λιμάνι. Αυτό το αρχικό Θεμιστόκλειο τείχος, το παλαιότερο της πόλης, είχε κατά τον Θουκυδίδη, περίμετρο 60 στάδια, δηλαδή 11 περίπου χιλιόμετρα και πάχος 3-5 μέτρα, περιέκλειε δε τα τρία πειραιϊκά λιμάνια και ολόκληρη την Πειραιϊκή χερσόνησο. Διερχόταν εσωτερικά της χερσονήσου αυτής. Το τείχος που βλέπουμε σήμερα, σποραδικά, κατά μήκος της Πειραιϊκής ακτής (τμήμα του βρίσκεται μέσα στο Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος) είναι μεταγενέστερο (394 π.Χ.), μακρύτερο και περιέκλειε ολόκληρη την ακτή· το έχτισε ο στρατηγός Κόνων.

Ενδιαφέρον είναι ότι στα δύο λιμάνια της Ζέας και Μουνιχίας ξεκίνησε τότε (εποχή του Θεμιστοκλή) η κατασκευή του αθηναϊκού στόλου που χρησιμοποιήθηκε τόσο κατά των Αιγινητών όσο και κατά των Περσών.

Το σχέδιο του Θεμιστοκλή προέβλεπε και πρόσθετη ασφάλεια. Μεγάλες αλυσίδες έφεραν την είσοδο και των τριών πολεμικών λιμανιών. Το στόμιο του μεγάλου λιμανιού του Πειραιά (σήμερα διαχωρίζει τον προλιμένα από τον κύριο λιμένα) έκλεινε στην αρχαιότητα με αλυσίδα, από τη νότια πλευρά του (σήμερα ακτή Ξαβέριου, περιοχή γνωστή ως Καρβουνιάρικα, όπου έχει τοποθετηθεί «ο λέων του Πειραιώς»), μέχρι την απέναντι βόρεια πλευρά, όπου η Ηετιώνεια ακτή (σήμερα περιοχή Δραπετσώνας, όπου το Σιλό, η μόνιμη δεξαμενή και ο πύργος του ΟΛΠ). Η Ηετιώνεια ακτή έχει σε εκείνη τη θέση ένα τριγωνικό σχήμα σαν υπερφυσικός βραχίονας που μίκραινε σαν σφήνα και προστάτευε τότε από τα δυτικά (από την ανοικτή θάλασσα)

Ιστορικά θέματα

Εικόνα 1. Ο αρχαίος Πειραιάς με τα λιμάνια του και τις οχυρώσεις (αναπαράσταση Ι. Μελά).

το κύριο λιμάνι, κάτι που ισχύει και σήμερα. Ο Θουκυδίδης με έμφαση σημειώνει πως η Ηετιώνεια είναι η «χηλή» (ο κυματοθραύστης) του Πειραιά. Λόγω της σημαντικής αυτής θέσης, η συγκεκριμένη ακτή έτυχε ιδιαίτερης αμυντικής θωράκισης, από τα πρώτα κιόλας χρόνια της τείχισης του Πειραιά.

Ο θρίαμβος στη θάλασσα

Έτσι, λίγο πριν από τη ναυμαχία της Σαλαμίνας (480 π.Χ.), είχε δημιουργηθεί στον Πειραιά η απαραίτητη υποδομή, σε μέσα και εγκαταστάσεις, κυρίως νεώσοικους (νεώρια)³, όπου μπόρεσαν οι Αθηναίοι να ναυπηγήσουν τον μεγάλο αριθμό των 196 τριήρεων. Σαν αποτέλεσμα δε της δικαίωσης ήρθε η ιστορική νίκη της Σαλαμίνας. **Να, πώς η Αθήνα του Θεμιστοκλή αντιμετώπισε επιτυχώς τον «εξ Ανατολών» κίνδυνο.**

Όμως, ούτε με αυτόν τον θρίαμβο ησύχασε ο Θεμιστοκλής. Αντί να επαναπαυθεί, έπεισε τον δήμο ότι είναι επιτακτική ανάγκη να προχωρήσει η οχύρωση της Αθήνας και του Πειραιά, για να εξασφαλισθεί καλά ο ελλιμενισμός του μεγάλου πλέον Αθηναϊκού στόλου. Δεν ασχολήθηκε περισσότερο με τις οχυρώσεις, αλλά έστρεψε όλο το ενδιαφέρον και την εμμονή του στον στόλο. Πίστευε ακράδαντα ότι ήταν ευκολότερο για

τους Πέρσες να έρχονται από τη θάλασσα, παρά από την στεριά - πίστευε ότι ο «εξ Ανατολών» κίνδυνος είναι θαλάσσιος.

Ανάδειξη της στρατηγικό-πολιτικής επιρροής της Αθήνας

Ταυτόχρονα επεδίωκε ο οραματιστής Θεμιστοκλής να αναδείξει τον Πειραιά σ' ένα μεγάλο λιμάνι – σ' ένα εμπορικό και ναυτιλιακό κέντρο – μιας μεγάλης ναυτικής δύναμης της Ανατολικής Μεσογείου. Ένα σχέδιο που εδραίωνε την στρατηγική και πολιτική επιρροή της Αθήνας στην περιοχή, που ενίσχυε την άμυνα από εξωτερικούς και εσωτερικούς κινδύνους και έδινε προοπτική στην πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη της πόλης: ήταν το όραμα μιας Ναυτικής Αθηναϊκής Ηγεμονίας. «Ο Θεμιστοκλής τον Πειραιά ωφελιμότερον της άνω πόλεως (Αθήνας) ενόμιζεν» (Θουκυδίδου, 'ιστορία').

Πολλές φορές ο Θεμιστοκλής έλεγε στους συμπατριώτες του: «Αν ποτέ νικηθείτε στη στεριά, να κατέβητε στον Πειραιά, απ' όπου με τον στόλο σας θα μπορείτε να αντισταθείτε σε όποιονδήποτε». Πάνω σ' αυτό το σκεπτικό, ο Αριστοφάνης έλεγε για τον Θεμιστοκλή: «Δεν προσκόλλησε τον Πειραιά στην Αθήνα, αλλά αντι-

Ιστορικά θέματα

θέτως, την Αθήνα προσέδεσε στον Πειραιά και τη γη στη θάλασσα»!

Πρώτα, λοιπόν, τελείωσαν τα τείχη της Αθήνας, βιαστικά και σε σύντομο χρονικό διάστημα, γιατί αντιδρούσαν οι Σπαρτιάτες. Οι Λακεδαιμόνιοι έβλεπαν ότι οι Αθηναίοι σκοπεύουν να ηγεμονεύσουν πάνω σ' όλους τους Έλληνες και ανησυχήσαν σοβαρά, απαιτώντας η Αθήνα να μην έχει τείχη, όπως οι άλλες πόλεις. Ο Θεμιστοκλής κωλυσιεργεί να απαντήσει (πονηρός ο κ. ναύαρχος) και δίνει εντολή να επισπευσθεί το ταχύτερο η ανέγερση του τείχους της Αθήνας. Κλήθηκαν να βοηθήσουν όλοι οι κάτοικοι της Αθήνας, άνδρες, γυναίκες και παιδιά και να κατεδαφίσουν κάθε κτήριο δημόσιο ή ιδιωτικό, εφόσον το υλικό τους ήταν αφέλιμο για το έργο αυτό. Και σήμερα είναι φανερό ότι η κατασκευή των τειχών της Αθήνας έγινε πολύ βιαστικά, αφού τα θεμέλιά τους είναι από κάθε είδους ακατέργαστο υλικό· χρησιμοποιήσαν ό,τι εύρισκαν (διάφορες πέτρες, ακόμη και επιτύμβιες στήλες), ασύνδετο υλικό και τοποθετημένο όπως το μετέφερε ο καθένας χωριστά. Πάντως, με τον τρόπο αυτόν οι Αθηναίοι οχύρωσαν την πόλη τους μέσα σε λίγο χρόνο (478 π.Χ.) και οι Λακεδαιμόνιοι βρέθηκαν προ τετελεσμένων!

Στη συνέχεια ο Θεμιστοκλής έπεισε πάλι τους Αθηναίους να αποπερατώσουν και την οχύρωση του Πειραιά (που είχε αρχίσει το 493 π.Χ.), λέγοντάς τους ότι «η θάλασσα παραμένει η δύναμή τους, πράγμα που έχουν καταλάβει και γι' αυτό έγιναν ναυτικοί καλοί και νίκησαν τους Πέρσες και σώθηκαν».

Έργο τεράστιο τούτο. Έδωσε ξεχωριστή προσοχή και φροντίδα ο Θεμιστοκλής στην αμυντική οχύρωση του Πειραιά. Το συνολικό μήκος ήταν 60 στάδια, περίπου 11 χιλιόμετρα. Ο δε Θουκυδίδης αναφέρει χαρακτηριστικά για τη δόμηση των τειχών: «και ωκοδόμησε τη εκείνου γνώμη το πάχος του τείχους...» (συνεχίζοντας σε σημερινή απόδοση) «χρησιμοποιήθηκε λατομημένος ακτίτης λίθος από το λατομείο της Πειραιϊκής, για τη σύνδεση δε των λίθων δεν χρησιμοποιήθηκε χαλίκι και πηλός, αλλά ακολουθήθηκε η λεγομένη 'έν ξηρώ δόμησις'» (ιστορία α', σ. 93). Οι λίθοι έδεναν μεταξύ τους με σιδερένιους γόμφους ή στηρίγματα, εφαρμοσμένα σε κατάλληλα χαραγμένα επί των λίθων αυλάκια. Το κενό μεταξύ των λίθων και του σιδήρου γέμιζαν με λιωμένο μολύβι, το οποίο απομόνωνε τα δύο διαφορετικά υλικά, αλλά και απορροφούσε μέρος των κραδασμών σε περίπτωση σεισμού. Το πάχος των τειχών ήταν αρκετά μεγάλο (και σήμερα διακρίνεται), αφού δύο άμαξες κινούντο αντίθετα πάνω στα τείχη για να μεταφέρουν τις πέτρες της κατασκευής. Το ύψος τους ήταν μικρότερο απ' ό,τι είχε προυπολογίσει ο Θεμιστοκλής, γιατί ήθελε το ύψος και το πάχος να είναι τέτοιο, ώστε αφ' ενός να αποκρούει κάθε επιτιθέμενο, αφ'

ετέρου η φύλαξή του να απαιτεί μικρό αριθμό φυλάκων και μάλιστα άχρηστων (οι ικανοί διατίθεντο για πληρώματα των πλοίων).

Για την υποστήριξη του σημαντικού αθηναϊκού στόλου, την συντήρηση και την επιχειρησιακή του ετοιμότητα, υπήρχαν στα τρία πολεμικά λιμάνια όλες οι απαραίτητες εγκαταστάσεις. Εκτός από τους νεωσοίκους, υπήρχαν και σκευοθήκες (αποθήκες διοικητικής μέριμνας), όπου φυλάσσονταν τα «σκεύη» και γενικά ο εξοπλισμός των πλοίων κ.ά.

Το σχέδιο του Περικλή

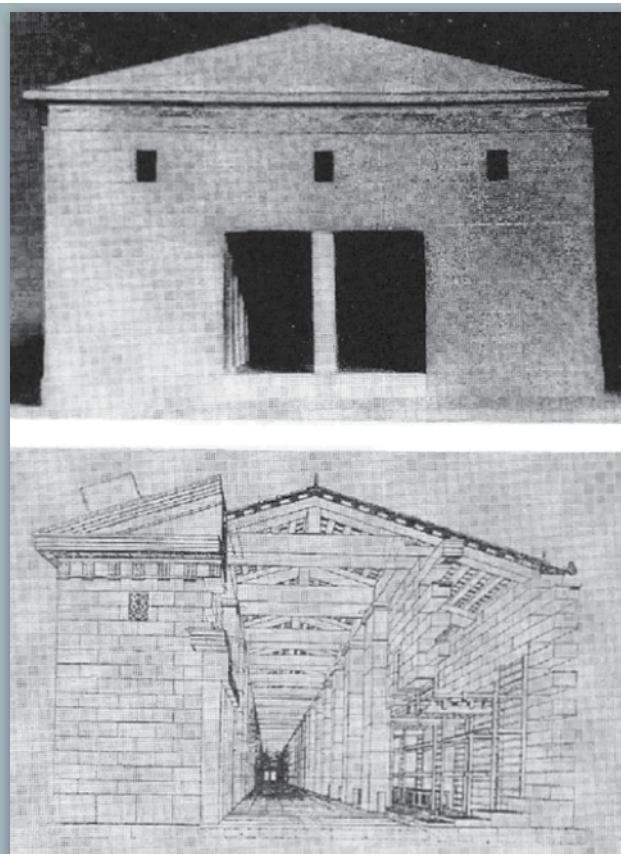
Η Αθήνα ισχυρή ναυτική δύναμη

Ο Περικλής, ο μεγάλος εκείνος πολιτικός, συνέχισε και ολοκλήρωσε το έργο του Θεμιστοκλή για να καταστεί η Αθήνα ισχυρό ναυτικό κράτος. Φρόντισε και αυτός με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τον Πειραιά, που με την εξέλιξή του σε ισχυρό πολεμικό και εμπορικό τώρα λιμάνι αποτέλεσε την πηγή πλούτου και δύναμης της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.

Ενίσχυσε τη διοικητική μέριμνα του αθηναϊκού στόλου. Αύξησε τις εγκαταστάσεις επισκευής και ελλιμενισμού των πλοίων. Υπήρχαν συνολικά 372 νεώσοικοι – 196 στη Ζέα (ο πιο μεγάλος ναύσταθμος του Πειραιά με το μεγαλύτερο άνοιγμα των 96 μέτρων), 94 νεώσοικοι στον Κάνθαρο και 82 στη Μουνιχία. Ο Περικλής ανέθεσε στον διάσημο Μιλήσιο αρχιτέκτονα Φίλωνα την κατασκευή μιας σπουδαίας σκευοθήκης - 346/328 π.Χ. - (από νεότερη ανακάλυψη εγχάρακτης πλάκας στα θεμέλια της σκευοθήκης, ο Φίλωνας αναφέρεται ως Ελευσίνιος). Η περίφημη «Σκευοθήκη του Φίλωνος» ήταν λιθόκτιστη και βρισκόταν στη ΒΔ πλευρά του μυχού της Ζέας. Μικρή σκευοθήκη υπήρχε και στη Μουνιχία.

Έχει ενδιαφέρον να αναφέρουμε περισσότερα για εκείνη τη Σκευοθήκη του Φίλωνος⁴. Εντυπωσιακό οικοδόμημα διοικητικής μέριμνας του αρχαίου ναυστάθμου (ονομαζόταν τότε «Αττικός» ναύσταθμος), που υποδήλωνε τη ναυτιλιακή ανάπτυξη και το μεγαλείο της πόλης (εικόνα 2). Χάρη στην ανακάλυψη του συμβολαίου κατασκευής της Σκευοθήκης έγινε δυνατή η περιγραφή του εσωτερικού της. Είχε το σχήμα θόλου και διαστάσεις: 130 μ. μήκος, 18 μ. πλάτος και 30 μ. ύψος. Εσωτερικά χωριζόταν κατά μήκος σε τρία διαμερίσματα από δύο σειρές κιόνων. Το μεσαίο, πλακοστρωμένο, ήταν η δίοδος στην οποία οδηγούσαν δύο χάλκινες πόρτες της εισόδου. Οι δύο ακριανές πτέρυγες χρησιμοποιούντο ως αποθήκες εξαρτημάτων: κουπιά, ιστία, σχοινιά κ.ά. Ένα σανίδωμα χώριζε κάθε πτέρυγα σε δύο ορόφους. Στο ισόγειο ήσαν τοποθετημένα μέσα σε ερμάρια τα ιστία και άλλα. Στις πάνω στοές ήσαν τα σχοινιά τυλιγμένα πάνω σε σανίδες. Η

Ιστορικά θέματα

Εικόνα 2. Η Σκευοθήκη του Φίλωνος.
Η είσοδος άνω, το εσωτερικό κάτω (αναπαράσταση).

σκεπή αποτελείτο από χοντρές ξύλινες δοκούς. Ολόκληρο το κτήριο ήταν σκεπασμένο με κεραμίδια Κορίνθου τοποθετημένα παράλληλα. Για τον εξαερισμό υπήρχαν 36 παράθυρα, σε κάθε πλευρά, σαν σχισμές.

Η αξία της Σκευοθήκης ως χρηστικού χώρου ήταν σημαντικότατη, διότι συνέβαλε στην αρτιότερη οργάνωση και λειτουργία του πολεμικού ναυτικού της Αθήνας. Περιείχε επίσης πολεμικό υλικό για τον πλήρη εξοπλισμό 150 πολεμικών πλοίων, ενώ από το υλικό της εξυπηρετούντο περίπου 400 πλοία. Αξιοσημείωτο είναι ότι ακόμη και ο προσανατολισμός του κτηρίου διευκόλυνε τον αερισμό του, πράγμα που επεδίωκε ο Φίλων. Η Σκευοθήκη λειτούργησε μέχρι το 86 π.Χ., όταν καταστράφηκε, όπως όλος σχεδόν ο Πειραιάς, από τον Ρωμαίο στρατηγό Σύλλα. Σήμερα λίγα υπολείμματά της βρίσκονται στις οδούς Υψηλάντου, Κουντουριώτου και 2ας Μεραρχίας στο Πασαλιμάνι.

Στον λιμένα του Κανθάρου υπήρχαν επίσης νεώρια για τη ναυπήγηση πολεμικών πλοίων και κτήρια για τις υπηρεσίες του ναυστάθμου. Όλη δε η περιοχή είχε χαρακτηριστεί ως πολεμική ζώνη και απαγορευόταν η είσοδος στους ιδιώτες. Ίσως γι' αυτόν το λόγο δεν είχε κατοικηθεί η περιοχή του Κανθάρου μέχρι την Πειραιϊκή χερσόνησο.

Η μόνη περιοχή που φαίνεται να είχε κατοικηθεί ήταν η δυτική άκρη του Μικρολίμανου. Τούτο επιβεβαιώνεται από τα ευδιάκριτα σήμερα ερεύπια του ιερού της Μουνιχίας Αρτέμιδος (Νεολιθικής εποχής) και της οχύρωσης του λιμανιού, πάνω στα οποία βρίσκεται σήμερα ο Ναυτικός Όμιλος Ελλάδος (!).

Μετά την αποπεράτωση των τειχών και την ολοκλήρωση των οχυρωματικών έργων, ο Περικλής έβαλε σε εφαρμογή την εκτέλεση ενός ευρύτατου προγράμματος ανοικοδόμησης και ανάπτυξης του επινείου. Ανάθεσε το πρόγραμμα στον Ιππόδαμο, έναν «ιδιόρρυθμο» λόγιο και διάσημο πολεοδόμο - αρχιτέκτονα. Δόθηκε ιδιαίτερη μέριμνα στην υποδειγματική οργάνωση του λιμανιού με σύστημα διοίκησης, εκμετάλλευσης και τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για τη διακίνηση των επιβατών και των εμπορευμάτων· μία ρύθμιση που θα την ζήλευαν πολλοί σύγχρονοι λιμενικοί οργανισμοί.

Στον Ιππόδαμο ανέθεσε ο Περικλής και το ρυμοτομικό σχέδιο της πόλης του Πειραιά. Ένα άριστο σχέδιο, με κάθετες και παράλληλες οδούς, που τέμνονταν σε ορθές γωνίες και με ευρύτερες κεντρικές αρτηρίες. Αυτό το γνωστό ως «Ιπποδάμειο» σχέδιο εφαρμόστηκε και σε άλλες πόλεις. Επίσης το ίδιο σχέδιο, σε γενικές γραμμές, ακολούθησαν κατά τη σύνταξη του σχε-

Ιστορικά θέματα

δίου της νέας πόλης του Πειραιά, το 1834, ο Κλεάνθης και ο Βαυαρός Σόουμπερτ, το οποίο γίνεται άμεσα αντιληπτό σήμερα⁵.

Η πολύπλευρη αυτή ανάπτυξη του επινείου της ναυτικής Υπερδύναμης του αρχαίου ελληνικού κόσμου χαρακτηρίζεται από έναν οργασμό δημιουργίας. Εργάζονται όλοι για την ανοικοδόμηση της πόλης, των λιμένων και των λιμενικών εγκαταστάσεων. Καλούνται ειδικοί απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας. Υπό την καθοδήγηση ικανής ηγεσίας ψηφίζονται νομοθετικά μέτρα που απέβλεπαν στην προώθηση του ναυτικού εμπορίου. Ο συνδυασμός όλων αυτών των προσπαθειών καθιστούν τον Πειραιά την πολεμική ναυτική βάση και την εμπορικό-οικονομική πύλη της Αθήνας. Οι τεράστιες στοές και αποθήκες γέμιζαν με εμπορεύματα απ' όλον τον κόσμο. Η άνθηση του εξαγωγικού, εισαγωγικού και διαμετακομιστικού εμπορίου συνετέλεσε στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, της βιοτεχνίας, του τότε τουρισμού και εξασφάλισε πολιτική υπεροχή και σταθερά εισοδήματα στον δήμο. Εδραιώθηκε η αμυντική ισχύς της πόλης και τονώθηκε το αίσθημα ασφαλείας των πολιτών απέναντι σε κάθε επίβουλο. Οι πολίτες απερίσπαστοι επιδίδονται στις πολιτισμικές και εμπορικές ασχολίες τους. Το «κλεινόν Άστυ» πραγματοποιεί το θαύμα του Χρυσού Αιώνα.

Διαπιστώσεις

Το γνωστό σε όλους αμυντικό πρόβλημα των κλασικών χρόνων, όταν μελετηθεί προσεκτικά, οδηγεί σε διαπιστώσεις ενδιαφέρουσες και καταπληκτικά χρήσιμες σήμερα.

Για να αντιμετωπίσει η αρχαία Αθήνα αποτελεσματικά την «εξ Ανατολών» απειλή κατά της κυριαρχίας και της ελευθερίας της απαιτήθηκε μια προσπάθεια γιγαντιαία. Κύριος παράγων όπως πάντα ήταν ο άνθρωπος, ο μεγάλος ηγέτης, αυτός που ανοίγει δρόμους και συλλαμβάνει πολιτικές που αλλάζουν τον κόσμο, όχι ο απλός διαχειριστής της εξουσίας. Οι Αθηναίοι -«θεία χάριτι» θα λέγαμε- είχαν δύο τέτοιες ηγετικές φυσιογνωμίες, τον Θεμιστοκλή και τον Περικλή.

Ο πρώτος με ορθή εκτίμηση της επικρατούσας κατάστασης, σχεδίασε ένα μεγαλόπνοο σχέδιο ενεργειών και είχε την ικανότητα να το πραγματοποιήσει με τη συναίνεση του λαού. Ο δεύτερος, το αποδέχθηκε, το συνέχισε και το ολοκλήρωσε. Κύριος σκοπός τους ήταν: **Να αναδείξουν την Αθήνα σε αξιόλογη ναυτική δύναμη και να εδραιώσουν τη στρατηγική και πολιτική της επιφρούρι στην ευρύτερη περιοχή**. Οι πολίτες της Παλλάδος πίστεψαν σ' αυτούς, απόκτησαν πρώτα ναυτική συνείδηση και ως συνακόλουθο δημιούργησαν ισχυρή ναυτική δύναμη και εξάλειψαν οριστικά τον κίνδυνο (Σαλαμίνα, Πλαταιές, Μυκάλη).

Ο ρόλος της θάλασσας αποδείχθηκε πρωταγωνιστι-

κός και κυρίαρχος: «**Το κράτος της θαλάσσης**» αποδείχθηκε πραγματικά μεγάλο, «**Μέγα γαρ**» (λόγος 'Περικλέους υπέρ της εξόδου εις πόλεμον', Θουκυδίδου Α 143). Έκτοτε, η αρχή αυτή κατευθύνει την ιστορική πορεία της χώρας μας για αιώνες. Το ενδιαφέρον (και η ειρωνεία) εδώ είναι ότι ο μεγάλος αυτός ρόλος της θάλασσας αναδείχθηκε μέσα από μία περιφανή νίκη στην ξηρά, τον Μαραθώνα!

Ο απειλούμενος σήμερα ζωτικός μας χώρος είναι ο ίδιος (είπαμε, είμαστε αιχμάλωτοι της γεωγραφίας), η επιβουλή είναι η ίδια και έρχεται ακριβώς από την ίδια κατεύθυνση. Όλα μοιάζουν στις μέρες μας συγκλονιστικά επίκαιρα. Η κατανόηση επομένων του αμυντικού προβλήματος του 5^{ου} π.Χ. αι. είναι ωφέλιμη και οφειλόμενη.

Πώς λοιπόν θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε σήμερα, αποτελεσματικά, την «εξ Ανατολών» απειλή; Μα, η «συνταγή» και τα υλικά της υπάρχουν⁶: Να διαβάσουμε Ηρόδοτο και να διαβάσουμε Θουκυδίδη...

Σημειώσεις

1. Ο Ξέρης (σημαίνει Βασιλιάς) διακρινόταν για την στρατηγική του αντίληψη, σε αντίθεση με τον πατέρα του Δαρείο. Καμιά άλλη εκστρατεία στον αρχαίο κόσμο δεν προετοιμάστηκε τόσο καιρό, με τόση μεγάλη επιμέλεια και με την προσωπική καθοδήγηση και επίβλεψη του ίδιου του βασιλέα. Αντιλαμβανόταν πλήρως τον ρόλο της θαλάσσης. Οργάνωσε μια μεγάλη επιχείρηση και των δύο όπλων (ναυτικού και στρατού) που πρέπει να θεωρείται ως η πρώτη ιδέα και εφαρμογή της «συνδυασμένης στρατιωτικής επιχείρησης» που ονομάζουμε σήμερα.
2. Ο Θεμιστοκλής κατέφυγε, ως γνωστόν, ακόμη και στο Μαντείο των Δελφών, όπου η ιέρεια έβγαλε εκείνον τον διφορούμενο (άραγε τυχαία;) χρησμό ότι τα 'ξύλινα τείχη' θα σώσουν την Αθήνα. Λέγεται ότι η ιέρεια είχε δωριδοκρηθεί 'καταλλήλως' (δεύτερη φορά πονηρός ο κ. ναύαρχος).
3. Υπόστεγα, κοντά στη θάλασσα, όπου ανελκύονταν οι τριήρεις, όταν δεν ταξίδευαν. Προστατεύονταν από την υγρασία και τις κακές κατιρικές συνθήκες, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες, αλλά και συντηρούντο.
4. Ο Πειραιάς έχει δώσει το όνομα του περίφημου αρχιτέκτονα Φίλωνα σε μια οδό, όχι περίφημη σαν αυτόν, αλλά κακόφημη λόγω των διαφόρων...ύποπτων «μαγαζιών». Περιοχή γνωστή ως Τρούμπα (το ίδιο κακόφημη) - από την τρόμπα / αντλία που υπήρχε για υδροδότηση των πλοίων την παλιά εποχή.
5. Το «*Ιπποδάμειο*» ρυμοτομικό σχέδιο διαδόθηκε στην Ευρώπη, απ' όπου μεταφέρθηκε από αποίκους και στην Αμερική, με χαρακτηριστική εφαρμογή του (δύο χιλιετίες αργότερα) στη γνωστή σήμερα ρυμοτομία του Manhattan της Νέας Υόρκης.
6. Η τεχνολογία διαφέρει, όχι οι αρχές και οι κανόνες

Ιστορικά θέματα

Παράγοντες ηθικής προπαρασκευής και εμψύχωσης για τις μάχες του Μεγάλου Αγώνα*

Της Ευρυδίκης Λειβαδά, Συγγραφέως

*M*ια μόνο περιγραφή, όπως αυτή του Φωτάκου στα «Απομνημονεύματα» αρκεί για να πληροφορηθούμε αρκετές πλευρές από την ηθική προπαρασκευή και εμψύχωση των παλληκαριών τον καιρό του Μεγάλου, πολυαίμακτου και πολύχρονου Αγώνα: «... Εθγήκεν [ο αρχηγός, ο Κολοκοτρώνης] εις το παραδύρι και δεν ημπορεί ν' ακούσῃ από τα τραγούδια και ταις φωναίς των στρατιωτών. Διότι εις όλα τα σπίτια είχαν χορούς και τραγούδια. Εκεί ευρήκαν κρασί καλό και πολλάς τροφάς, και δια τούτο εγλένταγαν... του είπεν ο Σπηλιοτόπουλος... 'πριν φάγωμεν κάνεις καλά να τους ομιλήσης ν' ακούσουν ότι ήλθες... αλλ' επειδή δεν υπάρχει άλλος υψηλός τόπος να σε ακούσουν, ν' αναβής επάνω εις την σκέπην του σπιτιού να τους ομιλήσης...' Από εκεί έβγαλε την βροντόφωνον φωνήν του... ο Ν. Σπηλιοτόπουλος του είπε κρυφά 'αρχηγέ δια να τους κάμης να ξεμεθύσουν και να βάλουν βάρδιαις... ειπέ τους ότι έμαθες ότι οι Τούρκοι έχουν σκοπόν να φύγουν από το Άργος και ότι θα περάσουν από εδώ..., το οποίον και το είπεν. Αυτό ήτον όλως διόλου ψεύμα, και το εμεταχειρίσθη δια φόβισμα. ... Τότε ο αρχηγός δεν έχασε καιρόν και ανέβη πάλιν εις την σκέπην του σπιτίου δια να τους ομιλήσῃ και να τους εμψυχώσῃ 'Έλληνες' τους είπε 'σήμερα εγεννήθημεν και σήμερα θα πεθάνωμεν δια την σωτηρίαν της πατρίδος μας και δια την εδικήν μας. Ιδού τι πρέπει να κάμετε... σας το λέγω και τούτο ότι απόψε ήλθεν η τύχη της πατρίδος μας και μου είπεν ότι είμενα νικηταί τόσον πολύ, όπου άλλην νίκην καλλιτέραν από την σημερινήν δεν εκάναμεν, αλλ' ούτε θέλομεν κάνει. Έχω τόσην βεβαιότητα να σας ειπώ να μην πάρετε ούτε τα άρματά σας, δια να πάρωμεν των Τούρκων... Ο Αγιος Θεός μας τα έστειλε και είναι κελεπούρι δικό μας. Αύριον αυτήν την στιγμήν θα σας ιδώ όλους με τ' άρματα των Τούρκων, με τ' άλογά τους, λαμπροφορεμένους με τα ρούχα τους. Ο Θεός είναι με ημάς να μή σας μέλλη τίποτε...'... εμαζώχθησαν οι στρατιώται και τους εξεκίνησε με τραγούδια και με χαραίς. Τους έκαμε να χλημηντρούν σαν βαρβάτα άλογα... Τας σημαίας του δε όλας είχε κατά σειράν εις την ράχην του βουνού, όπου ήταν όλα τα άλογα των καπεταναίων και αυτός ο ίδιος δια να φρίνωνται από τον εχθρόν. Οι ιερείς εδιάβαζαν παράκλησιν ...».

Οι πατριωτικοί λόγοι και η κατήχηση τού οπλαρχηγού αναπτέρωσαν το ηθικό των μαχητών. Αυτοί, που βρίσκονταν σε αμηχανία, σε σαστιμάρα αρχικά, συνειδητοποιούσαν πως όφειλαν να αμφισβητήσουν οριστικά και αμετάκλητα την οθωμανική – τουρκική εξουσία. Γαλουχήθηκαν και μετατράπηκαν μαγικά σε σκληροτράχηλους υπερ-ήρωες. Η φοβερή δύναμη του τότε αγωνιστή -με τα χαρακτηριστικά του ραγιά, του Έλληνα ραγιά-, μπροστά στη βέβαιη επίγνωση του αναπόφευκτου θανάτου, είναι βέβαιο πως δεν εξηγείται με καμμιά λογική. Με ποιόν τρόπο και ποιος λογικός άνθρωπος, έχων σώας τας φρένας, ορμά αυτός πρώτος να παλέψει με τον ανίκητο Θάνατο στου «Διγενή τ' αλώνι»; Τι ποτίζει τον νού και την ψυχή του; Ποια δύναμη τού οπλίζει το χέρι; Είναι βέβαιο πως δεν χωρεί μια απάντηση. Αναντίρρητα είναι πολυσύνθετο αποτέλεσμα πολλών παραγόντων και συνισταμένων.

Ορμούσαν οι Έλληνες στη φωτιά γιατί εμπνέονταν από λόγια εθνοτικά, από στίχους, από μουσική, από ήχους και ιαχές πολέμου, κραυγές κι ουρλιαχτά κατανοητά και ακατάληπτα. Ορμούσαν στη φωτιά γιατί τα διαχρονικά βιώματα πόνου ακολουθούσαν σκοτεινούς δρόμους στις φλέβες, στα μηνύγια, στα κύτταρα, κι από γενιά σε γενιά κουβαλούνταν στη μνήμη του σπέρματος, του αίματος, ταΐζοντας το ανεξέλεγκτο μίσος κατά της τυραννίας που καιροφυλακτούσε στις άκρες και δρούσε σαν αλλόκοτο κράμα κακού κ' αγαθού. Το μίσος, η αγανάκτηση, αυτά τα «κλειδιά». Τούς ήλεγχαν, τους νάρκωναν, τους καθοδηγούσαν δίνοντάς τους τις απαραίτητες υπερδυνάμεις για τέλεση πράξεων απανθρωπιάς και μεγαλείου, φρικαλεοτήτων και δικαιοσύνης –στα μέτρα μιας κοινωνίας τής οποίας τα πλαίσια είχε θέσει ο δεσπότης τύραννος που λεηλατούσε κατά τις ανάγκες του, εξανδραπόδιζε κατά τα συμφέροντά του, παλούκωνε κατά τις συνήθειές του-. Δίπλα στο μίσος υψωνόταν η εκδίκηση, η οργή, η απελπισία και ο φανατισμός που οι μεγάλοι οπλαρχηγοί του Αγώνα, γνώριζαν –οι ιεροί όρκοι της Φιλικής Εταιρείας είχαν ενεργήσει αποτελεσματικά- πώς να γονιμοποιούν και να τροφοδοτούν με αυτό τους πολυάριθμους συμπλεμιστές με τα τόσο, στα πρώτα στάδια, περιορισμένα όπλα και πολεμοφόδια-, να τους οδηγούν σε νικηφόρα

Ιστορικά θέματα

πορεία –έστω κι αν αυτή μετεξελισσόταν σε τραγική ήττα-. Τα πάθη εντείνονταν από τους εξευτελισμούς που δέχονταν οι υποτελείς καθ' όλα τα πολυτάραχα χρόνια της δουλείας. Η προσβολή τής οικογένειας των Ελλήνων, της πίστης, της αξιοπρέπειάς τους, οι θύμισες των τόσων γεγονότων που είχαν καθέναν χωριστά συγκλονίσει γίνονταν κραυγές εκδίκησης ικανές να ποτίσουν την τρομερή και ανεξέλεγκτη ζέση της δράσης της επίθεσης, της ανασύνταξης, της αντεπίθεσης, και να τους οδηγήσουν σε πεδίο μακελειών. Ορμούσαν οι Έλληνες στη φωτιά, στην κόλαση, σαν τους παλιούς πειρατές που πίστευαν βαθειά μέσα τους πως θα περάσουν από το λιωμένο σίδερο και δεν θα καούν. Θα τσουρουφλιστούν μεν, αλλά θα βγουν νικητές. Το σθένος μπροστά στον θάνατο, η παράτολμη κι αφθαστη γενναιοτητα, κι η παράδοξη και μακάρια αδιαφορία για ζωή, -που σήμερα, όντας ελεύθεροι 200 χρόνια, την λέμε «απερισκεψία»-, απαντά σε στιγμές οργής, φορτισμένες με συγκίνηση, σε ανθρώπους συνδεδεμένους άρρηκτα με ψυχικούς δεσμούς θρησκευτικούς, ιδεολογικούς, πολιτικούς, ιερούς δεσμούς κοινού έθνους. Το εντυπωσιακό είναι πως οι στιγμές αυτές για το έθνος των Ελλήνων κράτησαν χρόνια. Τόσα όσα κι η Επανάσταση. Με τις λαμπρές νίκες. Τον ζοφερό εμφύλιο. Τις πανωλεθρίες, τις απογοητεύσεις, τα αδιέξοδα, την κατακόρυφη πτώση θητικού. Κι ύστερα, κύκλος το μεθύσι της οργής, της απελπισίας, της ορμής, του πολέμου. Μέχρι να λάμψει το χαμόγελο της τελικής νίκης, της απόκτησης της ανεξαρτησίας (έστω κι αν ο δύσβατος δρόμος μόλις τότε ξεκινούσε για την ουσιαστική σύσταση Κράτους, αυτού του Κράτους που οι ίδιοι οι αγωνιστές δεν είχαν συνειδητοποιήσει καλά καλά. Επιπλέον, οι κοτζαμπάσηδες και οι λοιποί ηγεμόνες μικροπεριοχών δεν ήξεραν τι σημαίνει 'κεντρική διοίκηση' και πόσο αυτή η 'κεντρική διοίκηση' θα τους

οδηγούσε σε ακραίες ενέργειες καθώς θα εναντιωνόταν στα μέχρι τότε δεδομένα τους, στα εδραιωμένα συμφέροντά τους, και στις κρυφές επιθυμίες τους. Η δολοφονία του μεγάλου Καποδίστρια είναι άλλωστε το πιο τρανό παράδειγμα).

Τους συνέπαιρναν τα κατορθώματα των συγκαιρινών τους που σταδιακά προσετίθονταν το ένα δίπλα στο άλλο. Τους αναπτέρωνε το ηθικό η παρουσία των αδελφών τους Επτανησίων, -κι αργότερα και άλλων Ελλήνων και μη- που αν και ζούσαν σε διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, εντούτοις, η κοινή εθνική ιδέα αυτόματα έθετε τούς πάντες στην υπηρεσία των δικών της στόχων: στον εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα. Νίκες φλόγιζαν το πάθος τους. Τους οδηγούσε ένας Κολοκοτρώνης, ένας Καραϊσκάκης, ένας Μακρυγιάννης, ένας Υψηλάντης. Ένας Κανάρης στη Θάλασσα. Ενέπνεαν ανδρειοσύνη, στοιχείο εκ των ουκάνευ για πατριωτική ανάταση ψυχής. Οι μεγάλοι οπλαρχηγοί του Αγώνα διακήρυξαν πως είχαν το δίκαιο με το μέρος τους, πως ο Θεός ήταν μαζί τους.

Η κεφταρματολική παράδοση είχε δικούς της κανόνες και τρόπο ζωής. Την τιμητική τους είχαν και τα επικίνδυνα παιγνίδια - ασκήσεις - προκλήσεις, αυτά που έφταναν στα ύψη την αδρεναλίνη και έθεταν σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα των συμμετεχόντων.

Η δημοτική ποίηση / τραγούδι ήταν αυτή που εκστασίαζε τους πολεμιστές του Αγώνα, και που διέσωσε κάποιες από τις ηρωϊκές ιστορικές μας σελίδες, κάποιες από τις θρυλικότερες μάχες της παγκόσμιας στρατιωτικής ιστορίας, κάποιες από τις τραγικότερες σφαγές και συνταρακτικότερες ωμότητες που έγιναν ποτέ. Οι παραδόσεις και τα έθιμα που επαναλαμβάνονταν με ιερό σεβασμό με το γύρισμα των εποχών, η θεία γλώσσα η Ελληνική που ποτέ δεν έπαψε να μιλιέται, οι χοροί που υμνούσαν τη φύση, την οικογένεια,

Ιστορικά θέματα

τον έρωτα, που καλλιέργησαν -εσκεμμένα ή μη- την κρυφή επιθυμία για ελευθερία, τα τραγούδια του λαού-καλλιέχνη, αυτοσχέδια όλα, από μνήμης, που ψέλλιζαν τα χείλη των Ελλήνων σε καιρούς ψεύτικης ή μη ειρήνης, αλλά και πολέμου, ακόμη και το κρασί, το φαγητό, κι ο καπνός συνοδευτικά όλα των κοινών τραπεζιών χαράς ή θλίψης, πανηγυριώτικων ή τα άλλων, όλα αυτά μαζί συντήρησαν με σεβασμό στους αιώνες την Ελληνικότητα.

Χοροί, τραγούδια, καλό κρασί, φαγητό, γλεντοκόπι από βραδύς. Και τη μέρα της μάχης, λόγοι εμψυχωτικοί, ανάταση ψυχής, τακτική πολέμου, βεβαιότητα νίκης -«δεν χρειάζεσθε όπλα, γιατί θα τα πάρετε από τον Τούρκο»- τραγούδια, χαρές, ακράτητος ενθουσιασμός, βαθειά θρησκευτική πίστη, και εικόνες παραπλάνησης για τους εχθρούς. Έτσι ετοιμάζονταν οι μαχητές. Κι αμέσως ρίχνονταν στον πόλεμο.

Ο κόλαφος και οι βρισιές προς τους Τούρκους, ήταν συνηθισμένες ενέργειες που αναπτέρωναν το ηθικό. Η μεγαλύτερη προσβολή ήταν να κατηγορήσεις τα γένια τους. Και ως ήταν εύλογο, τις βρισιές και τις προσβολές (ένθεν κακείθεν δηλαδή) ειπωμένες από βροντερές και ηχηρές φωνές, τις συνόδευαν κραυγές, ουρλιαχτά κι ορυμαγδός από κανονιές. Ο εμπαιγμός και η ειρωνεία κατά των εχθρών ήταν παράγοντες που συνέβαλαν στην εξύψωση του ηθικού και του θάρρους των πολεμιστών. Άλλα κι η θικτική συμπεριφορά στα πρόσωπα των ιδίων συμπολεμιστών δρούσε καταλυτικά.

Ο ψυχολογικός τομέας κατείχε πάντα πρωτεύοντα ρόλο. Δεν είναι λίγες οι φορές που τα ψέματα, τεχνάσματα, στρατηγήματα συδαύλιζαν τη νίκη. Πάντα οι καπεταναίοι -κι οι φύλακες των λαβάρων- όταν πληγώνονταν -ή χειρότερα, όταν σκοτώνονταν- στον πυρετό της μάχης, αποσύρονταν κρυφά, μη και διαδοθεί ο τραυματισμός τους, απογοητευθεί και πανικοβληθεί το στράτευμα και τραπεί σε άτακτη φυγή.

Ο Ελληνας, μόνον σε πίεση κάθε μορφής, ενεργοποιείται δυναμικά. Το πνεύμα γεννά, ο νους συνθέτει, το μυαλό εφευρίσκει. Σχέδια παραπλάνησης του εχθρού ήταν σε καθημερινή βάση. Σχεδόν πάντα ανέβαζαν στα υψώματα τα άλογα και τους στρατιώτες αραιά τον έναν από τον άλλο και κουνούσαν όσα περισσότερα βάτα μπορούσαν για να ξεγελούν τον Τούρκο, ενώ η βροντερή φωνή των αρχηγών, αντιλαλούσε στα όρη, πολλαπλασίασε τον τρόμο διαλύοντας το ηθικό των αλλόπιστων που οργανωτικά και αριθμητικά ήταν υπέρτεροι.

Οι πονηρές ενίσχυαν ακόμη και την πίστη για νίκη. Ο φόβος είχε το δικό του μερίδιο για την επίτευξη του σκοπού. Φόβιζε κι ο ήχος των τουφεκιών κι άλλαζε την ψυχολογία των αγωνιστών. Βία και ωμότητες ακολουθούσαν το αποτέλεσμα κάθε μάχης και εκδηλώνονταν με σφαγές αιχμαλώτων, πυρπόληση εκκλησιών, παρα-

δειγματικές δολοφονίες κληρικών και μοναχών, επιθέσεις κατά αμάχων, βιασμούς και λεηλασίες.

Τα χρόνια τότε ήταν σκληρά. Σφαγές, ωμότητες ήταν σε καθημερινή διάταξη. Βίαιες, αιμοσταγείς και κτηνώδεις επινοήσεις δολοφονιών δεν ήταν μόνον από την πλευρά των Τούρκων όταν κατακρεουργούσαν Έλληνες αιχμαλώτους -υπάρχει σειρά σχεδίων εποχής που απεικονίζουν οδυνηρότατους τρόπους θανάτου-, αλλά και από την πλευρά των επαναστατών. Οι ενέργειες αυτές είχαν σκοπό αφ' ενός μεν να εκφοβίσουν τους εχθρούς, αφ' ετέρου δε να εγκαρδιώσουν -μέσω βίας- τους συμπολεμιστές. «... είχα εκτελεστική δύναμη εις την επαρχία, και όποιος έφευγε από το στρατόπεδο, τον έπιαναν, τον έδεναν, και τον έστελναν οπίσω, του έκαιγαν το σπίτι» ομολογεί ο Κολοκοτρώνης και φώναζε: «Θάνατος στους προσκυνημένους». Έτσι κάθε εν δυνάμει προδότης ήξερε το αιμωτικό τέλος που τον περίμενε και εκών άκων συντασσόταν πίσω από τον αρχηγό.

Οι ασύλληπτες βιαιότητες δεν ήταν μόνον έναντι των εχθρών και των προδοτών κάθε ράτσας, αλλά κι έναντι των ίδιων των εαυτών τους. Ας μην ξεχνάμε την Αραπίτσα, τον Ζάλογγο, την έξοδο του Μεσολογγίου όπου οι μανάδες αφού πότισαν τα παιδιά τους με αφίόνι, τα έριχναν στα πηγάδια για να περάσουν από τον ύπνο στον θάνατο «ανώδυνα». Λέει ο Κολοκοτρώνης: «Όταν εις τον πόλεμο ελαβώντε κανένας θαρέως και δεν ημπορούσαν να τον πάρουν, τον εφιλούσαν κι έπειτα του έκοφταν το κεφάλι. Το είχαν εις αιμίαν, οπού οι Τούρκοι να πάρουν το κεφάλι του». Αυτές οι πράξεις επιβάλλονταν σε άκρως συγκινησιακή, δαντική ατμόσφαιρα, από την άκρατη απελπισία που μοιάζει βέβαιος παραλογισμός για όλους εμάς σήμερα. Γιατί, αυτές οι φοβερά τραγικές δοκιμασίες, αντί να τους κάνουν να υποχωρούν, τόσο τους εμπότιζαν με δύναμη, με εκδικητικό μίσος, και ορμούσαν στην κό-

Ιστορικά Θέματα

λαση με άμετρο δυναμισμό, εμψυχωμένοι, γίγαντες ίδιοι, οπλισμένοι με ψυχισμό που τους 'έντυνε' σαν αστακούς.

Ο εμποτισμός των στρατιωτών με ιδέες πως είχαν υπέρμετρες δυνάμεις κι ήταν άτρωτοι, είχε θεαματικά αποτελέσματα. Η αναγνώριση της αξιοσύνης προσήλκυε πολλούς μιμητές. Ο Μάρκος Μπότσαρης έλαβε από την κυβέρνηση δίπλωμα στρατηγού για την υπηρεσία του στη σωτηρία του Μεσολογγίου κατά την πρώτη του πολιορκία. Όμως, η κυβέρνηση, επειδή φοβήθηκε μήπως η δύναμη του Μπότσαρη, υπερβεί τα εσκαμμένα, απέστειλε ίδια διπλώματα σε πολλούς, ικανούς κι ανίκανους. Για να αποδείξει όμως ο Μπότσαρης πως η αξιοσύνη, η ισότητα μπροστά στο βόλι, κι η ομόνοια ήταν αυτές που μετρούσαν στο πεδίο πολέμου, έσκισε λίγο πριν τη μάχη στο Καρπενήσι, μπροστά στους αγωνιστές του, το δίπλωμα στρατηγίας λέγοντας πως, άξιοι είναι αυτοί που παίρνουν δίπλωμα μπροστά στον εχθρό.

Οι Έλληνες ήταν βαθειά Ορθόδοξοι. Ο θρησκευτικός ζήλος, η πίστη στα θεία ήταν ριζωμένα στο είναι τους, κι ήταν αυτά που τους έδιναν δύναμη να αναμετρώνται με ισχυρότερους αριθμητικά και οπλικά εχθρούς από αυτούς. Ο παράγοντας της θρησκευτικής αντίθεσης μεταξύ Ρωμηών και Τούρκων ξυπνούσε φανατισμό και μίσος. Ένθεν κακείθεν.

Η Εκκλησία έπαιξε διαχρονικό και πρωταρχικό ρόλο όλα τα χρόνια της Τουρκοκρατίας στη διαφύλαξη της Ορθοδοξίας η οποία είχε να αντιμετωπίσει δυο κινδύνους: ο ένας ήταν από την Ανατολή, η επεκτατική δυναμική του Ισλάμ και ο άλλος από τη Δύση, η ρωμαιοκαθολική και προτεσταντική προπαγάνδα. Δεν αλλαξούστησαν οι υπόδουλοι Ρωμηοί, αλλά ενίσχυσαν την εμπιστοσύνη τους κι ενδυνάμωσαν –εκόντες άκοντες– τη θρησκευτική και εθνική συνείδησή τους, καθώς δρούσαν μαζί με κληρικούς και μοναχούς που παρευρίσκονταν στις συνελεύσεις, στα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, στις μάχες, αλλά και νεομάρτυρες που αρνήθηκαν πεισματικά να υποταχθούν στον κατακτητή, αψήφησαν απειλές, βασανιστήρια, θάνατο, και προτίμησαν τη θυσία και το μαρτύριο, κάνοντας τους εαυτούς τους λαμπρά παραδείγματα.

Κάθε αγωνιστής είχε το δικό του φυλαχτό. Υλικός κι υπερβατικός κόσμος μαζί. Σωμάτιο, απτή παράκληση για θεϊκή μεσολάβηση, συνδετικός κρίκος πίστης και ζωής, ευλάβειας και πραγματικότητας, ικανοποιούσε ψυχολογικά, αλληλοδρούσε μεταξύ θείου και κοσμικού, είχε δυναμική ασύλληπτη, και μέσω του υλικού κόσμου παρείχε ακράδαντα προστασία και καλή τύχη. Απλοϊκό ή μη, πάνινο, ασημένιο, διακοσμημένο με σαβάτι, περιέκλειε κειμήλια, ιερά υλικά κι ήταν αγιασμένο, προστατευτικό έναντι κάθε κακού. Πίσω

από την όποια εξωτερική του μορφή, το φυλαχτό προσέφερε στον ιδιοκτήτη του συναισθηματική ασφάλεια, για αυτό και αποκτούσε βαρύτητα. Πάντα, στις μάχες, ένα φιλί στο άγιο φυλαχτό, ένα σφιχτοκράτημά του πριν το πιάσιμο του τουφεκιού, ένα ψηλάφισμα στη δυσχερή στιγμή, θωράκιζε τον αγωνιστή, και τον έκανε άτρωτο κι άφοβο μπροστά στα θανατερά βόλια.

Οι Έλληνες φοβούνταν τις κατάρες, πίστευαν σε προφητείες, η δύναμη των οποίων –όταν πραγματώνονταν– ήταν αδιανότητη, ήταν στην πλειοψηφία τους προληπτικοί και δεισιδαίμονες –η εποχή γενικώς συντηρούσε αυτές τις παρεκκλίσεις του θρησκευτικού συναισθήματος-. Παλαιότατες δοξασίες που είχαν επιβιώσει, βρήκαν «έδαφος» μέσα στον ψυχισμό των υπόδουλων, των αδύναμων, μέσα στην ανάγκη τους να διώξουν την «κακή μοίρα» κι έπρεπε να διασκεδάσουν τον φόβο που οι ισχυροί μουσουλμάνοι τούς είχαν καλλιεργήσει μέσω χρόνιων ταπεινώσεων.

Ο υπέρμετρος αριθμός νεκρών και τραυματιών Τούρκων –κι Οθωμανών ευρύτερα– που έμεναν πίσω σε κάθε μάχη συγκριτικά με τους αντίστοιχους Έλληνες, έδιναν φτερά στην παλληκαρούσύνη των δεύτερων, έστω κι αν ήταν αυτοί κάποιες φορές οι ηττημένοι. Κάθε νίκη τους όμως έκρινε την τύχη του Έθνους, αντιστάθμιζε τις αποτυχίες τους, κλόνιζε την πεποίθηση περί του αήττητου των Τούρκων, των Τουρκοαιγυπτίων, των Τουρκαλβανών που θεωρούσαν τον Έλληνα ραγιά ταπεινό, όπως η νίκη στο Βαλέτσι (12-13/5/1821), στο Λάλα (9-13/6/1821), στην Τριπολιτσά (23/9/1821), στα Δερβενάκια (26/7/1822), στους Μύλους (13/6/1825), στην Πέτρα (12/9/1829).

Ιστορικά θέματα

Σε αυτόν τον κύκλο προετοιμασίας δεν θα πρέπει να παραλείψω να αναφέρω και τις παρακινήσεις για λεηλασία, για πλιάτσικο όπου συμμετείχαν ακόμη και οι γυναίκες, όπως μας πληροφορεί ο Κανέλλος Δεληγιάννης. Η λεηλασία όμως δεν αφορούσε μόνον στα κινητά, αλλά επεκτεινόταν και στα ακίνητα.

Πολλές φορές δυο μη συγγενείς για να εδραιώσουν και να συγγενικοποιήσουν τους ψυχικούς δεσμούς που τους έφεραν κοντά, ένωναν τα αίματά τους σε μια ιδιαίτερη τελετουργία, έδιναν όρκο, iερή υπόσχεση και έτσι γίνονταν αδελφοποιοί για όλη τους τη ζωή. Η ευλογία της Εκκλησίας επισφράγιζε την τελετή αυτή μέσω των Θείων, ενώ το πλούσιο φαγοπότι που ακολουθούσε μαζί με το ξεφάντωμα, έκλειναν τον iερό κύκλο του θεσμού αυτού, επισημοποιώντας και διαδίδοντας τη σχέση των δυο, με χαρά, τραγούδι και μουσική. Με την αδελφοποίηση -παλαιότατο έθιμο- δυο άτομα γίνονταν πνευματικά αδέλφια, κι έδιναν υπόσχεση φιλίας, προστασίας, αλληλεγγύης, πίστης, αγάπης. Τα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας, αλλά κυρίως αυτά του Αγώνα, ο δεσμός της αδελφοποιίας είχε μεγάλη διάδοση, γεγονός που είχε αντανάκλαση στον ψυχισμό των αγωνιστών που γίνονταν «λιοντάρια ίδια» για να υπερασπιστούν τον αδελφοποιό τους μέσα στη φωτιά της μάχης, στην αγωνία της πολιορκίας, στον πυρετό της οποιασδήποτε σύγκρουσης. Ο ιδιαίτερος σκοπός αυτής της συγγένειας, μέσω των δυο αδελφοποιών, έφερνε κοντά τις οικογένειες, συμπαρίστατο η μια στην άλλη στις ανάζερβες στιγμές της ζωής και του πολέμου, και πολλές φορές οι σχέσεις αυτές ήταν ισχυρότερες από τις εξ' αίματος αδελφικές.

Η σταδιακή απόκτηση όπλων και πολεμοφοδίων, έδωσε δύναμη στους αρχικά άοπλους επαναστατημένους. Η πολύχρονη σκλαβιά, οι ταπεινώσεις κι οι εξευτελισμοί, η οικονομική δυσπραγία και πείνα, αφόπλισαν τους Ρωμηούς διαχρονικά. Τα πρώτα τους όπλα ήταν τσεκούρια, ξινάρια, ρόπαλα, μαχαίρια, πριόνια, δρεπάνια, ακόμη και γκλίτσες. Μετά από τις πρώτες νικηφόρες συγκρούσεις με τον αλλόθρησκο αντίπαλο, οι Έλληνες έφεραν συνήθως ένα ζευγάρι πιστόλες με κοντή κάννη, με πυριτόλιθο (τσακμακόπετρα), κι ένα γιαταγάνι στερεωμένα στη δερμάτινη ζώνη τους (σελάχι) και δυο μικρές, ασημοσκαλισμένες κυρίως, θήκες για τα φυσίγγια τους (παλάσκες). Όχι δε σπάνια είχαν κι ένα εμπροσθογεμές πυροβόλο, το μουσκέτο ή ένα μακρύ τουφέκι με πλήθος δακτυλίδια επάνω του και κάννη που κατέληγε σε ίσιο κοντάκι. Όταν δε οι αγωνιστές αποκτούσαν ασημένια ή μαλαμοκαπνισμένα όπλα, είχαν και χρυσοκέντητη φορεσιά, γιατί τα όπλα τα είχαν κερδίσει στη μάχη, θεωρούταν σπουδαίοι ως εκ τούτου και το ηθικό τους ήταν υψηλό.

Η ταχύτητα, ο αιφνιδιασμός, ο κλεφτοπόλεμος -πό-

λεμος της φθοράς-, οι αποστολές παρενόχλησης, η εξοικονόμηση δυνάμεων ήταν προσόντα της ορθής στρατηγικής του ιδιοφυούς Αρχιστράτηγου του Αγώνα, αλλά και τόσων άλλων ισάξιων οπλαρχηγών. Τα ελάχιστα όπλα που είχαν τον πρώτο καιρό οι ελληνικές επαναστατικές δυνάμεις -που αρχικά βασίζονταν στο κλεφταρματολίκι και στους μπαρουτόμυλους της Δημητσάνας-, με την πάροδο του χρόνου πολλαπλασιάστηκαν, κι έφτασαν σιγά σιγά να αποθηκεύονται σε οπλοστάσια, όπως στο μεγάλο του Ναυπλίου (ιδρύθηκε το 1825 από τον Arnault), και σε αυτά της Μεθώνης, του Ναυαρίνου, της Κορίνθου, της Μονεμβασίας, του Ρίου, του Αντιρρίου, του Μεσολογγίου, της Βόνιτσας, του Ευρίπου. Η ύπαρξη αυτών των οπλοστασίων, παρείχε ασφάλεια στους εξεγερμένους πολεμιστές και τους απομάκρυνε από την αβεβαιότητα, την αταξία και την ρευστότητα φέρνοντάς τους κοντύτερα στην επίτευξη στόχων.

Οι μάχες χωρίς αμφιβολία, συνοδεύονταν από σιτοδείες και επιδημίες. Ο πόλεμος εμπόδιζε τους γάμους και την γεννητικότητα, αύξανε τις ωμότητες, τη βία, τη θνησιμότητα, ερημώνονταν περιοχές, πλήγονταν οι παραγωγικές δυνάμεις, αφανίζονταν νοικοκυριά, εξαφανίζονταν ζωντανά. Χρειάζονταν χρόνια για να συνέλθει η γη από τις συνέπειες της καταστροφής και της αιματοχυσίας. Χρειάζονταν χρόνια για να συγκροτηθεί εθνικό κράτος, ενιαίος διοικητικός φορέας, για να ανασυγκροτηθούν οι παραγωγικές δυνάμεις και να ορθοποδήσει η παραγωγή. Κι όλα αυτά επετεύχθησαν. Με θυσίες, θανάτους, απογοητεύσεις, δισταγμούς, διλήμματα. Άλλα έγινε τελικά το Θαύμα που υψώθηκε ανάμεσα στην αυτοκρατορική απολυταρχική Ευρώπη και στη δεσποτική Οθωμανική Αυτοκρατορία: αυτό που λέμε σήμερα -και το θεωρούμε αυθύπαρκτο και αυτονότο- «Ελληνικό Κράτος». Για αυτό, κανένας Έλληνας στα πεδία των μαχών δεν πέθανε άδοξα. Κι οι επώνυμοι πρωταγωνιστές του Μεγάλου Αγώνα που έχουν μνημειοποιηθεί, δίκαια έχουν πάρει μυθικές διαστάσεις, και ακόμα πιο σωστά, οι όποιες αστοχίες, τα όποια λάθη κι ελαττώματά τους, μικρά ή μεγάλα έχουν συγχωρηθεί από το τρανό αποτέλεσμα, από την Ιστορία, από την αιωνιότητα την ίδια.

(*). Το παρόν αποτελείται από αποσπάσματα, το πλήρες δε έργο έχει δημοσιευθεί στο «Μελετήματα για την Ελληνική Επανάσταση και την Επτάνησο», Εκδόσεις Οδύσσεια, 2021.

Μακρυγιάννης φωτό ειλημμένη στις 17_04_22 από το: [https://history.arsakeio.gr/images/Makrygiannis/makrigiannisbeccf80cebcebfcea\[1\].jpg](https://history.arsakeio.gr/images/Makrygiannis/makrigiannisbeccf80cebcebfcea[1].jpg)
 Καποδιστριας φωτό ειλημμένη στις 17_04_22 από το: https://el.wikipedia.org/wiki/Ιωάννης_Καποδιστριας#/media/Αρχείο:Καροδιστρια2.jpg
 Η Νίκη στο Βαλτέστι φωτό ειλημμένη στις 17_04_22 από το: https://el.wikipedia.org/wiki/Μάχη_του_Βαλτεστίου#/media/Αρχείο:Anagnostaras_by_Hess.jpg

Ιστορικά θέματα

Γεγονότα από τη συμβολή των Λεσβίων στον Αγώνα του '21

Του Αντώνη Δουκέλη

Επιμέλεια: Του Υποναυάρχου (Ο) Νικόλαου Τσαπράζη ΠΝ ε.α.

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 είναι η πρώτη, ίσως και η μόνη κινητοποίηση που είχε εθνικό χαρακτήρα και σκόπευε στη δημιουργία εθνικού κράτους. Προηγήθηκε ο ξεσηκωμός των Σέρβων το 1805 αλλά το διεκδικητικό πλαίσιο ήταν η αυτονομία μέσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η Επανάσταση ξεκίνησε σε μια ευνοϊκή περίοδο για τους ραγιάδες Έλληνες. Είχε δημιουργηθεί ένα μεγάλο φιλελληνικό κίνημα στην Ευρώπη με αναφορά στο αρχαίο ελληνικό πνεύμα και στην «αδικία», ότι οι απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων δεν γίνεται να βρίσκονται τόσους αιώνες κάτω από το ζυγό της σκλαβιάς.

Κυδωνίες

Οι Κυδωνίες, με ελληνικό πληθυσμό 30.000 κατοίκων στις παραμονές της Ελληνικής Επανάστασης, ήταν ένα από τα σπουδαιότερα οικονομικά και πολιτιστικά κέντρα του υπόδουλου Ελληνισμού, το δεύτερο μετά τη Σμύρνη. Καταστράφηκε από τον τουρκικό στρατό, που μπήκε στην πόλη στις 2 Ιουνίου 1821 για να εκδικηθεί για την πυρπόληση του τουρκικού δίκροτου στις 27 Μαΐου στην Ερεσό.

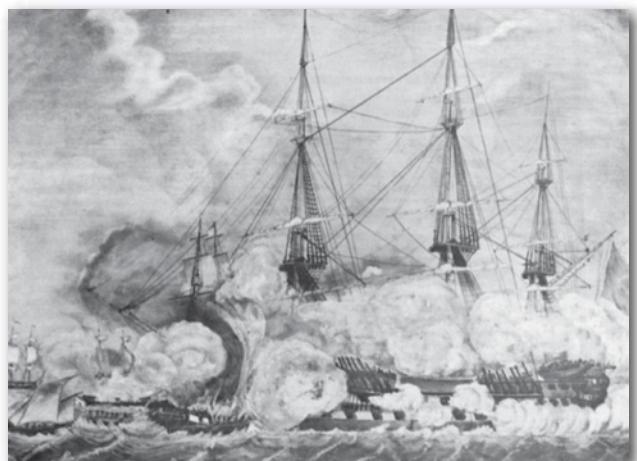
Οι Κυδωνιάτες σταθερά, έστελναν ενισχύσεις, πολεμοφόδια και χρήματα στον επαναστατημένο Μοριά. Μεταξύ των πατριωτών της Λέσβου και των Κυδωνιάτων υπήρχε συνεργασία, στην αποστολή πολεμικού υλικού και τροφίμων στους μαχόμενους Μοραΐτες.

Ο Βενιαμίν ο Λέσβιος, καθηγητής φιλοσοφίας στην Ακαδημία Κυδωνιών, ήταν αυτός που είχε μυήσει στους σκοπούς της Φιλικής Εταιρείας, αρκετούς εξέχοντες Κυδωνιές.

Οι Τούρκοι ζητούσαν αφορμή να καταστρέψουν την πόλη και την πήραν με την πυρπόληση του ντελινιού στην Ερεσό. Όσοι Κυδωνιάτες σώθηκαν, κατέφυγαν στα Ψαρά, σε άλλα νησιά και στην Πελοπόννησο όπου έλαβαν ενεργό μέρος στον Αγώνα.

Παλαιολόγος Λεμονής

Η γεωγραφική θέση της Λέσβου έδινε πλεονέκτημα στους Οθωμανούς να ελέγχουν την είσοδο του κόλπου του Αδραμυττίου, από τη νότια περιοχή της Αιολίδας μέχρι βόρεια στον Ελλήσποντο και τη Θράκη, αλλά και τον δίσαυλο του Ελλησπόντου, όπου ήταν το ορμητήριο

Ναυμαχία της Ερεσού.

του Οθωμανικού στόλου.

Η Λέσβος αποτελούσε βάση ανεφοδιασμού των πλοίων του Οθωμανικού στόλου, με την ασφάλεια του κάστρου της, του οποίου είχαν βελτιώσει τις οχυρώσεις και τη δύναμη πυρός.

Στην πόλη της Μυτιλήνης λειτουργούσε μεγάλο πολεμικό ναυπηγείο, από την εποχή του σουλτάνου Σελήμη Β' (1566-1577), στο χώρο όπου βρίσκεται σήμερα ο Δημοτικός κήπος και το Μέγαρο της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου. Τότε ονόμαζαν τον κήπο «Μεγάλο Περιβόλι». Τον 18ο αιώνα ναυπηγήθηκαν στο ναυπηγείο της Μυτιλήνης 12 γαλέρες και μικρός ή μεγάλος αριθμός πολεμικών σκαφών σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του. Το κόστος για τη ναυπήγηση των σκαφών προερχόταν κυρίως από τη φορολογία του λαού της Λέσβου. Κατά τη διάρκεια των επαναστατικών χρόνων πολλά συμμαχικά τουρκικά και αιγυπτιακά πλοία είχαν μόνιμο αγκυροβόλιο στο λιμάνι της Μυτιλήνης.

Ένα τέτοιο νησί με σπουδαία πλεονεκτήματα για την προστασία της Αυτοκρατορίας, δεν θα το άφηναν οι Οθωμανοί να αναπνεύσει, πολύ δε περισσότερο, να πάρει μέρος στον μεγάλο ξεσηκωμό. Νωρίς-νωρίς, βλέποντας τα σημάδια του ξεσηκωμού στον Μοριά και ότι πολλά νησιά σήκωσαν επαναστατικές σημαίες, οι Τούρκοι πήραν τα μέτρα τους.

- Κατασκεύασαν τάφρο γύρω από το κάστρο την

Ιστορικά θέματα

Προσωπογραφία του Παλαιολόγου Λεμονή.

οποία γέμισαν με νερό και έμπηξαν πασσάλους για να το καταστήσουν απόρθητο.

- Κατασκεύασαν τείχος γύρω από την πόλη και έκλεισαν μέσα χριστιανούς και μουσουλμάνους.
- Έστειλαν στο νησί δυο χιλιάδες γενίτσαρους, πέταξαν στο δρόμο χριστιανούς και στα σπίτια τους εγκατέστησαν τους γενίτσαρους. Εξαπέλυσαν άτακτα ένοπλα στίφη που μετέφεραν από την Μικρά Ασία, που τρομοκρατούσαν τους χριστιανούς της πόλης.
- Συλλάμβαναν δημογέροντες και τους έκλειναν στη φυλακή με το φόβο της υποκίνησης από αυτούς των χριστιανών σε στάση κατά των Τούρκων.

Η σπουδαιότερη μορφή που ενεργούσε για τον ξεσηκωμό των Λεσβίων μαζί με τους υπόλοιπους Έλληνες ήταν ο Παλαιολόγος Λεμονής, έμπορος της Οδησσού και της Κωνσταντινούπολης. Ο Παλαιολόγος Λεμονής ήταν μυημένος στη Φιλική Εταιρεία, συνεργάτης και συναγωνιστής του Αρχηγού της Εταιρείας Αλέξανδρου Υψηλάντη. Πάσχιζε να φέρει τις ιδέες της Φιλικής Εταιρείας στη Λέσβο και να προετοιμάσει το λαό για την Επανάσταση κατά των Τούρκων. Η Λέσβος είχε συμπαγή ελληνικό πληθυσμό και ήταν από τις επιλεγμένες περιοχές για προσήλυτισμό. Ο Λεμονής κατάφερε να μυήσει στα μυστικά της Φιλικής Εταιρείας περί τους είκοσι προκρίτους του νησιού και, αφού τους έκλεισε σε ένα δωμάτιο, τους όρκισε σε μια εικόνα του Χριστού. Δυστυχώς το κίνημα προδόθηκε από έναν εξ αγχιστείας συγγενή του Λεμονή, δημογέροντα της Μυτιλήνης, που ήταν ανάμεσα στους μυημένους. Όλοι οι Φιλικοί του νησιού συνελήφθηκαν και θανατώθηκαν,

κρεμάστηκαν ή αποκεφαλίστηκαν, έμειναν για δέκα μέρες τα σώματά τους άταφα, ώσπου ο δεσπότης πήρε άδεια από τις αρχές και τα έθαψε.

Οι περισσότεροι εκτελεσθέντες ήταν από την οικογένεια του Παλαιολόγου Λεμονή, ενώ ο ίδιος βρισκόταν υπό διαρκή διωγμό.

Σε επιστολή του προς τον Φιλικό Δημήτριο Σχοινά στην Οδησσό, στις 9-2-1822, από τις Σπέτσες όπου βρισκόταν, επισημαίνει ότι «το ολέθριον τούτο ταξείδιον εστάθη η αιτία του θανάτου των αρσενικών και της σκλαβίας των θηλυκών συγγενών μου κ.λπ. εν ενί λόγω του παντελούς αφανισμού και εκείνων και εμού. Ω! ποία σπαρακτική ανάμνησις δί' εμέ, εγώ ο αίτιος του θανάτου των συγγενών μου! Ω! ποία φρικτή ενθύμησις, όταν συλλογισθώ ότι εγώ ο αίτιος της σκλαβιάς των γηραιών γονέων μου, οίτινες με εγαλακτορόφησαν! Δύο απαραίτητοι τύραννοι και αδυσώπητοι εις την φαντασίαν μου, η ανάμνησις αύτη και η παντελής στέρησις του επιούσιου άρτου. Πώς ζη ο Λεμονής ψωμοζητών!».

Δεν εκάμθη όμως το ηθικό του Λεμονή. Ζήτησε βοήθεια από την κυβέρνηση να ελευθερώσει την πατρίδα του. Του το αρνήθηκαν φοβούμενοι μήπως και η Λέσβος έχει την τύχη της Χίου που την κατέστρεψαν οι Τούρκοι το 1822. Ιδίως οι Ψαριανοί αρνήθηκαν κάθε συνδρομή.

Η Επανάσταση της Βόρειας Λέσβου

Οι Ψαριανοί ήρθαν σε μυστικές συνεννοήσεις με τον διοικητή της Λέσβου Κολαξίζ, ώστε να μην βοηθήσουν τους επαναστατημένους κατοίκους του νησιού και να κάνουν συνθήκη μαζί του ώστε να μην παρεμποδίζουν οι Τούρκοι τα ψαριανά εμπορικά πλοία. Βγαίνοντας όμως ο τουρκικός στόλος στο Αιγαίο ο Κολαξίζ ξεθάρρεψε και υπαναχώρησε. Ο απεσταλμένος των Ψαριανών Λέσβιος αγωνιστής Θεόδωρος Αλκαίος φέρνει ψαριανά πλοία και ξεσηκώνει την βόρεια Λέσβο. Στις αρχές του Οκτώβρη αποβιβάζονται τέσσερις χιλιάδες στρατιώτες στο Σίγυρι και στον κόλπο Καλλονής. Συρρέουν εθελοντές από τα χωριά, καθώς και οι καταδιωκόμενοι των βουνών. Η ελληνική δύναμη διπλασιάζεται.

Η βόρεια Λέσβος πέρασε στα χέρια των Ελλήνων, μέχρι που ο Κολαξίζ με δώδεκα χιλιάδες στρατό κατάφερε να εξουδετερώσει την επανάσταση. Άλλοι έφυγαν με πλοία έξω από το νησί και άλλοι κατέφυγαν στον Λεπέτυμνο, από όπου έκαναν κλεφτοπόλεμο με τους Τούρκους του κάμπου, περιμένοντας βοήθεια η οποία δεν έφθασε ποτέ.

Το παραπάνω γεγονός βεβαιώνουν ο Γάλλος περιηγητής Luis Lacroix και ο ιστορικός N. Σωτηράκης στη Θαυμάσια μελέτη του: «Η Λέσβος και η Ελληνική Επανάσταση», Μυτιλήνη 1940, σελ. 15-16.

Η αδυναμία αποτελεσματικής επανάστασης στη

Ιστορικά θέματα

Η Λέσβος στην Επανάσταση του 1821.

Έργον Θεοφίλου

nealesvou.gr/i-lesvos-kata-ti-diarkeia-tis-ellinikis-epanastasis-toy-1821/

Λέσβο, λόγω πραγματικών δυσκολιών, οδήγησε πολλούς Λέσβιους, εκεί όπου η Επανάσταση ανθούσε και δυσκόλευε τους Τούρκους. Υπάρχουν αρκετά στοιχεία και μαρτυρίες για τη δράση Λεσβίων αγωνιστών, δίπλα στους πρωτεργάτες του Αγώνα στο Μοριά και σε άλλα μέρη της ηπειρωτικής Ελλάδας.

Το ναυτικό κατόρθωμα στην Ερεσού

Η καταστροφή του τουρκικού δικρότου Φερμαντί-γνεμέζ, στην Ερεσού στις 27 Μαΐου του 1821, είναι ένα από τα σημαντικότερα ναυτικά κεφάλαια της νεότερης ελληνικής ιστορίας και συνδέεται με τη Λέσβο όχι μόνο γιατί, η βύθιση του πλοίου έγινε στα νερά της Ερεσού, αλλά και για τη συμβολή του λαού στην τριήμερη κατασκευή των πυρπολικών, την ηθική στήριξη στα πληρώματα, αλλά και για τις μάχες που δόθηκαν κατά των αφηνιασμένων Τούρκων που σκορπούσαν το θάνατο, μετά την βύθιση του πλοίου αναγκάζοντας πολλούς κατοίκους της περιοχής να βγουν αντάρτες στα βουνά. Οι πατριώτες του Ορδύμνου αποτέλειωσαν όσους από τους Τούρκους ναύτες, γύρω στους διακόσιους, βγήκαν στη στεριά και επίσης χτυπήθηκαν με την πολυάριθμη τουρκική στρατιωτική δύναμη, που είχε συρρεύσει βλέποντας το ντελίνι να καίγεται. Σημαντική ήταν η παντοειδής υποστήριξη στο εγχείρημα, των καλογέρων των μονών Υψηλού και Δαμανδρίου.

Ο στρατιωτικός διοικητής της Λέσβου Ρεσίτ Πασάς «Μαθών τα συμβαίνοντα, έσπευσε επί τόπου, έσφαξεν τους εν τω εκεί μοναστηρίω και έξω αυτού ευρισκόμενους προδότας, έστω και με το ολίγον τούτο εξεδικήθη»¹.

Στην πόλη της Μυτιλήνης ξεκίνησαν σφαγές αντεκδίκησης αλλά και διασποράς του φόβου στους κατοίκους για να μην ξεσηκωθούν, ενθαρρυμένοι από το ναυτικό κατόρθωμα της Ερεσού. Οι εξαγριωμένοι Τούρκοι ξεχύθηκαν στην αγορά και στους μαχαλάδες των ραγιάδων και άρχισαν τη σφαγή, τις λεηλασίες, τις βιαιοπραγίες. Η σφαγή στη Μυτιλήνη στις 27 και 28 Μαΐου

1 Τζεβδέτ, Τούρκος ιστορικός.

του 1821, πήρε μορφή θρύλου και έμεινε στην ιστορία σαν το «Μεγάλο Τζουλούσι». Πολλοί Λέσβιοι μετά τα φοβερά γεγονότα και τις αθρόες σφαγές κατέφυγαν στα νησιά Σπέτσες, Ύδρα και Ψαρά.

Σε μια λευκή σελίδα ενός εκκλησιαστικού βιβλίου του Ιερού Ναού της Παναγίας Ερεσού, είναι γραμμένο: «Σακελλάριος Παπά Εμμανουήλ 1821 Μαΐου 27 ημέρα Παρασκευή, εκάγη το καράβι το πειλίδικο εδώ εις την Ερεσόν κάτω, το οποίον ήτο μεγάλο καπάκι καλντιράν, είχε άνθρωποι μέσα έως επτακόσιοι και μόλις εγλύτωσαν οι διακόσιοι τους δε λοιπούς εχάλασαν κάτω οι κλέπται και μερικοί επνίγησαν εις την θάλασσαν (σ.σ. «κλέπται»=αντάρτες των βουνών). Μετά δε ημέρας οκτώ ήλθαν πάλι τέσσερα καράβια από τα ίδια και εξεγύμνωσαν το καράβι αυτό, επήραν και τα τόπια του και οι χωριανοί χριστιανοί έφυγαν εις τα βουνά δια να γλυτώσουν».

Απ' τη φυγή του πληθυσμού λόγω του φόβου για τη ζωή του και του ερχομού στο νησί χλιαρών βασι-βουζούκων, για ενίσχυση της τουρκικής φρουράς, η βία και ο τρόμος κυριάρχησαν. Αυτό όμως δεν έκαμψε το φρόνημα των κατοίκων που αντιστέκονταν με κάθε τρόπο και ανάγκασαν τον δειλό νέο διοικητή Κουλαξίζ, να μετέρχεται ήπια μέσα στη συμπεριφορά του και να παριστάνει τον φιλέλληνα.

Ο σύγχρονος λόγιος Ιάκωβος Νερουλός γράφει στην ιστορία του, που εκδόθηκε στη γαλλική γλώσσα (Γενεύη 1828 σελ. 353): «Αν και το νησί της Μυτιλήνης έχει ένα ελληνικό πληθυσμό αξιόλογο, ωστόσο ο μεγάλος αριθμός των Τούρκων που το κατοικούν, τα δύο (σ.σ. τρία) κάστρα του που τα έχουν στην κατοχή τους, η γειτνίασή του με τα Δαρδανέλια και με την Ασία, η φύση των ακτών της, που την εκθέτουν σε αποβάσεις, τέλος η απουσία πολύ δυνατών και ικανών ανδρών με τη δραστηριότητά τους να ξεσκήνωσουν το λαό, όλοι μαζί αυτοί οι λόγοι κράτησαν μέχρι σήμερα στη σκλαβιά αυτό το νησί με τις τόσο ένδοξες αναμνήσεις. Εξ άλλου από την αρχή της επανάστασης, η ασφάλεια των μουσουλμάνων ενισχύθηκε ως το ακρότατο όριο».

Αναδημοσίευση από το περιοδικό «ΤΑ ΚΑΛΛΟΝΙΑΤΙΚΑ ΝΕΑ»

τ. 184, σ. 4-6. Σύλλογος Καλλονιατών Λέσβου.

Βιβλιογραφία:

Αναγνώστου Ι. Στρατής, «Λεσβιακά» ΚΑ' τόμος, 2006

Βακαλόπουλος Ε. Απόστολος, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος. Ε', εκδ. Ηρόδοτος, Θεσσαλονίκη 1980 Βαλέτας Γιώργος, Η συμβολή της Λέσβου στον αγώνα της Εθνεγεραίας. Έκδοση Αιολικά Γ ράμματα, Αθήνα 1979 Σάκκαρης Γεώργιος, Ιστορία των Κυδωνιών, εκδ. Αλ. Βιτσικουνάκη, Αθήνα 1920 Μοσχόπουλος Νικηφόρος, Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, Αθήνα 1960

Παπάζογλου Π. Ιγνάτιος: Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 και το πρώτο αυτής ναυτικό κατόρθωμα, Μυτιλήνη 1992.

Ναυμαχία_της_Ερεσού#/media/Αρχείο:Πιπρόληση_τουρκικού_δικρότου_από_τον_Δημήτρη_Παπανικολή_λάδι..jpg

«Προσωπογραφία του Παλαιολόγου Λεμονή» φωτό ειλημμένη στις 28_04_2022 από το: <https://www.lesvospost.com/2020/03/1821.html>

Τα πήραμε τα Γιάννενα!

21 Φεβρουαρίου 1913

Επιμέλεια: Αντ/γου Πέτρου Μαρκόπουλου ε.α.

Ο Ελληνικός Στρατός του 1912, διαθέτοντας σχετικά περιορισμένες δυνάμεις και όντας υποχρεωμένος να διεξάγει επιχειρήσεις σε δύο μέτωπα, της Μακεδονίας και της Ηπείρου, δεν ήταν δυνατό να αναλάβει επιθετικές ενέργειες ταυτόχρονα και προς τις δύο αυτές κατευθύνσεις. Έτσι αποφασίστηκε να δοθεί προτεραιότητα στην απελευθέρωση της Μακεδονίας, αφού το επέβαλλαν σοβαροί εθνικοί λόγοι.

Στην Ήπειρο διατέθηκε αρχικά δύναμη μιας μεραρχίας περίπου, υπό τον Αντιστράτηγο Σαπουντζάκη Κωνσταντίνο, με αμυντική κυρίως αποστολή που απέβλεπε στην εξασφάλιση της μεθορίου, η οποία άρχιζε από το Άκτιο (στον Αμβρακικό κόλπο), περνούσε από την Άρτα και κατέληγε στα Τζουμέρκα, συνολικού αναπτύγματος 150 χιλιομέτρων περίπου.

Μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, οι IV και VI Μεραρχίες της Στρατιάς Ηπείρου μεταφέρθηκαν στη Θεσσαλονίκη. Οι υπόλοιπες κινήθηκαν βορειότερα και μέχρι τις 5 Μαρτίου 1913 απελευθέρωσαν τις περιοχές της Βόρειας Ηπείρου Αργυρόκαστρο, Χειμάρρα, Αγίους Σαράντα, Τεπελένι, Πρεμετή και Κλεισούρα, ενώ η Κορυτσά είχε ήδη απελευθερωθεί από τις 7 Δεκεμβρίου 1912.

Παρ' όλα αυτά, με την έναρξη του πολέμου, οι ελληνικές δυνάμεις στην Ήπειρο (Στρατός Ηπείρου) πέρασαν τον Άραχθο και αφού κατέλαβαν, μετά από σύντομο αγώνα, διάφορα δεσπόζοντα υψώματα στα βορειοδυτικά της Άρτας, προέλασαν προς την Πρέβεζα την οποία απελευθέρωσαν στις 21 Οκτωβρίου και την οργάνωσαν ως βάση εφοδιασμού τους.

Ιστορικά θέματα

Έλληνες στρατιώτες στα 1912

Μετά τις παραπάνω επιτυχίες, αλλά και την ευμενή εξέλιξη των επιχειρήσεων στη Μακεδονία, το Υπουργείο Στρατιωτικών ενίσχυσε το Στρατό Ηπείρου με διάφορες μονάδες από το μακεδονικό μέτωπο και το εσωτερικό και μετέβαλε την αποστολή του από αμυντική σε επιθετική.

Επακολούθησαν σκληροί αγώνες, στη διάρκεια των οποίων τα ελληνικά τμήματα κατέλαβαν στις 28 Οκτωβρίου την ισχυρή τοποθεσία Πέντε Πηγάδια και συνέχισαν προς την πεδιάδα των Ιωαννίνων, όπου είχε συγκεντρωθεί ο όγκος των τουρκικών δυνάμεων. Παράλληλα, άλλα ελληνικά τμήματα, που εξόρμησαν από την περιοχή της Καλαμπάκας, απελευθερώσαν στις 31 Οκτωβρίου το Μέτσοβο.

Στο μεταξύ όμως οι συνθήκες του αγώνα είχαν μεταβληθεί σημαντικά, λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών και της σοβαρής ενισχύσεως των Τούρκων με νέες δυνάμεις από την περιοχή του Μοναστηρίου. Ήταν η προέλαση του Ελληνικού Στρατού ανακόπτηκε και οι αντίπαλοι περιορίστηκαν σε ανταλλαγή πυρών και αγώνα προφυλακών.

Το τελευταίο δεκαήμερο του Νοεμβρίου, ύστερα από απόφαση της Κυβερνήσεως να επιδιώξει την απελευθέρωση της Ηπείρου πριν από τη σύναψη συνθήκης ειρήνης μεταξύ των εμπλεκομένων Ελλάδος και Τουρκίας, παράλληλα ο Στρατός της Ηπείρου ενισχύθηκε με τη II Μεραρχία από τη Θεσσαλονίκη και ανέλαβε νέα επιθετική προσπάθεια.

Μετά όμως από αλλεπάλληλες ενέργειες, από 1 μέχρι 3 Δεκεμβρίου, οι ελληνικές δυνάμεις προσέκρου-

σαν στην οχυρωμένη τοποθεσία των Ιωαννίνων, όπου και αναχαιτίστηκαν. Επακολούθησε περίοδος στασιμότητας στο μέτωπο, μέχρι της ενισχύσεως του Στρατού Ηπείρου και με τις IV και VI Μεραρχίες από το Θέατρο Επιχειρήσεων Μακεδονίας, αφού στο μεταξύ είχε ολοκληρωθεί η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης και της Δυτικής Μακεδονίας και ήταν δυνατή η αποδέσμευση δυνάμεων για την επίσπευση της απελευθερώσεως της Ηπείρου.

Νέα επίθεση που έγινε από τις 7 μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 1913, με κύρια προσπάθεια κατά του Οχυρού Μπιζάνι, αναχαιτίστηκε και πάλι από τους Τούρκους, με πολλές μάλιστα απώλειες για τις ελληνικές δυνάμεις.

Τελικά σφοδρή επίθεση, που εκτοξεύτηκε στις 20 Φεβρουαρίου του ίδιου έτους, είχε ως αποτέλεσμα τον αιφνιδιασμό των Τούρκων, ιδίως από τη βαθειά ελληνική εισχώρηση στο δεξιό πλευρό τους και την «άνευ όρων» παράδοση στον Ελληνικό Στρατό της πόλεως των Ιωαννίνων, μετά δύο ημέρες (21 Φεβρουαρίου 1913) από τον Τούρκο Διοικητή Εσσάτ Πασά.

Η νίκη είχε βραβεύσει τις ακαταπόνητες προσπάθειες, τον απαράμιλλο ενθουσιασμό, τη φιλοπατρία και την ακλόνητη πίστη του Έλληνα μαχητή. Η απελευθέρωση των Ιωαννίνων, πέρα από την εξουδετέρωση κάθε σοβαρής τουρκικής αντιστάσεως στην Ηπειρο και την κυρίευση σημαντικού πολεμικού υλικού, είχε πρώτιστα σοβαρή επίδραση στο ελληνικό γόητρο, το οποίο μετά και από την επιτυχία αυτή εξυψώθηκε διεθνώς. Ο ενθουσιασμός, με τον οποίο ο λαός των Ιωαννίνων δέχτηκε την είσοδο στην πόλη των ελληνικών στρατευμάτων, κατόπτριζε και τον πανελλήνιο ενθουσιασμό, που ήταν πράγματι πρωτοφανής.

Μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων, οι IV και VI Μεραρχίες της Στρατιάς Ηπείρου μεταφέρθηκαν στη Θεσσαλονίκη. Οι υπόλοιπες κινήθηκαν βορειότερα και μέχρι τις 5 Μαρτίου 1913 απελευθέρωσαν τις περιοχές της Βόρειας Ηπείρου Αργυρόκαστρο, Χειμάρρα, Αγίους Σαράντα, Τεπελένη, Πρεμετή και Κλεισούρα, ενώ η Κορυτσά είχε ήδη απελευθερωθεί από τις 7 Δεκεμβρίου 1912.

Ο ακραίφνης ελληνικός πληθυσμός των περιοχών αυτών υποδέχτηκε με απερίγραπτο ενθουσιασμό τα ελληνικά στρατεύματα. Οι απελευθερωτικοί όμως αυτοί αγώνες και οι θυσίες του Ελληνικού Στρατού δεν είχαν τα προσδοκόμενα αποτελέσματα. Οι προαιώνιοι πόθοι και τα όνειρα των Ελλήνων της Βόρειας Ηπείρου έμειναν τελικά ανεκπλήρωτα, αφού η Βόρεια Ηπειρος περιλήφθηκε με απόφαση των τότε Μεγάλων Δυνάμεων στο νεοσύστατο Αλβανικό Κράτος, αλλάζοντας απλώς κυρίαρχο.

Πηγή: Επίτομη Ιστορία των Βαλκανικών Πολέμων 1912 – 1913. Τόμος Β'. Γενικό Επιτελείο Στρατού/Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού.
<https://eranistis.net.wordpress/2022/02/22/21-φεβρουαρίου-1913-τα-πήραμε-τα-γιάννενα/>

Ιστορικά θέματα

Το Ιστορικό Χρονικό της Ανεξαρτησίας της Κύπρου

Του Πλοιάρχου (Ε) Χρήστου Γιανταμίδη ΠΝ ε.α.

HΚύπρος γεωγραφικά κείται βορειοανατολικά της Μεσογείου, ανάμεσα σε τρεις Ηπείρους, Ευρώπη, Ασία και Αφρική. Από την Τουρκία απέχει 72 χιλ., από την Συρία 104 χιλ., από την Ελλάδα 265 χιλ., και από την Αίγυπτο 350 χιλ. Είναι το τρίτο σε έκταση νησί της Μεσογείου. Αυτά εν ολίγοις για την γεωγραφική της θέση.

Η Ελληνική Κύπρος λοιπόν, το μαργαριτάρι της Ανατολικής Μεσογείου, το νησί της Αφροδίτης, που οι κάτοικοί της έχουν ελληνικές ρίζες από την εποχή του χαλκού. Περί το 2000 π.Χ. δημιουργήθηκαν αξιόλογες ελληνικές αποικίες. Στην συνέχεια το νησί κατακτήθηκε από Ασσύριους, Αιγυπτίους, και Πέρσες. Διατηρώντας όμως τον ελληνικό χαρακτήρα της. Απελευθερώθηκε από τους Πέρσες το 333 μ.Χ. από τον Μ. Αλέξανδρο.

Από το 58 π.Χ. μέχρι τον 40 αιώνα μ.Χ. ήταν υπό ρωμαϊκή κατάκτηση, και από τον 40 αιώνα μέχρι τον 120 αιώνα η Κύπρος αποτέλεσε μέρος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το 1191 καταλήφθηκε από τους Σταυροφόρους, στην συνέχεια το 1473 κατακτήθηκε από τους Βενετούς μέχρι το 1570, και από το 1570 μέχρι 1878 το νησί ανήκε στους Οθωμανούς. Το 1878 οι Οθωμανοί την παραχώρησαν στους Άγγλους με αντάλλαγμα να εξασφάλιζαν την υποστήριξη της Αγγλίας σε περίπτωση ρωσικής απειλής εναντίον των ασιατικών εδαφών της. Από το 1878 μέχρι το 1960 υπήρξε υπό αγγλική κατοχή και διοίκηση. Αυτά εν συντομίᾳ η ιστορική της ανασκόπηση μέχρι το 1960, χρονολογία που η Κύπρος έγινε ανεξάρτητος Κράτος, παρά τους αγώνες της για ένωση με την μητέρα Ελλάδα από τις αρχές του 20ου αιώνα.

Τώρα με την γραφίδα της πένας μου θα αναφερθώ εν κατακλείδι στο ιστορικό χρονικό της ανεξαρτησίας της, για να μάθουν όσοι δεν το γνωρίζουν και να φρεσκάρω την μνήμη όσων το γνωρίζουν.

Μελετώντας λοιπόν την ιστορία, διαπιστώνεται ότι από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι την Συνθήκη της Ζυρίχης του 1960 υπήρξαν επωφελείς για τον ελληνισμό της Κύπρου ευκαιρίες που δεν αξιοποιήθηκαν για να φτάσουμε στην κακή, αναγκαστική και επιβαλλόμενη συμφωνία της Ζυρίχης.

Η πιο μεγάλη ευκαιρία χάθηκε στις 16 Οκτωβρίου του 1915, όταν προτάθηκε από την Αγγλία στην Ελλάδα η πλήρη Ε Ν Ω Σ Η της Κύπρου με το ελληνικό κρά-

τος με αντάλλαγμα την συμμετοχή της στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό των Συμμάχων της ΑΝΤΑΝΤ, εγκαταλείποντας την Ουδετερότητα. Όταν η Ελλάς εντάχθηκε το 1917 στο πλευρό των Συμμάχων της ΑΝΤΑΝΤ, ήταν πλέον πολύ αργά, γιατί η έκβαση του πολέμου είχε κριθεί και ως εκ τούτου οι Άγγλοι απέσυραν την προ διετίας πρότασή τους. Κατά συνέπεια χάθηκε η εξαιρετική αυτή ευκαιρία της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα, με αποκλειστική ευθύνη του Βασιλέως Κωνσταντίνου που ένθερμα και σθεναρά υποστήριζε την ουδετερότητα, που η ουδετερότητα αυτή στην συνέχεια έφερε τον Εθνικό Διχασμό και κατ' επέκταση την Μικρασιατική καταστροφή.

Κατά την διάρκεια της αγγλικής κατοχής (1878-1960) υπήρξε καταπίεση του κυπριακού λαού και λόγω αυτής το 1950 οι Κύπριοι πραγματοποίησαν δημοψήφισμα όπου το 95,7% των κατοίκων ψήφισε υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα. Για να υλοποιήσουν όμως το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος την 1η Απριλίου του 1955 οργάνωσαν την Ε.Ο.Κ.Α. (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών), με αρχηγό τον Συνταγματάρχη Γεώργιο Γρίβα, γνωστός με το ψευδώνυμο «Διγενής», με σκοπό την εκδίωξη των Άγγλων από το νησί και στην συνέχεια την ένωσή της με την Ελλάδα, εκδίδοντας και την παρακάτω προκήρυξη: Με την βοήθεια του Θεού, με πίστη στον τίμιο αγώνα μας, με την συμπαράσταση ολοκλήρου του ελληνισμού και με την βοήθεια των Κυπρίων, ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΗ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ, με σύνθημα εκείνο το οποίον μας κατέλειπαν οι πρόγονοί μας ως ιερά παρακαταθήκη: «Η ΤΑΝΗ ΕΠΙ ΤΑΣ». ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ, Από τα βάθη των αιώνων μας ατενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι ελάμπουν την ελληνική ιστορία δια να διατηρήσουν την ελευθερία των: Οι Μαραθωνομάχοι, οι Σαλαμινομάχοι, οι Τριακόσιοι του Λεωνίδα, και οι νεότεροι του αλβανικού έπους. Μας ατενίζουν οι αγωνιστές του 1821, οι οποίοι μας εδίδαξαν ότι η απελευθέρωσις από τον ζυγόν δυνάστου αποκτάται πάντοτε με το ΑΙΜΑ. Μας ατενίζει ακόμα σύμπατος ο ελληνισμός, ο οποίος μας παρακολουθεί με αγωνίαν, αλλά και με εθνική υπερηφάνειαν. Ας απαντήσωμεν με έργα ότι θα γίνωμεν «πολλώ κάρρονες» τούτων. Είναι καιρός να δείξωμεν εις τον κόσμον ότι εάν η διεθνής διπλωματία είναι άδικος και εν πολλοίς ΑΝΑΔΡΟΣ, η Κυπρι-

Ιστορικά θέματα

ακή ψυχή είναι γενναία. Εάν οι δυνάσται μας δεν θέλουν να αποδώσουν την λευτεριά μας, μπορούμε να την διεκδηκήσωμεν με τα ίδια μας τα ΧΕΡΙΑ και με το ΑΙΜΑ μας. Ας δείξωμεν εις τον κόσμον ακόμη μια φορά ότι και του σημερινού Έλληνος «ο τράχηλος ζυγόν δεν υπομένει». Ο αγώνας θα είναι σκληρός. Ο δυνάστης διαθέτει τα μέσα και τον αριθμόν. Ήμείς διαθέτομεν ψυχήν, έχομεν και το ΔΙΚΑΙΟΝ με το μέρος μας. Γι' αυτό και θα ΝΙΚΗΣΩΜΕΝ.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ, Ατενίσατε το έργο σας. Είναι αίσχος εν εικοστώ αιώνι οι λαοί να χύνουν το αίμα των δια να αποκτήσουν την ΛΕΥΤΕΡΙΑ των, το θείο αυτό δώρον για το οποίον και εμείς επολεμήσαμεν παρά τω πλευρώ των λαών σας και για το οποίον σεις τουλάχιστον διατείνεσθε ότι επολεμήσατε εναντίον του ναζισμού και του φασισμού.

ΕΛΛΗΝΕΣ όπου και να ευρίσκεσθε, ακούσατε την φωνή μας: **ΕΜΠΡΟΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΣ.**

ΕΟΚΑ
Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ
1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1955

Στον αγώνα του ο Διγενής είχε την υποστήριξη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, που κάλυψε το πολιτικό σκέλος της οργάνωσης και λόγω του ενωτικού του αγώνα, οι Άγγλοι τον εξόρισαν στις Σεϋχέλες το 1956. Μετά την επιστροφή του από τις Σεϋχέλες το 1957 διαφοροποίησε την αρχική ενωτική του στάση, και αντί αυτής υποστήριξε την πορεία της αυτοδιάθεσης και της ανεξαρτησίας. Η απρόβλεπτη αυτή ενέργειά του, απογοήτευσε την ΕΟΚΑ και ειδικότερα τον Διγενή που εξέφρασε την απαγοήτευσή του στην ακόλουθη επιστολή: *Μακαριότατε... Παρελάθαμεν έναν λαόν, τον εξωθήσαμεν εις ένα ηρωικό αγώνα, εις τον οποίον ούτος μας έδωσεν ότι του εζητήσαμεν, και εν τούτοις ύστερα από 3,5 έτη, ύστερα από εκατόμβας, ύστερα από ανηκούστους καταστροφάς και καταπλέσεις που υπέστη, ύστερα από πράξεις ηρωισμού εκ μέρους του, αι οποίαι προκαλούν τον θαυμασμόν αλλά και υπερηφάνειαν, τον παραδίδομεν εις στυγνοτέραν ή μέχρι σήμερον δουλείαν και μάλιστα εις δύο αφέντας αντί ενός και με πιθανότητα να μην εξέλθη πλέον εκ του τάφου εις τον οποίον τον ερρίψαμεν. Ποίος εξ ημών των ηγετών του θα τολμήσῃ να τον ατενίσῃ; Άλλα και ποίος εξ ημών είναι άξιος να επιζήσῃ μιας τοιαύτης καταισχύνης;*

Γεώργιος Γρίβας - Διγενής
Αρχηγός ΕΟΚΑ

Για τους ηρωϊκούς του αγώνες κατά της αγγλικής κατοχής, ο Διγενής επικρύθηκε από τους Αγγλους αλλά ουδέποτε συνελήφθη. Τα δε ηρωικά του κτυπήματα

στις αγγλικές κατοχικές δυνάμεις εντυπωσίασαν την ανθρωπότητα. Για τα κατορθώματά του έγραψαν: DAILY MAIL-LONDON: Ο Διγενής είναι μεταξύ των μεγαλυτέρων ανταρτών ηγετών όλων των εποχών. DAILY HERALD-LONDON: Ένας Στρατάρχης, τρεις Στρατηγοί και 40.000 Βρετανοί στρατιώτες δεν αποδείχθηκαν ικανοί να νικήσουν την ΕΟΚΑ και τον Γρίβα-Διγενή. OBSERVER - LONDON: Η ΕΟΚΑ είναι αδύνατον να νικηθεί. Ο Υπατος Αρμοστής της Αγγλίας Χάρτινγκ στην Κύπρο έγραψε: «Ο Γρίβας ήταν ο πιο σκληρός, ικανός και ευφυής αντίπαλος που αντιμετωπίσαμε».

Στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των Ελληνοκυπρίων οι Άγγλοι αντέδρασαν με τον πλέον βάρβαρο και θηριώδη τρόπο. Δεκάδες απαγχωνίστηκαν-εκτελέστηκαν, όπως ο ήρωας και υπαρχηγός της ΕΟΚΑ Γρηγόρης Αυξεντίου, ο Καραολής, ο Δημητρίου, ο Παλληκαρίδης, ο Ζάκος, ο Κουτσάμας, ο Μαυρομάτης, ο Μιχαήλ, ο Μιχαηλίδης...

Μετά την υπογραφή της συμφωνίας της Ζυρίχης και του Λονδίνου το 1959, η Κύπρος κηρύχθηκε Ανεξάρτητη Δημοκρατία το 1960, με Πρόεδρο τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο με διττή εξουσία, την πολιτική και εκκλησιαστική.

Μετά την πρώτη χαμένη ευκαιρία για την ένωση του 1915, ας δούμε πώς φτάσαμε στα τραγικά για τον ελληνισμό γεγονότα του 1974 από την κυβέρνηση Ανδριτσόπουλου του δικτατορικού καθεστώτος Δ. Ιωαννίδη, ποια ήταν τα σφάλματα που προηγήθηκαν για να φτάσουμε στην κυπριακή τραγωδία του Αττίλα το 1974.

Το 1954 η κυβέρνηση του Α. Παπάγου πρότεινε την διεθνοποίηση του κυπριακού, επιδιώκοντας την λύση του στον Ο.Η.Ε. Στην διεθνοποίηση αυτή ο Σ. Μαρκεζίνης διαφώνησε και παραιτήθηκε, επειδή η διεθνοποίηση αυτή έθετε αυτόματα την Τουρκία να εμπλακεί ενεργά στο κυπριακό ζήτημα. Η Αγγλία πρότεινε στην ελληνική κυβέρνηση να αποσύρει το αίτημα διεθνοποίησης του κυπριακού στον ΟΗΕ, υποσχόμενη να παραχωρηθεί στην Κύπρο φιλελεύθερο δημοκρατικό Σύνταγμα, με προοπτική την αυτοδιάθεση, χωρίς να εμπλέξει την τουρκική μειονότητα. Οι ΗΠΑ παρότρυναν να δεχθούμε την αγγλική λύση. Παρόλα αυτά ο Α. Παπάγος προσέφυγε στον ΟΗΕ, αλλά η προσφυγή μας απορρίφθηκε από τον ΟΗΕ στις 14-12-1954.

Η Αγγλία τον Αύγουστο του 1955 επανήλθε με πρόταση του Μακ Μίλαν, (Ο ΥΠ. ΕΞΩΤ. της Αγγλίας) που υστερούσε στα πλεονεκτήματα της πρότασης του 1954, αλλά έθετε ελληνική κυριαρχία στο νησί. Η Ελλάδα την απέρριψε και αυτή την πρόταση. Παρόμοια πρόταση του Χάρτινγκ (κυβερνήτης της Κύπρου) υποβλήθηκε τον Σεπτέμβριο του 1955 και αυτή απορρίφθηκε από την ελληνική πλευρά. Τον Δεκέμβριο του 1956, ο Λόρδος Ράντκλιφ υπέβαλε σχέδιο που ήταν χειρότερο από τα

Ιστορικά θέματα

τρία προηγούμενα, χωρίς όμως να δίνει δικαιώματα παρουσίας τουρκοκυπριακού στρατού, χωρίς βέτο στην Βουλή και κυρίως η Τουρκία δεν αποτελούσε εγγυήτρια δύναμη. Η πρόταση απορρίφθηκε από την Ελλάδα.

Το Φεβρουάριο του 1957 ο Ινδός διαμεσολαβητής Μένον πρότεινε ως λύση την πλήρη ανεξαρτησία της Κύπρου, η οποία έγινε αποδεκτή από τον Μακάριο από τον Έλληνα Υπουργό Εξωτερικών Ε. Αβέρωφ, αλλά όχι από την Τουρκία. Τον Ιούνιο του 1958 η Αγγλία υπέβαλε σχέδιο μέσω του μεσολαβητή Μακμίλαν που πρέβλεπε ξεχωριστές Βουλές και κοινότητες Ελλήνων και Τούρκων, χωρίς να παραχωρείται στην Τουρκία δικαιώματα να επεμβαίνει ως εγγυήτρια δύναμη. Η ελληνική πλευρά το απέρριψε και αυτό το σχέδιο.

Μετά την απόρριψη όλων των αναφερομένων σχεδίων από Αγγλία, ΟΗΕ και ΗΠΑ, στις 19 Φεβρουαρίου του 1959 αποδεχτήκαμε την συμφωνία της Ζυρίχης που ήταν η χειρότερη από όλες τις προηγηθείσες προτεινόμενες λύσεις. Γιατί παραχωρούσε στους Τ/κυπρίους δυσανάλογα ως προς τον αριθμό των κατοίκων στο νησί δικαιώματα, όπως, η μειοψηφία μπορούσε να ανατρέψει την θέληση της πλειοψηφίας στην Βουλή... Βάση της συμφωνίας 650 Τούρκοι στρατιώτες εγκαταστάθηκαν στο νησί.... Δόθηκε στην Τουρκία το δικαίωμα να επεμβαίνει όποτε αυτή έκρινε ότι απειλείται η Τ/κυπριακή μειονότητα, κοντολογίς, έδινε δυσανάλογα δικαιώματα συγκυριαρχίας στους Τουρκοκυπρίους και δικαιώματα στρατιωτικής επέμβασης από την Τουρκία, αποκλείοντας την ένωση με την Ελλάδα.

Το 1964 ο ΥΠ. Εξωτ. των ΗΠΑ Ατσεσον υπέβαλε διαδοχικά δύο σχέδια για την επίλυση του Κυπριακού. Το πρώτο σχέδιο καθόριζε τα εξής: Να παραχωρηθεί στην Τουρκία κατά κυριαρχία η Χερσόνησος της Καρπασίας για εγκατάσταση τουρκικής στρατιωτικής βάσης. Η υπόλοιπη έκταση της Κύπρου να ενωθεί με την Ελλάδα. Σε δύο ή τρεις περιοχές όπου οι Τούρκοι πλειοψηφούν, να γίνουν αυτόνομα καντόνια, οι υπόλοιποι Τουρκοκύπριοι που δεν κατοικούν στην Καρπασία ή στα αυτόνομα καντόνια, να διοικούνται από τουρκοκυπριακή διοίκηση που θα εδρεύει στην Λευκωσία. Η Τουρκία έκανε αποδεκτή την πρόταση αυτή. Ο Μακάριος την απέρριψε καθόσον την θεώρησε διχοτομική, παρότι προέβλεπε την ένωση πλην της χερσονήσου της Καρπασίας. Το δεύτερο σχέδιο, μείωνε την έκταση της Καρπασίας που θα δινόταν στην Τουρκία και η παραχώρηση των εδαφών θα ήταν με ενοίκιο και όχι κατά κυριαρχία. Το δεύτερο Σχέδιο Ατσεσον απορρίφθηκε και από τα δύο μέρη. Η απόρριψη του πρώτου σχεδίου Ατσεσον από τον Μακάριο, ήταν η αιτία να δημιουργηθεί ρήγμα στις σχέσεις Διγενή και Μακαρίου καθώς και διχασμό του ελληνοκυπριακού λαού σε γριβικούς και μακαριακούς.

Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος

Στις 26 Μαρτίου του 1965, ο διαμεσολαβητής του ΟΗΕ Γκάλο Πλάζα υπέβαλε σχέδιο που υποστήριζε την δημιουργία ενιαίου ανεξάρτητου και κυρίαρχου κυπριακού κράτους, με πλήρη κατοχύρωση των μειονοτικών δικαιωμάτων στους Τ/κυπρίους, με αποκλεισμό την ένωση και την διχοτόμηση της νήσου, απορρίπτοντας την συμφωνία της Ζυρίχης καθώς και τις τουρκικές προτάσεις για ομοσπονδιακό κράτος και μετακίνηση πληθυσμών. Το σχέδιο Πλάζα έγινε αποδεκτό από την ελληνική πλευρά αλλά απορρίφθηκε από την Τουρκία.

Απόσυρση της ελληνικής Μεραρχίας το 1967

Τα γεγονότα της Κοφίνου τον Νοέμβριο του 1967 μεταξύ Ε/κυπρίων και Τ/κυπρίων με εμπλοκή και της τουρκικής αεροπορίας, παρ' ολίγον να ήταν η αιτία πολέμου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, εάν δεν μεσολαβούσαν έγκαιρα και δυναμικά οι ΗΠΑ, η Αγγλία και ο Καναδάς, οι οποίες στην συνέχεια ζήτησαν και επέβαλαν την άμεση αποχώρηση της ελληνικής Μεραρχίας με τον οπλισμό της από την Κύπρο. Η Μεραρχία αυτή αποτελούμενη από 8.000 περίπου Έλληνες στρατιώτες και μαζί με την Εθνική Φρουρά της Κύπρου που δημιουργήθηκε το 1964 είχαν αναλάβει την άμυνα της Κύπρου μέχρι τον Δεκ. του 1967, οπότε και ανακλήθηκε, αφήνοντας ακάλυπτο το νησί σε ενδεχόμενη τουρκική εισβολή. (Η Μεραρχία αυτή είχε αποσταλεί από το 1964 από την κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου).

Μετά την απομάκρυνση λοιπόν της κυβέρνησης Σ. Μαρκεζήνη το δικτατορικό καθεστώς του Δ. Ιωαννίδη, επιχείρησε και την ανατροπή - δολοφονία του Προέδρου της Κύπρου Μακαρίου, τοποθετώντας ως «Πρόεδρο» τον Βουλευτή-Δημοσιογράφο Σαμψών. Η δολοφονία απετράπη λόγω της έγκαιρης βοήθειας των Άγγλων και της διαφυγής του στο εξωτερικό... Σε διάστημα ολίγων

Ιστορικά θέματα

Γλαύκος Κληρίδης

ημερών από το Βήμα του ΟΗΕ, ο Μακάριος έκανε το ολέθριο λάθος να καλέσει την Αγγλία και την Τουρκία ως εγγυήτριες δυνάμεις να επέμβουν, σύμφωνα με την συμφωνία της Ζυρίχης. Αργότερα διαισθάνομένος το μέγα λάθος του προσπάθησε να ανασκευάσει, αλλά ήταν πολύ αργά... Η αψυχολόγητη αυτή ενέργεια του Μακαρίου έδωσε στους Τούρκους την διεθνή νομιμοποίηση να πραγματοποιήσουν απόβαση στην Κυρήνεια στις 20 Ιουλίου του 1974, καταλαμβάνοντας αρχικά το 4% του κυπριακού εδάφους, και πριν τελειώσουν οι εργασίες της τριμερούς διάσκεψης της Γενεύης -Ελλάδα, Αγγλία, Τουρκία- τις πρωινές ώρες της 14ης Αυγούστου του 1974, οι τουρκικές δυνάμεις χωρίς πλέον ουσιαστική αντίσταση κατέλαβαν την περιοχή από τον κόλπο του Μόρφου μέχρι την Αμμόχωστο. Λόγω του τραγικού αυτού γεγονότος, κατέρρευσε η κυβέρνηση Ανδριτσόπουλου του καθεστώτος Δ. Ιωαννίδη, αλλά και η κυβέρνηση Σαμψών στην Κύπρο.

Στις 23 Ιουλίου του 1974 ο Κ. Καραμανλής ανέλαβε την κυβέρνηση της Ελλάδας και στην Κύπρο ο Γλαύκος Κληρίδης. Ενώ στην Αθήνα εορτάζαμε την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Κύπρο οι αδελφοί μας Κύπριοι θρηνούσαν την απώλεια των 5.500 Ελλήνων-Ε/κυπρίων μαχητών, 1619 αγνοουμένων Κυπρίων στην Τουρκία, και 200.000 Ε/κυπρίοι αναγκάστηκαν βίαια να εγκαταλείψουν τα πατρογονικά τους εδάφη, χάνοντας και το 37% των εδαφών της πατρίδας τους, και όλα αυτά με υπαιτιότητα της Αθήνας.

Τον Δεκέμβριο του 1974 ο Μακάριος ανέλαβε την κυβέρνηση του ελεύθερου μέρους της Κύπρου μέχρι τον θάνατό του το 1977. Ο δε Σαμψών, το 1976 κατα-

δικάστηκε σε 20 χρόνια κάθειρξη αλλά για λόγους υγείας αφέθηκε ελεύθερος μετά από τρία χρόνια.

Στις 13 Φεβρουαρίου 1975 οι Τούρκοι μονομερώς ανακήρυξαν τα κατεχόμενα εδάφη σε ομόσπονδο «Τουρκοκυπριακό κράτος». Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με απόφαση 367/1975 αποδοκίμασε την μονομερή αυτή ενέργεια των Τ/κυπρίων, συστήνοντας την επανάληψη των συνομιλιών για την επίλυση του κυπριακού ζητήματος.

Στις 15 Νοεμβρίου 1983, ο Ραούφ Ντεκτάς ανακήρυξε το κατεχόμενο από τις τουρκικές δυνάμεις βόρειο τμήμα της Κύπρου σε ανεξάρτητο κράτος με την ονομασία «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου». Το ψευδοκράτος αυτό, αναγνώρισε μόνο η Τουρκία.

Η Ιστορία επαναλαμβάνεται. Με κανένα λόγο δεν πρέπει να υποκύψουμε στις παράλογες απαιτήσεις της Τουρκίας για την αποστρατικοποίηση των νησιών του ανατολικού Αιγαίου, δε πρέπει να κάνουμε για δεύτερη φορά το λάθος που έγινε στην Κύπρο με την ανάκληση της Μεραρχίας. Εάν κάνουμε το πρώτο βήμα υποχώρησης, τότε θα ληφθεί ως ένδειξη αδυναμίας και οι ορέξεις των Τούρκων δεν θα έχουν τέλος...

Η Τουρκία δεν καταλαβαίνει από λόγια της διπλωματίας, καταλαβαίνει μόνο από δυναμικές απαντήσεις, όπως πολύ σωστά το έθεσε ο I. Καποδίστριας στον Τσάρο της Ρωσίας τον Αλέξανδρο το 1822 «...Η Τουρκία δεν καταλαβαίνει από διαπραγματεύσεις αλλά μόνο από δυναμικές επεμβάσεις...», όπως στην Ναυμαχία του Ναβαρίνου... όπως η δυναμική ενέργεια του Γάλλου στρατηγού Μεζόν προς τον Ιμπραήμ... που τον ανάγκασε να εγκαταλείψει την Πελοπόννησο... όπως μετά την ήττα των Τούρκων, στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1828, το 1829 ο Σουλτάνος αναγκάστηκε να αναγνωρίσει την ανεξαρτησία της τότε Ελλάδας...

Συμπεραίνεται λοιπόν ότι, μόνο με ισχυρά ένοπλη δύναμη και ισχυρές συμμαχίες θα διατηρήσουμε την ειρήνη και τα εδάφη της πατρίδας μας ακέραια και πάντα σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Γ' αυτό πρέπει να είμαστε έτοιμοι, συμφιλιωμένοι και με ισχυρά αποτρεπτική ένοπλη δύναμη, έτσι ώστε η Ελλάς και Κύπρος να βρεθούμε προετοιμασμένοι, αμυντικά, πολιτικά, διπλωματικά, οικονομικά και μπροστά από τις εξελίξεις. Γιατί όσο η Τουρκία διατηρεί τις οσμανικές της δομές, θα συνεχίσει να έχει την ίδια οσμανική επεκτατική συμπεριφορά... Γιατί θεωρεί την ανατολική Μεσόγειο, το Αιγαίο και κατ' επέκταση την βαλκανική χερσόνησο ως ζωτικό της χώρο.

Αθήνα 10 Ιανουαρίου 2022

Γλαύκος Κληρίδης φωτό ειλημμένη 30_4_22 από το: [https://el.wikipedia.org/wiki/Γλαύκος_Κληρίδης#/media/Αρχείο:Glafcos_Clerides_\(cropped\).jpg](https://el.wikipedia.org/wiki/Γλαύκος_Κληρίδης#/media/Αρχείο:Glafcos_Clerides_(cropped).jpg)
Αρχειπίσκοπος Μακάριος φωτό ειλημμένη 30_4_22 από το: https://el.wikipedia.org/wiki/Αρχειπίσκοπος_Κύπρου_Μακάριος_Γ

Ιστορικά θέματα

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ (ΑΟΖ)

Του Αρχιπλοιάρχου Ιωάννη Ζαφειρόπουλου ε.α. ΠΝ - Δρ. Νομικής

Οθεσμός της ΑΟΖ αποτελεί προϊόν συμβιβασμού, ο οποίος επιτεύχθηκε στην Γ' Διπλωματική Διάσκεψη ΟΗΕ Δικαίου Θαλάσσης, μεταξύ των Κρατών εκείνων, τα οποία επεδίωκαν Πλάτος Χωρικής Θαλάσσης της Τάξεως των 50, 100 ή και 200 ναυτ. μιλών και εκείνων, τα οποία, αντιθέτως, αποδεχόντουσαν Πλάτος μέχρι 12 ναυτ. μίλια.

Τα πρώτα Κράτη αποσκοπούσαν, κυρίως, να αλιεύουν, νομίμως, μέσα στους τεράστιους αυτούς θαλάσσιους χώρους, πέραν και μακριά από τις Ηπειρωτικές και Νησιωτικές τους Ακτές, ενώ τα δεύτερα, αποσκοπούσαν στη διατήρηση των μεγαλύτερων, δυνατόν, ανά την Υδρόγειον Ανοιχτών Θαλασσών, ώστε να ικανοποιούνταν οι εξής, στρατηγικού χαρακτήρα, επιλογές και απαιτήσεις:

- α. Ευκαμψία των Αεροναυτικών Δυνάμεων, περιλαμβανομένης και της «Ελεύθερης Διελεύσεώς» τους μέσα και υπεράνω από «Στενά Διεθνούς Ναυσιπλοΐας», των οποίων ο αριθμός αυξανόταν σημαντικά, με Πλάτος Χωρικής Θαλάσσης 12 ναυτ. μίλια.
- β. Ελεύθερη υπέρπτηση Πολιτικών και Στρατιωτικών Αεροσκαφών, στους κατά τον δυνατόν ευρύτερους χώρους,
- γ. Ελεύθερη Ναυσιπλοΐα της Παγκόσμιας Εμπορικής Ναυτιλίας,
- δ. Διατήρηση των Αυθύπαρκτων Κυριαρχικών Δικαιωμάτων του Παράκτιου Κράτους στην Υφαλοκρηπίδα.

Οι εκατέρωθεν Προτάσεις υπεβλήθησαν αρχικά στις Προπαρασκευαστικές Συνόδους της Διασκέψεως (Γενεύη 1972), (Ν. Υόρκη, Γενεύη 1973), διεμορφώθησαν δε οριστικά, ως Κανόνες της Συμβάσεως ΟΗΕ Δικαίου Θαλάσσης, 1982, με γενική Συναίνεση (Ομοφωνία, CONSENSUS) των Κρατών κατόπιν αλλεπαλλήλων Συνόδων (1974-1982).

Κύρια σημεία του Νομικού Καθεστώτος της ΑΟΖ είναι τα εξής, εντελώς περιληπτικά:

- α. Η ΑΟΖ είναι Περιοχή, η οποία εκτείνεται πέραν από την Χωρική Θάλασσα του Παράκτιου Κράτους και πρόσκειται σε αυτήν.
- β. Μέγιστο Πλάτος της ΑΟΖ, 200 ναυτ. μίλια, από τις Γραμμές Βάσεως μετρήσεως του Πλάτους της Χωρικής Θαλάσσης, Ηπειρωτικές και Ναυτικές, με

επικρατέστερες τις Ευθείες Γραμμές. Συνεπώς, εάν το Πλάτος της Χωρικής Θαλάσσης είναι 12 ναυτ. μίλια, το μέγιστο Πλάτος της ΑΟΖ είναι 188 ναυτ. μίλια.

- γ. Σε περιοχές, όπου οι έναντι Ακτές των Κρατών, βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη των 400 ναυτ. μιλίων μεταξύ τους, καθώς και σε περιοχές με Προσκείμενες Ακτές Κρατών, ο διαχωρισμός της ΑΟΖ διενεργείται όπως η Σύμβαση ΟΗΕ Δικαίου Θαλάσσης 1982 ορίζει.
- δ. Το Παράκτιο Κράτος ασκεί στον θαλάσσιο χώρο της ΑΟΖ Αποκλειστικά Κυριαρχικά Δικαιώματα και Δικαιοδοσίες Οικονομικού Χαρακτήρα, ήτοι Ερεύνης, Εκμεταλλεύσεως, Συντηρήσεως και Διαχειρίσεως των Βιολογικών και των μη-Βιολογικών Φυσικών Πόρων, καθώς και ασκήσεως άλλων δραστηριοτήτων Ερεύνης και Εκμεταλλεύσεως Οικονομικού Χαρακτήρα, όπως είναι η Παραγωγή Ενέργειας.
- ε. Το Παράκτιο Κράτος ασκεί στον Βυθό και Υπέδαφος της ΑΟΖ τα ίδια Αποκλειστικά Κυριαρχικά Δικαιώματα και Δικαιοδοσίες Ερεύνης και Εκμεταλλεύσεως των Φυσικών Πόρων, τα οποία ασκεί στην Υφαλοκρηπίδα. Είναι «Αυθύπαρκτα Δικαιώματα - IPSO JURE» και «Εξυπαρχής - AB INITIO» υπέρ του Παράκτιου Κράτους, χωρίς να απαιτείται Νομική Ενέργεια του. Πλήρης ταύτιση τόσον των Δικαιωμάτων του, όσον και των Ορίων των εν λόγω Περιοχών Βυθού, ΑΟΖ και Υφαλοκρηπίδας.
- στ. Απαιτείται Διακήρυξη Συστατικού Χαρακτήρα ΑΟΖ, από το Παράκτιο Κυρίαρχο Κράτος, με Κοινοποίηση των Ορίων και της Γεωδαιτικής Αναγωγής τους, στον Γενικό Γραμματέα ΟΗΕ.
- ζ. Όλα τα Κράτη, περιλαμβανομένων και των Εσωτερικών, απολαμβάνουν στην ΑΟΖ του Παράκτιου Κράτους Ελεύθεριών Ναυσιπλοΐας και Υπερπτήσεως, καθώς και τοποθετήσεως υποβρυχίων καλωδίων και σωληναγωγών. Επίσης, απολαμβάνουν των άλλων Διεθνών Νομίμων Χρήσεων της Θαλάσσης, συσχετιζόμενων με αυτές τις Ελεύθερίες, όπως, ενδεικτικά, είναι η λειτουργία των πλοίων, αεροσκαφών και των υποβρυχίων καλωδίων - σωληναγωγών, οι Διεθνείς Κανόνες Ασφάλειας της Ναυσι-

Ιστορικά θέματα

πλοΐας και Υπερπτήσεως, Ασφάλειας της Ζωής και Περιουσίας στη Θάλασσα, Προστασίας του Περιβάλλοντος, Εθνικότητας των Πλοίων, Χρήσεως της Σημαίας τους, διεξαγωγή Θαλασσών Επιστημονικών Ερευνών.

- η. Όλα τα ανωτέρω Κράτη υποχρεούνται να συμμορφούνται με τους Κανόνες της Συμβάσεως Δικαίου Θαλάσσης ΟΗΕ 1982, σε σχέση με το Νομικό Καθεστώς της AOZ, των Ανοιχτών Θαλασσών και τους Περιορισμούς τους οποίους η Σύμβαση επιβάλλει ως προς τις εν λόγω Ελευθερίες. Επίσης, οφείλουν να συμμορφούνται με τους ανάλογους Διεθνείς Κανόνες. Και τέλος, είναι υποχρεωμένα να συμμορφούνται με την Εθνική Νομοθεσία του Παράκτιου Κράτους σε σχέση με την AOZ του, η οποία όμως, πρέπει να είναι σύμφωνη με την ως ανωτέρω Σύμβαση ΟΗΕ 1982 και τους άλλους Διεθνείς Κανονισμούς. Στην ευχέρεια του Κράτους της AOZ είναι να θεσπίζει Νόμους και Κανονισμούς και να επιβάλλει περιορισμούς των ως ανωτέρω Ελευθεριών ή προϋποθέσεις συναντέσεώς του, αρκεί η εν λόγω Νομοθεσία του να είναι σύμφωνη με τα ανωτέρω.
- θ. Το Κράτος της AOZ ασκεί «Δικαιώματα Συνεχούς Καταδίωξεως RIGHT OF HOT PURSUIT» ξένου Εμπορικού Πλοίου, κατά την Ναυσιπλοΐα του στη Θάλασσα της AOZ, εφόσον αυτό παρεβίασε Νόμο ή Κανονισμό, σχετικό με το Νομικό Καθεστώς των Εσωτερικών Υδάτων του Κράτους, Χωρικής Θαλάσσης ή AOZ του. Επίσης, ασκεί «Δικαίωμα Επισκέψεως RIGHT OF VISIT» ξένου Εμπορικού Πλοίου, το οποίο κατά τον πλου του σε Θάλασσα της AOZ είναι ύποπτο δουλεμπορίου, πειρατείας ή μη Εξουσιοδοτημένων Ραδιοεκπομπών Εικόνας Φωνής. Τα ανωτέρω Δικαιώματα ασκούνται από Πολεμικό Πλοίο ή Πολεμικό Αεροσκάφος του Κράτους της AOZ. «Δικαίωμα Επισκέψεως» ασκεί, όμως, και Πολεμικό Πλοίο οποιουδήποτε Κράτους, με τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις.
- ι. Ο υπεράνω της AOZ Εναέριος Χώρος και υπεράνω αυτού Διαστημικός, είναι Διεθνής.

Πέραν των ανωτέρω, η Σύμβαση Δικαίου Θαλάσσης ΟΗΕ, 1982, ορίζει, ότι οι εν γένει Νήσοι δικαιούνται της ιδίας AOZ με τις άλλες Ακτές της Εδαφικής Κυριαρχίας του Παράκτιου Κράτους, με εξαίρεση μόνον των Βράχων εκείνων, οι οποίοι δεν έχουν δυνατότητα Κατοικήσεως ή Οικονομικής Ζωής με δικές τους δυνάμεις. Οι Εξαιρέσιμοι αυτοί Βράχοι δικαιούνται, όμως, της ιδίας Χωρικής Θαλάσσης και Συνορευούσης Ζώνης, με τις άλλες Ακτές του Κράτους, ενώ δεν δικαιούνται, επίσης, Υφαλοκρηπίδας. Έχει διαμορφωθεί ευρύτατη Διεθνής Νομολογία σχετική με την «Επήρεια - EFFECT» των νησίδων

μικρού μεγέθους, την συγκέντρωσή τους, αποστάσεις από τις άλλες Ακτές των Κρατών κατά τις μεταξύ τους οριοθετήσεις AOZ και Υφαλοκρηπίδας.

Τα Ξένα Πολεμικά Πλοία και Υποβρύχια, τα οποία πλέουν, ενεργούν ή ελλιμενίζονται στη Θάλασσα της AOZ, απολαμβάνουν «Ασυλίας - IMMUNITY» έναντι του οιουδήποτε Κράτους ή Διεθνούς Οργανισμού. Το ίδιο ισχύει και ως προς τα Ξένα Πολεμικά Αεροσκάφη, τα οποία υπερίπτανται της AOZ, καθώς και ως προς τα Ξένα Κρατικά Πλοία, τα οποία χρησιμοποιούνται για μη-Εμπορικούς σκοπούς (Νοσοκομειακά), ή τα Εμπορικά Πλοία κατά τον χρόνον χρησιμοποιήσεώς τους ως Κρατικών (Επίτακτα).

Από την ως ανωτέρω εντελώς περιληπτική καταγραφή προκύπτει, ότι οι Κανόνες περί AOZ αποτελούν Εντυπωσιακή Προοδευτική Ανάπτυξη του συγχρόνου Δικαίου Θαλάσσης.

Η κυριότερη, όμως, διαπίστωση είναι, ότι οι Κανόνες αυτοί διασφαλίζουν τα Οικονομικά Συμφέροντα του Κράτους της AOZ, στους τεράστιους Θαλάσσιους και Υποθαλάσσιους Χώρους της, διότι το εν λόγω Κράτος ασκεί Κυριαρχικά Δικαιώματα Ερεύνης και Εκμεταλλεύσεως των Φυσικών Πηγών Πλούτου της Ζώνης και άλλα Δικαιώματα Οικονομικής Εκμεταλλεύσεώς της, όπως προαναφέρθηκε.

Πρόκειται περί τεράστιου, κατά περίπτωση, Πλουτισμού, φυσικής δημιουργίας, εντοπισμού και εκμεταλλεύσεως των Πηγών, με τον οποίον είναι δυνατόν να θωρακίζεται περαιτέρω, πληρέστερα, η Κοινωνική Ευημερία του Πληθυσμού, η Αμυντική Ισχύς του Κράτους και η Εθνική του Κυριαρχία.

Αντίθετα, η αρνητική εκδοχή της μη Ανακηρύξεως AOZ αποτελεί εγκατάλειψη Δικαιωμάτων από το Παράκτιο Κράτος, αφήνοντας τους αντιστοίχους Θαλάσσιους Φυσικούς Πόρους και άλλες πηγές πλούτου ελεύθερες για εκμετάλλευση από τον οιονδήποτε τρίτον, έστω και με τους περιορισμούς ελευθεριών, τους οποίους επιβάλλει το Δίκαιο Θαλάσσης σε σχέση με το Νομικό Καθεστώς των Ανοιχτών Θαλασσών.

Η εν λόγω αρνητική εκδοχή της μη Ανακηρύξεως AOZ δεν θίγει τα Αυθύπαρκτα Κυριαρχικά Δικαιώματα του Παράκτιου Κράτους Ερεύνης και Εκμεταλλεύσεως των Φυσικών Πόρων της Υφαλοκρηπίδας, η τυχόν, όμως, έλλειψη Οριοθετήσεώς της προκαλεί ασάφειες, ως προς την Περιοχή και Έκτασή της, με πιθανά Διεθνή αρνητικά αποτελέσματα.

Ο περαιτέρω σχολιασμός των ως ανωτέρω αρνητικών εκδοχών δεν είναι δυνατόν να εδραιωθεί στους Κανόνες του Δικαίου Θαλάσσης.

Αγαπητοί συνάδελφοι, και μέλη ορφανικών οικογενειών

Θέλω να σας ευχαριστήσω για την συμμετοχή σας και την ψήφο σας στην εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΑΑΝ.

Σε όσους με τίμησαν με την ψήφο τους, αλλά και σε όσους η επιλογή τους ήταν διαφορετική, θέλω να διαβεβαιώσω ότι θα είμαι δίπλα τους και θα συνεχίσω με την βοήθεια του νέου Διοικητικού Συμβουλίου, αλλά και την δική σας, στην ορθή λειτουργία της ΕΑΑΝ και στην διεκδίκηση των δίκαιων αιτημάτων μας και την υποστήριξη και στήριξη των αποστράτων αξιωματικών και των μελών των ορφανικών οικογενειών.

Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι, η μεγάλη και ξεκάθαρη επιλογή σας στο πρόσωπό μου, ως Προέδρου της ΕΑΑΝ, με τιμά ιδιαίτερα, με ενδυναμώνει, με δικαιώνει ηθικά και αυξάνει τις ευθύνες μου απέναντί σας.

Σας υπόσχομαι ότι θα αγωνιστώ δυναμικά για τα συμφέροντά μας, ώστε να επιτύχουμε τα μέγιστα δυνατά.

Στην προσπάθειά μου αυτή θεωρώ αρωγούς και βασίζομαι στην αμέριστη υποστήριξη της ηγεσίας του Πολεμικού Ναυτικού και του Λιμενικού Σώματος – ΕΛ.ΑΚΤ, που απέδειξαν έως σήμερα ότι είναι δίπλα μας, κατανοούν τα αιτήματά μας και προσπαθούν για την ικανοποίησή τους.

Γνωρίζω ότι για πολλούς από τους συναδέλφους, η ΕΑΑΝ μπορεί να τους είναι αδιάφορη και να μην ενδιαφέρονται για το ποιος τους εκπροσωπεί, η οποία διεκδικεί και προσπαθεί στα μέτρα των δυνατοτήτων της για τα συμφέροντά τους. Απλά θέλω να τους παρακαλέσω ειλικρινά ότι θα πρέπει να ξανασκεφτούν την στάση τους απέναντι στην ΕΑΑΝ και να μετέχουν στην εκλογική διαδικασία.

Αγαπητοί συνάδελφοι η διαδρομή μας στο Πολεμικό Ναυτικό και το Λιμενικό Σώμα –ΕΛ.ΑΚΤ και η όλη πορεία μας δεν σταματά, ευτυχώς με την αποστρατεία μας. Σαν μέλη της ίδιας ομάδας που έμαθε να αγωνίζεται ενωμένη και να στηρίζεται στον διπλανό της, ανεξάρτητα από συνθήκες και σχέσεις, δεν πρέπει και δεν είναι προς το συμφέρον μας, να μην έχουμε συνέχεια και μέλλον.

Το πιστεύω και θα το επαναλαμβάνω, η ΕΑΑΝ είναι για όλους εμάς το μοναδικό θεσμοθετημένο από την πολιτεία όργανο και το σημείο αναφοράς κάθε συναδέλφου μετά την αποστρατεία του. Η ΕΑΑΝ είναι το μέλλον μας από τη στιγμή που βγάζουμε τη στολή.

Επιθυμία μου είναι, μια μέρα να είσαστε περήφανοι που είσαστε μέλη της.

Γνωρίζω ότι εάν ψηφίσατε όχι, δεν σημαίνει ότι δεν στηρίζετε την ΕΑΑΝ.

Σας ευχαριστώ θερμά για τις επιλογές σας και ζητώ την στήριξη όλων σας, για το συμφέρον όλων μας.

Ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ
Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ

Κοινωνικά θέματα

Αρχαιολογικό Μουσείο Αβδήρων και Ψηφιακή Επικοινωνιακή Στρατηγική

Του Υποναύαρχου (Ο) Δημητρίου Γεωργαντά ΠΝ ε.α.
Της Ιωάννας – Θεοδοσίας Γεωργαντά, Φοιτήτριας

Μέρος Α'

Εισαγωγή

«Γίνεται εκ του φρονείν τρία πράγματα: βουλεύεσθαι καλώς,
λέγειν αναμαρτήτως και πράττειν ἀ δει».
Δημόκριτος ο Αβδηρίτης, Φιλόσοφος (470-370 π.Χ.)

Τις τελευταίες δεκαετίες, οι μελετητές εξετάζουν την επικοινωνιακή διάσταση των πολιτιστικών οργανισμών, με αντικειμενικό στόχο την ευαισθητοποίηση και εξοικείωσή του κοινού τους, στην τέχνη και στον πολιτισμό. Ωστόσο, οι πολιτιστικοί οργανισμοί τα δύο τελευταία χρόνια, πέραν της οικονομικής κρίσης, αποτέλεσαν θύματα της υγειονομικής κρίσης της πανδημίας του Covid-19. Η δημιουργηθείσα δυσμενής κατάσταση, σε συσχέτιση και με το κοινωνικό, εκπαιδευτικό και πολιτιστικό τους ρόλο, τους αναγκάζει να εξετάζουν νέες ιδέες και μεθόδους λειτουργίας, καθώς και τη συμφιλίωσή τους με τις νέες τεχνολογίες, με απώτερο σκοπό την αναζωογόνηση του ενδιαφέροντος του κοινού και την αύξηση της επισκεψιμότητας (διαδικτυακής ή φυσικής).

Η ανάλυση και ο σχεδιασμός της ψηφιακής επικοινωνιακής στρατηγικής ενός πολιτιστικού οργανισμού είναι ουσιώδους σημασίας. Τίθενται οι στόχοι (βραχυ- πρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι), οι επικείμενες δράσεις του και αναπτύσσονται οι διασυνδέσεις μεταξύ του προσωπικού, του κοινού, των χρηματοδοτών, της κοινωνίας και άλλων πολιτιστικών οργανισμών. Κατά την Hooper-Greenhill (2010), η σημερινή ψηφιακή επικοινωνιακή στρατηγική του πολιτιστικού οργανισμού ενδείκνυται να περιλαμβάνει τα ακόλουθα δεδομένα: α) Τις δυσχερείς πολυδιάστατες αρμοδιότητες του προσωπικού του πολιτιστικού οργανισμού, β) Την διαπίστωση, ότι το κοινό αποτελεί σύνολο προσωπικοτήτων με διαφορετικά γνωρίσματα και ανάγκες, και γ) Την εύρεση ποικίλων αφηγηματικών μεθόδων.

Η παρούσα μελέτη έχει σκοπό την ανάλυση και τον σχεδιασμό της ψηφιακής επικοινωνιακής στρατηγικής, την εποχή της πανδημίας, του αρχαιολογικού μουσείου Αβδήρων. Εξετάζεται η παρούσα κατάσταση και προτείνεται η δημιουργία στο διαδίκτυο, ιστοσελίδας

και στα κοινωνικά δίκτυα, NEWSLETTER και λογαριασμού INSTAGRAM¹. Στη μελέτη λήφθηκε υπόψη το διαδίκτυο, η σελίδα του μουσείου στο Facebook, η απαντητική επιστολή της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ξάνθης και οι προσωπικές επισκέψεις στο αναφερόμενο μουσείο.

1. Ψηφιακή Στρατηγική Επικοινωνίας για το Αρχαιολογικό Μουσείο Αβδήρων

1.1 Το Μουσείο και η Αποτίμηση της Υφιστάμενης Κατάστασης

1.1.1 Το Προφίλ του Μουσείου

«Αβδηρα. Γη του κάλους και του στοχασμού»
Θανάσης Μουσόπουλος (1949-...)

Το αρχαιολογικό μουσείο Αβδήρων, βρίσκεται στο παραθαλάσσιο χωριό Άβδηρα, 25 χιλιόμετρα νότια της Ξάνθης. Ανήκει στα νεότερα μουσεία της Ελλάδος και υπάγεται διοικητικά στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Ξάνθης. Οι οικοδομικές εργασίες του μουσείου υλοποιήθηκαν από το 1989 έως το 1992. Τα έτη 1995 έως και 1999, τοποθετήθηκαν τα εκθέματα, τα ευρεθέντα στον αρχαιολογικό χώρο των Αβδήρων (7^{ος} αιώνας π.Χ. έως και 13^{ος} αιώνας μ.Χ.). Τα εγκαίνια και η λειτουργία του έγιναν την 20^η Ιανουαρίου 2000.

1 Ιδρύθηκε από τους Κέβιν Σίστρομ και Μάικ Κρίγκερ το 2010. Επιτρέπει στους χρήστες (άνω των 400 εκατομμυρίων), να ανεβάζουν φωτογραφίες, video και να παρουσιάζουν video (ζωντανές αναμεταδόσεις). Το μουσείο δύναται να διαφημίζει δωρεάν τις δραστηριότητές του, να διοργανώνει διαγωνισμούς φωτογραφιών/video, να αναπτύσσει διάλογο με το διαδικτυακό κοινό, κ.α.

Κοινωνικά θέματα

Αρχαιολογικός Χώρος Αβδήρων

Εκθέματα του Μουσείου Αβδήρων

Αποστολή – σκοπός του μουσείου είναι: η προβολή της θετικής διαχρονικής επιφροής των Αβδήρων στην πολιτιστικό-οικονομικό-κοινωνική ζωή της περιοχής, η επιμόρφωση των μαθητών και η ικανοποίηση των πολιτιστικών τουριστών.

Οι **θεμελιώδεις αξίες** του μουσείου είναι: υψηλός βαθμός επαγγελματισμού, αμοιβαίος σεβασμός, συνεχής ανάπτυξη του προσωπικού και αγαστή συνεργασία με τον πνευματικό - επιχειρηματικό κόσμο της ευρύτερης περιοχής.

Όραμα του μουσείου είναι: η βιώσιμη ανάπτυξη και η επωφελής επίδραση στην κοινωνική, εκπαιδευτική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.

Τα **εκθέματα** του μουσείου κατανέμονται σε τρεις κύριες θεματικές ενότητες, ανάλογα της χρήσης τους. Αναπτύσσονται στο ισόγειο και στον όροφό του: δημόσιος βίος (επιγραφές, λατρευτικά σκεύη, νομίσματα, κ.α.), ιδιωτικός βίος (σύνεργα αλιείας και κτηνοτροφίας, όργανα ιατρικής, και εκθέματα προερχόμενα από λειτουργούντα, την εποχή εκείνη, στην περιοχή εργαστήρια και βιοτεχνίες) και ταφικά έθιμα (στεφάνια, επιτύμβιες στήλες και σαρκοφάγοι). Στο μουσείο υπάρ-

Νόμισμα των Αβδήρων με γρύπα και επιγραφή.

Λίθινη σαρκοφάγος από τοπικό ψαμμίτη με μονολιθική καλυπτήρια πλάκα.

φωτό ειλημμένη στις 28_04_22 από το: https://el.wikipedia.org/wiki/Αρχαιολογικό_Μουσείο_Αβδήρων

χουν εργαστήρια έρευνας - συντήρησης αρχαιοτήτων και πωλητήριο. Από το μουσείο υλοποιούνται περιοδικές εκθέσεις, ξεναγήσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολεία, περιοδικές ψηφιακές δράσεις, καθώς και πολλές άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Το μουσείο Αβδήρων από το 2000 έως σήμερα, το επισκέφθηκαν 195.500 άτομα (μαθητές, τουρίστες, κ.α.). Δεν διατηρεί ιστοσελίδα² και έχει μόνο μία σελίδα στο Facebook.

1.1.2 Αξιολόγηση Παρούσας Κατάστασης

Το αρχικό στάδιο κάθε σχεδιασμού είναι η κατανόηση της τρέχουσας θέσης και το πλαίσιο εντός του οποίου θα υλοποιηθεί. Συμπεριλαμβάνει συγκέντρωση και μελέτη δεδομένων από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του μουσείου. Η ανάλυση υπάρχουσας κατάστασης, ήτοι η SWOT analysis (Strengths Weaknesses Opportunities Threats), πρέπει να πραγματοποιείται συνέχεια, ώστε το μουσείο να τροποποιεί, αν απαιτείται, το σχέδιο επικοινωνίας. Παρουσιάζεται μία ανάλυση SWOT του αρχαιολογικού μουσείου Αβδήρων:

2 Σύμφωνα με την απαντητική επιστολή της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ξάνθης, η κατασκευή ιστοσελίδας βρίσκεται στο στάδιο της σχεδίασης - κατασκευής της, και η οποία θα συμπεριλάβει και το αρχαιολογικό μουσείο Αβδήρων.

Κοινωνικά θέματα

Δυνάμεις (Strengths)

1. Είναι νέο μουσείο.
2. Διαθέτει πλούσια συλλογή από ανεκτίμητα αρχαιολογικά ευρήματα.
3. Η προσέλκυση σημαντικού αριθμού τουριστών την καλοκαιρινή περίοδο.
4. Η πανελλήνια και διεθνής απήχηση της πατρίδας των αρχαίων φιλοσόφων, Δημόκριτου και Πρωταγόρα, κ.α.
5. Προσβασιμότητα από ΑμεΑ.
6. Διατήρηση ανοικτών διαύλων επικοινωνίας με σχολεία, οργανωμένες ομάδες, κ.α.
7. Δυνατότητες για ανάπτυξη συναφών δραστηριοτήτων (βιβλιοπωλείο, εργαστήριο αγγειοπλαστικής – κεραμοποιίας, κ.α.).
8. Η προθυμία, από το προσωπικό, εξυπηρέτησης του κοινού.
9. Δυνατότητες ανακάλυψης νέων αρχαιολογικών ευρημάτων στην περιοχή.

Ευκαιρίες (Opportunities)

1. Ευρεία χρήση των σύγχρονων ψηφιακών και νέων τεχνολογικών ανακαλύψεων
2. Ευελιξία ανάπτυξης νέων ψηφιακών επικοινωνιακών στρατηγικών
3. Ευαισθητοποίηση - ανάπτυξη κοινού.
4. Αύξηση του πολιτιστικού τουρισμού.
5. Αύξηση του ενδιαφέροντος των πολιτών για κάλυψη του ελεύθερου χρόνου τους με θέματα πολιτισμού.
6. Ψηφιακή διασύνδεση με σχολεία, πανεπιστήμια, μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, κ.α.
7. Χρησιμοποίηση κοινωνικών δικτύων.
8. Αύξηση χορηγιών και χρηματοδοτήσεων από τοπικές επιχειρήσεις.
9. Χρησιμοποίηση χρηματοδοτήσεων - επενδύσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης.
10. Εμπλοκή σε εθνικές – διεθνείς πολιτιστικές δράσεις (θεατρικές παραστάσεις, forum, συνέδρια, εκθέσεις, ημερίδες, κ.α.).
11. Ανάπτυξη εκδοτικών δραστηριοτήτων (π.χ. βιβλίων, περιοδικών, κ.α.).
12. Μεγαλύτερη συνεργασία ερευνητικής ομάδας του με καθηγητές πανεπιστημίων, κ.α.
13. Αύξηση χορηγιών από επιχειρήσεις, απόδημους, κλπ.
14. Υποβολή αίτησης απονομής Σήματος Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
15. Ανάπτυξη εκπαιδευτικού έργου για την έλξη επισκεπτών ειδικού ή γενικού ενδιαφέροντος.
16. Ανάπτυξη ρεύματος εθελοντισμού και δημιουργία συλλόγου φίλων.

Αδυναμίες (Weaknesses)

1. Η χαλιομετρική απόσταση από την Ξάνθη.
2. Έλλειψη προηγούμενου ολοκληρωμένου ψηφιακού στρατηγικού επικοινωνιακού πλάνου.
3. Υγειονομική κρίση, λόγω της πανδημίας του Covid-19.
4. Ανάγκη μεγαλύτερης χρήσης ψηφιακών εφαρμογών.
5. Μικρή οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.
6. Έλλειψη σύγχρονου αμφιθεάτρου για την διεξαγωγή συνεδρίων, ημερίδων, παρουσιάσεις βιβλίων, κ.α.

Κίνδυνοι – Απειλές (Threats)

1. Βαρίδια της γραφειοκρατίας.
2. Οικονομική δυσπραγία της χώρας.
3. Υγειονομική κρίση.
4. Ανταγωνισμός από άλλα μουσεία.
5. Μειούμενο ενδιαφέρον επισκεψιμότητας Ελλήνων στα μουσεία.
6. Έλλειψη οικονομικών πόρων για την διενέργεια ανασκαφών στην ευρύτερη αρχαιολογική περιοχή.

Συνεχίζεται

Κοινωνικά θέματα

Ας μιλήσουμε για την Ψυχική ανθεκτικότητα

Της Έλενας Μελιδώνη Ανδρέου Ψυχοθεραπεύτριας/Συμβούλου Ψυχικής Υγείας,
Mindfulness & Meditation Teacher

«Δεν είμαι αυτό που μου συνέβη. Είμαι αυτό που
επέλεξα εγώ να γίνω»
Carl Jung

Σκέψου ότι χρειάζεται να κάνεις ένα ταξίδι με μια σχεδία σε ένα ποτάμι. Μαζί με τα φιλικά, ρηχά και ήρεμα νερά, ο χάρτης σου δείχνει ότι θα συναντήσεις αναπόφευκτα ορμητικά σημεία, στροφές, καταρράκτες και δυνατά ρεύματα. Πώς θα βεβαιωθείς ότι μπορείς να διασχίσεις με ασφάλεια τα δύσκολα νερά και να χειρίστείς τυχόν απροσδόκητα προβλήματα που θα προκύψουν;

Ίσως να ζητούσες την υποστήριξη και τις συμβουλές πιο έμπειρων κωπηλατών καθώς σχεδιάζεις το ταξίδι σου ή να αποφάσιζες να βασιστείς στη συντροφιά αξιόπιστων φίλων και συνοδοιπόρων που θα καλούσες να σε συνοδεύσουν στη διαδρομή. Ίσως να έπαιρνες μαζί ένα επιπλέον σωσίβιο, γερά σκοινιά, ή να προσπαθούσες και να κατασκευάσεις μια ισχυρότερη σχεδία. Με τα σωστά εργαλεία, τις έξτρα βοήθειες, τον προγραμματισμό και τις προμήθειες στη θέση τους, ένα πράγμα είναι σίγουρο: Δεν θα τα κατάφερνες MONO να ολοκληρώσεις με επιτυχία- μέσω των προκλήσεων και των δυσκολιών – το ταξίδι σε αυτό το ποτάμι. Θα εξελισσόσουν επίσης σε έναν πιο έμπειρο, σίγουρο και θαρραλέο κωπηλάτη.

Η ζωή μπορεί να μην συνοδεύεται από χάρτη, αλλά ο καθένας μας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο θα βιώσει ανατροπές, από καθημερινές προκλήσεις έως τραυματικά γεγονότα με πιο διαρκή αντίκτυπο και τα τελευταία χρόνια αποτελούν πρόκληση για τον καθένα μας. Κάθε αλλαγή επηρεάζει τους ανθρώπους με διαφορετικό τρόπο, φέρνοντας μια μοναδική πλημμύρα σκέψεων, δυνατά συναισθήματα και αβεβαιότητα. Ωστόσο, οι άνθρωποι προσαρμόζονται γενικά με την πάροδο του χρόνου σε καταστάσεις που αλλάζουν τη ζωή τους καθώς και σε αγχωτικές συνθήκες - εν μέρει χάρη σε μια σχεδόν μαγική ιδιότητα, την ψυχική τους ανθεκτικότητα.

Οι ψυχολόγοι ορίζουν την ψυχική ανθεκτικότητα ως τη διαδικασία ευέλικτης προσαρμογής ενόψει αντίξοοτήτων, τραυματισμών, τραγωδιών, μεγάλων αλλαγών και προκλήσεων ή σημαντικών πηγών άγχους - όπως

προβλήματα οικογένειας και σχέσεων, σοβαρά προβλήματα υγείας ή εργασιακών και οικονομικών παραγόντων στρες. Η ψυχική ανθεκτικότητα περιλαμβάνει την «αναπήδηση» και «επαναφορά» (bounce back) από αυτές τις δύσκολες εμπειρίες ενώ μπορεί επίσης να περιλαμβάνει μια βαθιά προσωπική ανάπτυξη.

Παρόλο που αυτές οι ανεπιθύμητες ενέργειες, όπως τα τραχιά και δύσβατα νερά του ποταμού, είναι σίγουρα οδυνηρές και δύσκολες, δεν χρειάζεται να καθορίζουν το αποτέλεσμα της ζωής μας. Υπάρχουν πολλές πτυχές της ζωής με τις οποίες μπορούμε να ελέγχουμε, να τροποποιούμε, να αλλάζουμε και να μεγαλώνουμε. Αυτός είναι ο ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας. Το να γίνουμε πιο ανθεκτικοί όχι μόνο μας βοηθά να περάσουμε μέσα από δύσκολες συνθήκες νικητές αλλά μας δίνει τη δυνατότητα να μεγαλώσουμε, να εξελιχθούμε και γιατί όχι και να βελτιώσουμε τη ζωή μας στην πορεία της.

Το να είσαι ψυχικά ανθεκτικός δεν σημαίνει πως δεν θα βιώσεις δυσκολίες ή δεν θα επηρεαστείς από τις συνθήκες. Οι άνθρωποι που έχουν υποστεί σοβαρές αντιξότητες ή τραύματα στη ζωή τους συνήθως βιώνουν συναισθηματικό πόνο και άγχος. Στην πραγματικότητα, ο δρόμος προς την ανθεκτικότητα είναι σχεδόν βέβαιο ότι περιλαμβάνει σημαντική συναισθηματική δυσφορία, άγχος και πόνο.

Ενώ ορισμένοι παράγοντες μπορεί να κάνουν κάποια άτομα πιο ανθεκτικά από άλλα, η ανθεκτικότητα δεν είναι απαραίτητα ένα χαρακτηριστικό προσωπικότητας που κατέχουν μόνο λίγοι. Αντιθέτως, η ανθεκτικότητα περιλαμβάνει συμπεριφορές, σκέψεις και ενέργειες που ο καθένας μπορεί να μάθει και να αναπτύξει. Η ικανότητα εκμάθησης είναι ένας λόγος που η επιστημονική έρευνα έδειξε ότι η ψυχική ανθεκτικότητα μπορεί να είναι και μια συνηθισμένη κατάσταση, και όχι μια εξαιρετική συνθήκη.

Όπως η οικοδόμηση ενός μυός, η αύξηση της ψυχικής ανθεκτικότητάς απαιτεί χρόνο, σκοπιμότητα και επιλογή των στοιχείων που μπορεί ο κάθε άνθρωπος να επικεντρωθεί και να καλλιεργήσει. Γενικότερα, η εστίαση σε τέσσερα βασικά στοιχεία – Στη σύνδεση (οι σχέσεις μας, το ανήκειν σε κύκλους φίλων, οιμάδων,

Κοινωνικά θέματα

συγγενών, κοινωνίας), την ευεξία (φροντίδα σώματος, υγιεινή διατροφή, ηρεμία σκέψης, ύπνος, άσκηση) την υγιή σκέψη (με βάση το ρεαλισμό, τη λογική, την ψυχραιμία, την αισιοδοξία και ευελιξία χωρίς αρνητισμό και καταστροφολογία) και το νόημα ζωής (οι στόχοι, οι εμπειρίες, τα ενδιαφέροντα, τα επιτεύγματα, το όραμα

του μέλλοντος) μπορεί να μας δώσει τη δυνατότητα να αντέξουμε και να μάθουμε από δύσκολες και τραυματικές εμπειρίες οδηγώντας τη ζωή μας σε μονοπάτια εξέλιξης που ίσως και να μην τολμούσαμε να ονειρευτούμε πριν. ■

Προσωπικότητες

Κοσμάς ο Αιτωλός

Της Δέσποινας Ταβουλάρη

Qτην Χιμάρα στην βόρεια Ήπειρο, στο νότιο τμήμα της Αλβανίας, βλέπει κανείς τα αρχαία κτίσματα, τα κάστρα της, και τις παλαιοβυζαντινές της εκκλησίες, μα εμάς μας ενδιαφέρει μια οικοδομή ταπεινότερη.... το σχολείο της. Ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 1777 όταν πέρασε δώθε ο πατροκοσμάς.

Η Ελλάδα ως το 1760 κυλίσταν στην κατάπτωση της σκλαβιάς, λύχνος που πάει να σβήσει. Ξαφνικά έπειτέταν γεμάτη τόση θέληση να αποτινάξει το ζυγό, ώστε το 1821 νικάει μια αυτοκρατορία που απλωνόταν σε τρεις ηπείρους, Ευρώπη, Ασία και Αφρική.

Τούτο το θαύμα, το απροσδόκητο, το βοήθησαν να γίνει διάφορες προσωπικότητες, προπάντων όμως μία και μοναδική μορφή: ο πάτερ Κοσμάς. Κανείς άλλος περισσότερο απ' αυτόν δεν πάλεψε να ξυπνήσει το έθνος από την κατάντια της αγραμματοσύνης και της κακομοιριάς, δεν αγωνίστηκε να σταματήσει τους εξισλαμισμούς που τότε είχαν πάρει επικίνδυνη έκταση.

Ένοιωσε ότι την σωματική ελευθερία δεν θα την απολάμβανε ο λαός, παρά αφού πρώτα ελευθέρωντε το πνεύμα του από τα δεσμά του αναλφαβητισμού. Πριν απ' αυτόν είχαν καταλάβει την ανάγκη να ιδρύσουν σχολεία το Πατριαρχείο και άλλοι Αναγεννητές που συχνά συμβούλευαν τους Ραγιάδες να μορφώνονται... αλλά όλοι μαζί αυτοί, δεν πραγματοποίησαν τον άθλο του Κοσμά να χτίσει και να οργανώσει στην Ελλάδα μόνος του, τρακόσια σχολεία.

Ο Κοσμάς γεννήθηκε το 1714 στον Ταξιάρχη της Αιτωλίας. Χωριό κρυμμένο σε μια άβατη και ακατοίκητη πλαγιά όπου είχαν τρυπώσει μερικές οικογένειες από τα Ζαγοροχώρια της Ηπείρου, αποφεύγοντας τις Τούρκικες καταδρομές. Ο πατέρας του ήταν υφαντής και αυτό το επάγγελμα έμαθε ο Κοσμάς, μα καθώς έδειχνε κλίση στα γράμματα τον έστειλαν στον δάσκαλο Θεοφάνη που τον μόρφωσε αρκετά για να γίνει σε λίγα χρόνια δάσκαλος ο ίδιος στα Λαμπτοτινά. Από τότε φάνηκε η αξία του. Με την διδαχή του ανύψωσε τα Λαμπτοτινά, έκανε να σταματήσουν οι κλοπές και οι φιλονικίες, έπλασε μια κοινωνία βαθιά χριστια-

νική. Μα ενώ σκορπούσε την ευλογία γύρω του αυτός πνιγόταν στο χωριό. Μόλις έμαθε την ίδρυση της Ακαδημίας του Άθωνα παράτησε την διδασκαλία και έτρεξε το 1743 να ξαναμαθητεύσει.

Φοίτησε κοντά στο σοφό Ευγένιο Βούλγαρη, που ποτισμένος με κλασική και εθνική παράδοση, οδηγούσε την Ακαδημία από την θρησκεία στην πατρίδα. Είχε την συνήθεια να διαλέγει μερικούς ακροατές του, όσοι του φαίνονταν κατάλληλοι, να τους μαζεύει μετά τα μαθήματα στο κελί του κι εκεί με χαμηλή φωνή να τους προσηλυτίζει στην ιδέα της ελληνικής επανάστασης. Όταν τους έκρινε ώριμους τους όρκιζε στο Ευαγγέλιο ότι θα θυσίαζαν τα πάντα ως και την ζωή τους ακόμα για την ανάσταση του γένους... και τους έστελνε σε όλες τις άκρες της Ελλάδας να κατηχήσουν τα σκλαβωμένα αδέρφια.

Τέτοιος ιεροκήρυκας ξεκίνησε από τον Άθωνα, 45 χρονών άντρας, ο Κοσμάς. Κοντά στον Βούλγαρη είχε βρει την ατμόσφαιρα που του ταίριαζε, και τώρα του μελλόταν να δείξει τι γίγαντας ήταν ο ίδιος. Ένας από τους αφάνταστους εκείνους ήρωες που γεννά ο Ελληνισμός στις κρίσιμες στιγμές του για να τον σώζουν! Γιατί πράγματι κινδύνευε τότε η Ελλάδα.

Μετά την άλωση της Πόλης ο κατακτητής Μωάμεθ και μετά ο Σουλτάνος Μουράτ είχαν δώσει σε προκήρυξη γραμμένη στα ελληνικά, υπόσχεση, ότι «δεν θα πειράξουν την τιμή, την ζωή και την περιουσία των Ελλήνων». Όλα αυτά όμως χάθηκαν μετά την επανάσταση που οργάνωσε το 1611 ο επίσκοπος Λαρίσης Διονύσιος Σκυλόσοφος, θερμός ίσως πατριώτης, που έγινε όμως αιτία μεγάλης εθνικής καταστροφής. Διάβαζε την Αποκάλυψη για να μάθει πότε θα ελευθερωθεί η πατρίδα και όταν φαντάστηκε πως είχε έρθει το πλήρωμα του χρόνου σήκωσε επιπόλαια την Ήπειρο κατά του Τυράννου. Μπήκε στα Γιάννενα έσφαξε μερικούς αλλόθρησκους, μα γρήγορα έπεισε στα χέρια του ταχτικού στρατού και πέθανε με μαρτυρικό θάνατο.

Την αποτυχία του διαδέχτηκε διαταγή **εξισλαμισμού των Ελλήνων με την βία**. Τότε η Ελλάδα κόντεψε να αφανιστεί όχι μόνο σαν κράτος αλλά και σαν έθνος. Σε μισό εκατομμύριο

Κοινωνικά θέματα

υπολογίζουν τους χριστιανούς της Β. Ηπείρου που ασπάστηκαν τότε το Κοράνι.

Οι ορθόδοξοι που άλλαζαν την πίστη τους για να γλιτώσουν τη ζωή τους έμεναν ωστόσο χριστιανοί αλλά και στην ίδια οικογένεια ο ένας αδελφός να είναι χριστιανός και ο άλλος μουσουλμάνος. Χάος! Μια παροιμία δείχνει καλά τι επικρατούσε: -Τούρκος είσαι Μουσταφά; -Τούρκος μα την Παναγιά!

Τέτοιους ξεπεσμένους στάλθηκε ο Κοσμάς να κατηχήσει. Όπως όλους τους μεγάλους Άποστόλους μια θεία εσωτερική φωνή οδηγούσε τον Κοσμά να κηρύσσει **μόνο το χρήσιμο**. Πήρε το ραβδί του και ξεκίνησε. Από όπου περνούσε σάρωνε την αδιαφορία, την κοινωνική ανισότητα, τη βαρφαροσύνη. Εκεί που κανένα χνάρι πολιτισμού δεν απόμενε αυτός έσπερνε την όρεξη για μάθηση, την χριστιανική αγάπη, και την εθνική ιδέα. Βαθιά εντύπωση προξενούσαν οι διδαχές του, αλλά και φόβο μυστικό. Μετά το κήρυγμά του, άλλοι τον θαύμαζαν και άλλοι τον φοβούνταν, ιδίως, οι γυναίκες που πετούσαν στα πόδια του τα χρυσαφικά τους, μαλαματένια θηλυκωτήρια, ζώνες ή σκουλαρίκια, καθώς και τα φλουριά που συνήθιζαν να φορούν οι πλούσιες στο στήθος.

Με τα πλούτη αυτά ίδρυε αμέσως σχολεία- αποθήκες μίσους εναντίον του τυράννου. Καθώς ήταν πνεύμα οξύ δεν του αρκούσε να τα συσταίνει, παρά δημιουργούσε οργανισμούς για να τα συντηρούν κι όριζε επιτρόπους να τα επιβλέπουν. Όσα χωριά ήταν πολύ αδύνατα και δεν αντείχαν στο χτίσιμο καν μιας εκκλησίας, έβαζε τους κατοίκους να φτιάνουν μπροστά του ένα προσκυνητάρι, τοποθετούσε μέσα εικόνισμα και τους διάταζε να ανάβουν ταχτικά την καντήλα. Πολλά χωριά δείχνουν ακόμα τα προσκυνητάρια και λεν: «Είναι του άγιου Κοσμά».

Έβλεπε τόσο καθαρά τους καημούς της λαϊκής ψυχής, ώστε συνιστούσε ισότητα δικαιωμάτων, φιλανθρωπία, ολιγάρκεια, κατάργηση της πολυτέλειας. Σε μια εποχή που η γυναίκα περνούσε για χτήνος προορισμένο να δουλεύει νύχτα μέρα, πρώτος αυτός ζήτησε τη χειραφέτηση της. «Αν θέλετε, δίδασκε στους άντρες, να είστε καλύτεροι και ανώτεροι από τις γυναίκες σας, πρέπει να κάνετε έργα καλύτερα και ανώτερα. Ειδάλλως τι καυχάσαι πως είσαι άντρας αν τεμπελιάζεις;»

Η ταπεινότητα των λόγων του, η ρητορική του δύναμη, τέλος η φλογερή του πίστη γοήτευαν και παράσυραν τον απλό λαό. Όπου πρωτοπήγαινε σύσταινε τον εαυτό του με διάκριση. «Είμαι ένας φτωχός ιεροκήρυκας που δεν έχω ούτε σακούλα, μήτε σπίτι, μήτε άλλο ράσο εξόν από αυτό που φορώ. **Δουλεύω χάρισμα για το Γένος**».

Για να σταματήσει τους εξισλαμισμούς, εξηγούσε την ομορφιά της θρησκείας και μιλούσε σαν ποιητής : «Μας χάρισε ο Θεός τα μάτια για να κοιτάζουμε τον ουρανό, τα άστρα, και να σκεπτόμαστε: Εάν αυτός ο ήλιος είναι τόσο λαμπρός που είναι κτίσμα Σου, αμή Εσύ που δημιούργησες τον ήλιο πόσο λαμπρότερος πρέπει να είσαι θεέ μου!»

Για τα μαρτύρια των εξισλαμισμών έλεγε: «Το κορμί σας ας το κάψουν, ας το τηγανίσουν, τα πράγματά σας ας τα πάρουν. Μη σας μέλλει, δώστε τα δεν είναι δικά σας, είναι του κόσμου

τούτου. Μόνο ψυχή και Χριστό κρατήστε. Αυτά τα δυο όλη η γης να πέσει πάνω σας δεν είναι ικανή να σας τα πάρει, εκτός αν το θελήσετε οι ίδιοι. Αυτά τα δυο να φυλάγετε μήπως ποτέ τα χάσετε» Και άλλη φορά «Καλύτερον αδερφέ μου να έχεις Ελληνικό σχολείο στην χώρα σου, παρά να έχεις βρύσες και ποτάμια.»

Το μέγα έργο που είχε αναλάβει, όσο το έβλεπε να φέρνει καρπούς, τόσο τον συγκινούσε περισσότερο και δεν απόκανε να περιτρέχει πεζός την Ελλάδα από την Θράκη ως τα Επτάνησα και από τα νησιά του Αιγαίου ως την Αλβανία. Το πλήθος του λαού που τον άκουγε ήταν τόσο που δεν υπήρχε εκκλησία ικανή να το περιλάβει και ο άγιος έκανε την διδαχή του στους κάμπους. Έλεγε να στήσουν ένα ξύλινο σταυρό, ακουμπούσε μπροστά του ένα σκέτο σκαμνάκι, και ανεβαίνοντας πάνω σ αυτό, δίδασκε! Και οι άνθρωποι πίστευαν και δυνάμωναν την καρτερία τους. Ο υπερφυσικός μαγνητισμός του ξεχειλίζει και συνέπαιρνε μικρούς και μεγάλους. . Σε αυτές τις ομιλίες πάλευε να αναστήσει μέσα στην εξαθλίωση, την πίστη στην Ορθοδοξία και την επίγνωση της ευγενικής καταγωγής.

Όσοι είχαν την τύχη να τον γνωρίσουν έλεγαν πως καμιά άλλη μέρα της ζωής τους δεν άξιζε όσο εκείνη που φίλησαν το χέρι του Κοσμά. Όπου διάβηκε, θυμούνται και τα παραμικρά γεγονότα της παρουσίας του, ποιο σημείο διάλεξε να στήσει το σταυρό του, και τι είπε.

Μιμούμενος ο πάτερ Κοσμάς τον Βούλγαρη, μετά την δημόσια ομιλία του έκανε μυστική διδαχή σε μερικούς για την απελευθέρωση του γένους, επειδή δεν μπορούσε να κατηγορεί τους Τούρκους στο φανερό. Αυτός κατήχησε όλη την κλεφτουριά, τον Γρίβα, τον Σταθά, τον Δεληγιάννη, τους Λαζαίους του Ολύμπου, τον Τότσκα που κρατούσε το Δερβένι των Γρεβενών, τους Τζαβελαίους. Σε τέτοιο βαθμό συνεπήρε την ψυχή των γενναίων βουνήσιων ώστε ο Κατσαντώνης, ο Δίπλας, οι δύο Βλαχαβαίοι ήταν οι καλόγερος Σαμουήλ που τίναξε το Κούγκι στον αέρα, ξεψύχησαν και οι πέντε με το όνομα του Κοσμά στα χείλη τους.

Θανατώθηκε το Σάββατο 24 Αυγούστου 1779 στην περιφέρεια Βελεγράδων όπου ο διοικητής Μπερετιού Κούρτ πασάς, αγορασμένος με πενήντα πουσκιά από τους εχθρούς του Κοσμά τοκογλύφους και Εβραίους, έβαλε να τον κρεμάσουν και ύστερα να πετάξουν το πτώμα του στον Άξο ποταμό. Σαν τους μεγάλους ήρωες έτσι και ο Κοσμάς ενώ μπορούσε να σωθεί έμεινε ακλόνητος στο καθήκοντος, άντρας σωστός ως την τελευταία του στιγμή.

Και αν είναι πολύς ο επουράνιος μισθός που έλαβε, **ποτέ εμείς οι Έλληνες δε θα ξεπληρώσουμε τα όσα του χρωστάμε**. Έσωσε τον Ελληνισμό της Μακεδονίας, της Ηπείρου και της κάτω Αλβανίας, ορθωμένος αυτός μονάχος εναντίων πανίσχυρων εχθρών. Οι περιοδείες του είχαν απέραντη εθνική σημασία. Ο σύγχρονός του Κονοφάος στο Χρονικό του λέει ότι χωρίς τον Κοσμά δεν θα έμενε ούτε ένας Έλληνας στην Ήπειρο. Κι αν χάσαμε την κεντρική Αλβανία και την ανατολική Ρωμυλία, τούτο συνέβη γιατί αυτές δεν βρέθηκε να τις κατηχήσει ένας δεύτερος Κοσμάς.

■
Βοήθεια από το βιβλίο του Χρήστου Ζαλοκώστα
«Το περιβόλι των θεών»

Κοινωνικά θέματα

Ναρκοπόλεμος το 1915 στα Δαρδανέλια κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο

Του Υποναυάρχου ε.α. Συμεών Κωνσταντινίδη ΠΝ

Hκαταστροφική απόβαση της ANTANT στην Καλλίπολη τον Απρίλιο του 1915 επιχειρήθηκε μετά από μια αποτυχημένη επιχείρηση αντιναρκικών μέτρων για το άνοιγμα του στενού των Δαρδανελίων με σκοπό την εκκαθάρισή του από Οθωμανικές νάρκες.

Σε μια προσπάθεια να τερματιστεί αποφασιστικά ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, το Βασιλικό Ναυτικό διεξήγαγε στα στενά των Δαρδανελίων μια συνδυασμένη ναυτική επιχείρηση των δυνάμεων της Αντάντ, αποτελούμενη από Γαλλικά, Βρετανικά και Ρωσικά πολεμικά πλοία. Αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες της και φοβούμενη μια εισβολή, η Οθωμανική Αυτοκρατορία τοποθέτησε ένα μεγάλο προστατευτικό ναρκοπέδιο αποτελούμενο από 393 αγκυροβολημένες νάρκες σε δέκα σειρές. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για μια ενδεχόμενη επίθεση, οι δυνάμεις της Αντάντ αρχικά προσπάθησαν να χρησιμοποιήσουν μηχανότρατες για ναρκαλιεία που ταξίδευαν με έναν έως τέσσερις κόμβους για να καθαρίσουν τις νάρκες κατά τη διάρκεια της ημέρας. Ωστόσο, οι πυροβολισμοί από την ξηρά ανάγκασαν τις προσπάθειες να γίνουν τη νύχτα.

Η γεωγραφία των στενών ανάγκασε τις αντιναρκικές επιχειρήσεις να διεξάγονται τόσο κοντά στην ακτογραμμή που προβολείς υψηλής ισχύος φώτιζαν τα ναρκαλιευτικά

Οι μηχανότρατες εντόπισαν και εξουδετέρωσαν τρεις νάρκες (An artist's rendering of minesweeping in the Dardanelles Strait in 1915. Credit: Gallica)

ενώ το πυροβολικό της ξηράς πυροβόλησε εναντίον των σκαφών που υποχωρούσαν αργά. Αυτή η σταθερή επίθεση των Οθωμανών κατέστησε αναποτελεσματική ολόκληρη την προσπάθεια σχεδόν δύο εβδομάδων των συμμάχων της Αντάντ. Την ημέρα πριν από την άτυχη επίθεση, τα αναγνωριστικά υδροπλάνα απέτυχαν να εντοπίσουν τις νάρκες που είχε τοποθετήσει η μικρή Οθωμανική ναρκοθέτιδα Νουσρέτ σε μια υποτιθέμενη περιοχή χωρίς νάρκες. Την ημέρα της επίθεσης, 18 Μαρτίου 1915, οι μηχανότρατες εντόπισαν και εξουδετέρωσαν τρεις νάρκες (εικόνα 1) στην ίδια περιοχή που πιστεύεται ότι ήταν καθαρή από νάρκες προτού οι μηχανότρατες αναγκαστούν να αποσυρθούν κάτω από πυρά, αποτυγχάνοντας να μεταδώσουν τις πληροφορίες για την ναρκοθέτημένη περιοχή στα υπόλοιπα συμμαχικά πλοία.

Τελικά, η αποτυχία των μηχανότρατων στις αντιναρκικές επιχειρήσεις κορυφώθηκε με την απώλεια τριών πλοίων της Αντάντ σε μια γραμμή 20 ναυτικών ναρκών που τοποθετήθηκαν από το Νουσρέτ στα στενά των Δαρδανελίων. Οι ναυτικές αγκυροβολημένες νάρκες που δεν εντοπίστηκαν στην Καλλίπολη βύθισαν το HMS Irresistible, το Γαλλικό θωρηκτό Bouvet και προκάλεσαν σοβαρές ζημιές στο καταδρομικό HMS Inflexible. Αυτό οδήγησε στην απόσυρση της Ναυτικής ομάδας της Αντάντ και στο συμπέρασμα ότι τα στενά των Δαρδανελίων θα μπορούσαν να καταληφθούν μόνο με τη βοήθεια χερσαίων δυνάμεων, με απότελεσμα την άτυχη και τραγική απόβαση του ANZAC στην Καλλίπολη στις 25 Απριλίου 1915.

Η ναρκοθέτηση της Καλλίπολης είναι μια κλασική περίπτωση που δείχνει τι μπορεί να επιτύχει η θαλάσσια ναρκοθέτηση. Η ασύμμετρη ικανότητα των θαλάσσιων ναρκών αποτυπώνεται σε μια μεταφρασμένη κινεζική αρχή που λεέι ότι «Τέσσερις ουγγιές μπορούν να κινήσουν χίλιες λίβρες. Οι Κινέζοι υποστηρίζουν ότι η απλή υποψία ότι μπορεί να υπάρχουν ναρκοπέδια είναι αρκετή για να αλλάξει τα σχέδια μάχης, να κλείσει θαλάσσιους διαδρόμους επικοινωνίας και να αναγκάσει την αλλαγή επιχειρήσεων των πολεμικών πλοίων, των όπλων όπως έινε και στην απόβαση της Καλλίπολης.

Η ψυχολογική επίδραση των ναρκοπεδίων είναι τεράστια διότι μία μόνο νάρκη αρκεί για να θεωρηθεί ότι υπάρχει ναρκοπέδιο και όχι μόνο να σταματήσουν όλες οι ναυτικές επιχειρήσεις αλλά και να αναθεωρηθούν όλες οι Ναυτικές επιχειρήσεις με ότι αυτό συνεπάγεται.

Πηγή : <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2022/january/how-navy-can-avoid-21st-century-gallipoli>

Κοινωνικά θέματα

Η ΣΥΧΝΟΤΕΡΗ ΚΑΡΔΙΑΚΗ ΑΡΡΥΘΜΙΑ

ΙΑΤΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΝΑΥΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Β' ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

Πλοιάρχου (ΥΙ) Σ. Παπαϊωάννου ΠΝ MD, PhD, FESC

Διευθυντή Β' Καρδιολογικής κλινικής NNA

Επιμέλεια: Ανθυποπλοιάρχου (ΥΙ) Λ. Κολιαστάση ΠΝ MD, MSc, PhD(c)

Ειδικευόμενου Καρδιολογίας, Υποψηφίου Διδάκτορος Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

Παρουσίαση - Επιμέλεια: Πλοίαρχος (Ε) Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ ε.α.

Hολπική Μαρμαρυγή (KM) είναι η πιο συχνή καρδιακή αρρυθμία για την οποία απαιτείται θεραπευτική αντιμετώπιση. Υπολογίζεται ότι επηρεάζει περισσότερα από 33 εκατομμύρια άτομα παγκοσμίως και υπάρχει αυξητική τάση περί 0.4 ως 1% ανά έτος από το 2005 και μετά. Υπάρχει σαφής συσχέτιση με την ηλικία με το ποσοστό των κάτω των 50 ετών να είναι 0,1% ενώ μεταξύ 60-70 ετών ανέρχεται σε 4% και σε άνω των 80 σε 13%. Ο πρώτος ιατρός που εντόπισε και χαρακτήρισε αρρυθμία ως KM ήταν ο Thomas Lewis το 1909.

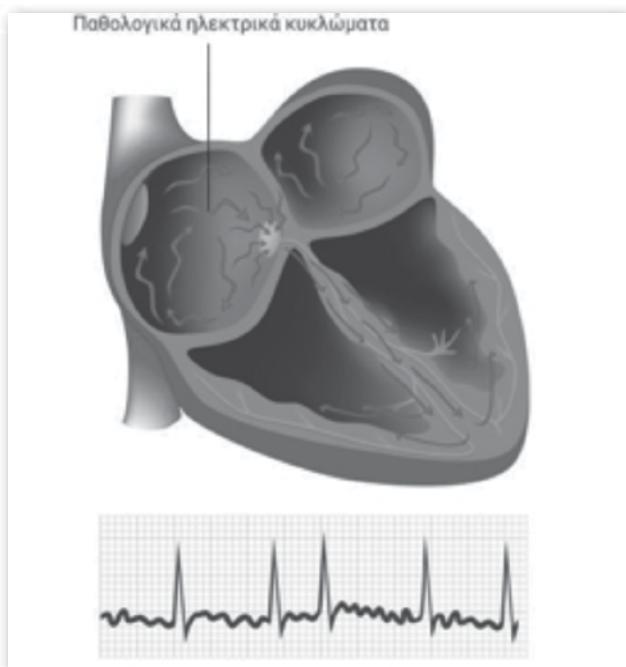
Η KM θεωρείται από τα μείζονα καρδιολογικά νοσήματα καθώς εμφανίζει υψηλή επίπτωση, και μεγάλη νοσηρότητα. Είναι χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με την έρευνα "Out of Sync" του 2009, μόνο το 33% των πασχόντων από KM θεωρεί ότι είναι σημαντικό ζήτημα και λιγότερο από τους μισούς πιστεύουν ότι βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο για Αγγειακό Εγκεφαλικό Επεισόδιο (ΑΕΕ) ή σε κίνδυνο για νοσηλεία και θάνατο. Είναι γεγονός ότι περισσότερες από 454000 νοσηλείες συμβαίνουν ετησίως λόγω KM στις ΗΠΑ και σύμφωνα με το CDC (Center of Disease Control) συνεισφέρει σε 158000 θανάτους ετησίως στις ΗΠΑ. Τα δεδομένα αυτά αναδεικνύουν τη σημαντικότητα της έγκαιρης διάγνωσης και αντιμετώπισης καθώς μετά την έναρξη θεραπευτικής αγωγής και παρακολούθησης τα ποσοστά αυτά μειώνονται δραματικά.

Τι είναι, όμως, η KM; Η καρδιά χωρίζεται σε 4 κοιλότητες. Τον δεξιό και τον αριστερό κόλπο που βρίσκονται άνω και την δεξιά και αριστερή κοιλία κάτω. Σε φυσιολογικές συνθήκες το ερέθισμα για την ομαλή σύσπαση της καρδιάς ξεκινάει από ένα σημείο στον δεξιό κόλπο της καρδιάς (τον φλεβόκομβο) και διαδίδεται ομαλά προς όλη την καρδιά από πάνω προς τα κάτω, μέσω μιας «γέφυρας» μεταξύ

κόλπων και κοιλιών που λέγεται κολποκοιλιακός κόμβος. Στην KM, λοιπόν, υπάρχει μία χαοτική και άναρχη ηλεκτρική δραστηριότητα στους κόλπους της καρδιάς οπότε παράγονται πολλά και χωρίς ρυθμό ηλεκτρικά ερεθίσματα. Κάποια από αυτά διαδίδονται και παράγουν σύσπαση της καρδιάς και κάποια όχι – αποτέλεσμα είναι άρρυθμος σφυγμός και συνήθως γρήγορος.

Το κλασικό σύμπτωμα που βιώνει ο ασθενής που εμφανίζει KM είναι αίσθημα παλμών και ταχυκαρδία. Κάποιοι το βιώνουν ως ζάλη, πίεση ή «φτερούγισμα» στο στήθος ή άρρυθμο χτύπο της καρδιάς, λιποθυμία. Υπάρχει και το ενδεχόμενο να υπάρχει κολπική μαρμαρυγή και να είναι ασυμπτωματική – φαινόμενο πιο σπάνιο. Ακόμη είναι σύνηθες, κυρίως στα αρχικά στάδια, να εμφανίζεται σε ριπές στην καθημερινότητα ή στον ύπνο για μικρό χρονικό διάστημα ώστε να είναι ελάχιστα ή μη αντιληπτά τα συμπτώματα. Οι μορφές που μπορεί να εμφανίζεται είναι η παροξυσμική (συνήθως ως 48 ώρες), η εμμένουσα μορφή (πάνω από 7 ημέρες) που ανατάσσονται αυτόματα ή με ιατρική παρέμβαση και η μόνιμη κολπική μαρμαρυγή που δεν δύναται να αναταχθεί ή επιλέγεται σαν θεραπευτική στρατηγική η μη ανάταξη.

Υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι αυξάνουν τις πιθανότητες για KM. Οι συνηθέστεροι είναι η ηλικία και η αρτηριακή υπέρταση. Ο σακχαρώδης διαβήτης, η αθηροσκλήρωση, το κάπνισμα, η παχυσαρκία και οι θυρεοειδοπάθειες ενοχοποιούνται επίσης. KM δύναται να πυροδοτηθεί από κατανάλωση αλκοόλης, καφεΐνη, ενεργειακά ποτά καθώς και υπέρμετρη άθληση-κόπωση. Γενικά οποιαδήποτε καρδιοπάθεια αποτελεί δυνητικά παράγοντα για KM, όπως η σταθερή στεφανιαία νόσος, η καρδιακή ανεπάρκεια, το έμφραγμα μυοκαρδίου, οι μυοκαρδιοπάθειες και οι λοι-

μώξεις-φλεγμονές που επηρεάζουν την καρδιά.

Το μέσο που βάζει τη διάγνωση ΚΜ είναι το ηλεκτροκαρδιογράφημα. Με απόλυτη ακρίβεια το ηλεκτροκαρδιογράφημα μπορεί να θέσει η αποκλείσει τη διάγνωση της ΚΜ. Στις περιπτώσεις, όμως, που ο ασθενής αναφέρει συμπτώματα τα οποία όμως τη στιγμή της εξέτασης δεν υπάρχουν και δεν μπορεί να διευκρινιστεί η αιτία, η τοποθέτηση συνεχούς καταγραφής ρυθμού (χόλτερ) είναι η λύση. Σημειώνεται ότι ο καρδιολόγος μπορεί να υποπτεύθει ή να διερευνήσει ύπαρξη ΚΜ βάσει ενδείξεων, όπως διάταση αριστερού κόλπου της καρδιάς. Όπως αναφέρθηκε, σε περιπτώσεις που ασθενής είναι ασυμπτωματικός μπορεί να εντοπιστεί τυχαία ΚΜ ή λόγω επιπλοκής αυτής.

Η κύρια επιπλοκή της ΚΜ είναι το ΑΕΕ. Καθώς οι κόλποι της καρδιάς δεν δέχονται την ορθή ηλεκτρική διέγερση «μαρμαίρουν» δηλαδή τρέμουν, εξού και η λέξη μαρμαρυγή. Αυτή όμως η κατάσταση δημιουργεί λίμναση του αίματος και δημιουργούνται θρόμβοι οι οποίοι μπορεί να καταλήξουν στον εγκέφαλο και να προκαλέσουν ΑΕΕ. Γενικότερα όμως σε ασθενείς με ΚΜ υπάρχει μια γενικότερη υπερπηκτική κατάσταση στον οργανισμό που δύναται να οδηγήσει σε δημιουργία θρόμβων. Περίπου 15-20% των ασθενών που παθαίνουν ΑΕΕ, πάσχουν από ΚΜ. Γίνεται επομένως αντιληπτή η σημαντικότητα της έγκαιρης διάγνωσης καθώς μπορεί το πρώτο σύμπτωμα της ΚΜ να είναι ΑΕΕ. Ο σημαντικότερος θεραπευτικός στόχος είναι η πρόληψη του ΑΕΕ. Ανεξέλεγκτη και αδιάγνωστη για καιρό ΚΜ μπορεί να οδηγήσει σε καρδιακή ανεπάρκεια.

Τα αντιπηκτικά φάρμακα είναι ο ακρογωνιαίος λίθος στη θεραπεία της ΚΜ. Με τα φάρμακα αυτά εμποδίζεται η πήξη του αίματος τόσο ώστε να μη δημιουργούνται θρόμβοι και να μην υπάρχει κίνδυνος για ΑΕΕ. Παλαιότερα

χρησιμοποιούνταν τα κουμαρινικά αντιπηκτικά και χρειαζόταν μηνιαίος έλεγχος αιματολογικός για να ρυθμίζεται η σωστή δόση. Τα σύγχρονα, ωστόσο, αντιπηκτικά (apixaban, rivaroxaban, dabigatran) δεν απαιτούν τέτοια παρακολούθηση και είναι αποτελεσματικά και ασφαλή. Είναι, φυσικά, αυξημένος ο κίνδυνος των αιμορραγιών με τη χρήση των αντιπηκτικών αλλά η σωστή λήψη βάσει των οδηγιών του Θεράποντος καρδιολόγου και το ορθό δοσολογικό σχήμα μπορούν να μειώσουν τους κινδύνους. Το αν είναι ο ασθενής σε κίνδυνο για ΑΕΕ και το αν πρέπει επομένως να λάβει αντιπηκτικά καθορίζεται από τους παράγοντες κινδύνου του, οι οποίοι αποτυπώνονται σε σκορ που υπολογίζει ο ιατρός. Το άλλο σκέλος της θεραπείας είναι ο έλεγχος της συχνότητας/ταχυκαρδίας ή του ρυθμού. Ο θεράπων ιατρός μπορεί να συνταγογραφήσει φάρμακα αντιαρρυθμικά (αμιωδαρόνη, προπαφαινόνη, φλεκανίδη) ώστε να συντηρείται η καρδιά στον φυσιολογικό ρυθμό και να αποτρέπεται η ΚΜ. Άλλη κατηγορία φαρμάκων βραδυκαρδιακών (β-αποκλειστές, αναστολείς διαιύλων ασβεστίου, διγοξίνη) χρησιμοποιούνται για να ελέγχεται η ταχυκαρδία και να μειώνεται η συχνότητα του σφυγμού. Υπογραμμίζεται ότι εάν πληρούνται τα κριτήρια για αντιπηκτική αγωγή αυτή λαμβάνεται ακόμα και αν στις επισκέψεις ο ασθενής δεν εμφανίζει ΚΜ. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις ασθενών βάσει του λοιπού προφίλ υγείας μπορεί να επιλεχθεί η μόνιμη κολπική μαρμαρυγή. Έχει αποδειχθεί από τυχαιοποιημένες μελέτες ότι εφόσον ακολουθείται η αγωγή, οι ασθενείς που παραμένουν σε μόνιμη ΚΜ εμφανίζουν την ίδια επιβίωση. Συμπερασματικά, οι στόχοι της αγωγής είναι η πρόληψη του ΑΕΕ και ο έλεγχος των συμπτωμάτων και της επιβάρυνσης της καρδιάς.

Ιδιάίτερη μνεία γίνεται στην πιο σύγχρονη θεραπεία της ΚΜ η οποία είναι η κατάλυση με καθετήρα. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις ασθενών που είτε δεν ανέχονται τη συμβατική θεραπεία είτε επιλέγεται ως βασική αντιμετώπιση μπορεί να πραγματοποιηθεί στο αιμοδυναμικό εργαστήριο η επέμβαση κρυοκατάλυσης πνευμονικών φλεβών. Υπό ελεγχόμενη καταστολή εισάγονται από τις μηριαίες, συνήθως, φλέβες καθετήρες στην καρδιά. Ο βασικός καθετήρας φέρει στην άκρη του μπαλόνι το οποίο ψύχεται με υγρό άζωτο και στη συνέχεια ψύχει τα στόμια των πνευμονικών φλεβών. Στόχος είναι η ηλεκτρική απομόνωσή τους και οριστική θεραπεία της ΚΜ, με ικανοποιητικά ποσοστά επιτυχίας. Η επέμβαση αυτή απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό και εκτελείται στο NNA.

Λόγω της φύσης της νόσου, υπάρχει μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον. Νέες φαρμακευτικές και επεμβατικές θεραπείες μελετώνται και αναπτύσσονται. Όπως σε όλες όμως τις νοσολογικές οντότητες η πρόληψη και η επαφή με τον ειδικό είναι το σημαντικότερο κεφάλαιο. ■

Επίκαιρο Κεντρί

Του Υποναυάρχου (Ο) Νικόλαου Τσαπράζη ΠΝ ε.α.
Του Πλοιάρχου (Ε) Γρηγόριου Γεωργακόπουλου ΠΝ ε.α.

Θρησκεία και Επιστήμη

Πολλοί συνάνθρωποί μας για να μάς αντιμετωπίσουν ή να δειξουν την μόρφωσή τους σε μια παρέα, πετάνε μια «εξυπνάδα», ότι η θρησκεία αντιστρατεύεται την επιστήμη και το αντίθετο, και φέρουν ως παράδειγμα την δημιουργία του κόσμου και του Σύμπαντος, όπως τα περιγράφει η Φυσική Επιστήμη. Στο σημείο αυτό μάς απαντά η διακεκριμένη καθηγήτρια της Παλαιοντολογίας του Πανεπιστημίου του Τύμπιγκεν Γερμανίας Κατερίνα Χαρβάτη. Η επιστήμη και η θρησκεία δεν έρχονται σε σύγκρουση διότι δίνουν απαντήσεις σε διαφορετικά ερωτήματα, η επιστήμη απαντά στο πώς, και η θρησκεία στο γιατί. Εφημ. Καθημερινή 16/5/2021.

Ένας άλλος επιστήμονας φυσικός και μηχανικός με σημαντική σημαντική συμβολή στην κατασκευή βαλιστικών πυραύλων Βέρνερ Φον Μπράουν λέει: Ο λόγος για τον οποίο πιστεύω στον Θεό είναι σαφής: Το κάθε τι στον κόσμο είναι κατασκευασμένο με τάξη και οργάνωση. Το Σύμπαν περικλείει τόση αρμονία και τελειότητα και ακρίβεια ώστε να είναι κατασκευασμένο μόνο από Θεϊκό χέρι. Ο έχων όμματα βλέπει και ο έχων ώτα ακούει...

Η παγκόσμια κρίση ως συνέπεια του πολέμου Ρωσίας - Ουκρανίας

Παρά τις ουτοπικές αντιλήψεις και ψευδαισθήσεις της Δύσης, ότι οι πόλεμοι αποτελούν ιστορία και δεν πρόκειται τουλάχιστον στον πολιτισμένο κόσμο με την παγκοσμιοποίηση να ξανασυμβεί, καθώς προβλέπεται και στον χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Όμως πριν προλάβουμε να χαρούμε αυτή την ειρηνική περίοδο έσκασε και πάλι ο εφιάλτης του πολέμου μεταξύ δύο αδελφών και γειτονικών κρατών Ρωσίας και Ουκρανίας με δραματικές στην παγκόσμια οικονομία, και όχι μόνον, καθόσον σήμερα ο πόλεμος είναι πιο δραματικός και πιο καταστροφικός διότι τα όπλα που χρησιμοποιού-

νται είναι υψηλής τεχνολογίας και ακρίβειας.

Και εδώ ταιριάζει η ρήση του Προσωκρατικού φιλοσόφου Ηράκλειτου που ονόμασε τον πόλεμο «Πατήρ πάντων, τους μεν, δούλους κατέστησεν, τους δε, ελευθέρους». Πράγματι ο πόλεμος αποτελεί την πλέον σκληρή και ανελέητη έκφραση της ανθρώπινης συμπεριφοράς απέναντι στον συνάνθρωπο του. Αποτέλεσμα αυτού του πολέμου είναι οι νεκροί, οι καταστροφές πόλεων και δομών νοσοκομείων, σχολείων, εκκλησιών και όλα τα συναφή που υπάρχουν στις πόλεις, και κατοικιών αφήνοντας τους κατοίκους άστεγους και νηστικούς παίρνοντας την ξενητειά για να σωθούν και να σώσουν τα παιδιά τους.

Περίπου 5.000.000 άνθρωποι κατέφυγαν στις ευρωπαϊκές χώρες για να σωθούν, και άγνωστος ο αριθμός φονευμένων που παραμένουν άταφοι ή έχουν ταφεί σε ομαδικούς τάφους. Η Ευρώπη ξαναζεί την κατάσταση που δημιουργήθηκε κατά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και υποχρεώνεται να συμβάλει στη βοήθεια αυτών των δυστυχισμένων συνανθρώπων τους, τόσο σε τρόφιμα και υγεινομικό υλικό όσο και σε εξοπλισμό για να μπορέσει το θύμα να εκδιώξει τον θύτη ή έστω να συμβιβασθεί μαζί του με κάποια αξιοπρέπεια.

Αποτέλεσμα όλων αυτών των προβλημάτων που δημιούργησε ο πόλεμος της Ρωσίας-Ουκρανίας στην Ευρώπη είναι και η αύξηση των πρώτων υλών, πετρέλαιο, αέριο, σιτηρά κ.λπ. που καλούνται οι Ευρωπαίοι να πληρώσουν, καθόσον η αύξηση αυτή μεταφέρεται σε όλα τα αγαθά.

Εμείς ας ευχηθούμε να λήξει γρήγορα αυτός ο πόλεμος γιατί όταν υπάρχει φωτιά στην αυλή τού γείτονά σου είναι εύκολο να φθάσει γρήγορα και στη δική σου αυλή, με αποτέλεσμα να καταρρεύσουν οι οικονομίες των κρατών που έχουν εύθραυστες οικονομίες και να επέλθει μία παγκόσμια οικονομική κρίση με απρόβλεπτες συνέπειες.

Ανακοινώσεις

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ ΕΔΑΝ/2022

ΠΡΟΕΔΡΟΙ – ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ	ΨΗΦΟΙ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
Αντιναύαρχος ε.α. Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ	1720	ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Υποναύαρχος ε.α. Γεώργιος Μάλφας ΠΝ	390	
Υποναύαρχος ε.α. (Ο) Στέλιος Μάρκου ΠΝ	425	
Αντιναύαρχος ε.α. Σπυρίδων Περβαινάς ΠΝ	1122	ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΧΙΜΟΙ		
Υποναύαρχος ε.α. Συμεών Κωνσταντινίδης ΠΝ	890	ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Αντιναύαρχος ε.α. Φώτιος Κωτσής ΠΝ	756	
Αρχιπλοίαρχος ε.α. ΛΑΓΑΡΙΑΣ Δημήτριος Λαγαρίας ΠΝ	972	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Υποναύαρχος ε.α. Γεώργιος Μάλφας ΠΝ	599	
ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ		
Αντιναύαρχος ε.α. (Μ) Κωνσταντίνος Μανωλιουδάκης ΠΝ	1174	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Υποναύαρχος ε.α. (Μ) Παναγιώτης Μαυραγάνης ΠΝ	974	ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ		
Υποναύαρχος ε.α. (Ο) Στέλιος Μάρκου ΠΝ	1550	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΙ		
Υποναύαρχος ε.α. (ΥΙ) Θεόδωρος Γρίβας ΠΝ	1671	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
ΛΙΜΕΝΙΚΟΙ - ΕΛ.ΑΚΤ		
Ναύαρχος ε.α. ΛΣ - ΕΛ.ΑΚΤ Θεόδωρος Φουστάνος	1344	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ (Ε) (πρώην ΠΥ-ΠΤ) & ΑΝΘΥΠΑΣΠΙΣΤΕΣ		
Πλωτάρχης ε.α. (Ε) Γεώργιος Αλεξανδράκης ΠΝ	545	
Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Εμμανουήλ Αναγνωστάκης ΠΝ	1619	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Υποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Αναστάσιος Βυτινίδης ΠΝ	260	
Αντιπλοίαρχος ε.α. (Ε) Ιωάννης Γαρείος ΠΝ	888	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Πλοίαρχος ε.α.(Ε) Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ	925	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Αντιπλοίαρχος ε.α.(Ε) Δημήτριος Δέδης ΠΝ	825	ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ
Ανθυπασπιστής ε.α. Σπυρίδων Μανωλάτος (ΠΝ)	214	
Ανθυποπλοίαρχος ε.α. (Ε) Παναγιώτης Μίγκος ΠΝ	671	
Πλωτάρχης ε.α.(Ε) Παναγιώτης Σταμάτης ΠΝ	957	ΤΑΚΤΙΚΟ ΜΕΛΟΣ

ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΚΛΟΓΩΝ ΕΑΑΝ 20-03-2022

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΑΑΝ

A. Κ.Ε.Φ.Ε.

- 1 Βασιλείου Σταύρος Υποναύαρχος-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Κρητικός Γεώργιος-Αρχιπλοίαρχος(Μ)-ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 3 Ρεκλείτης Σταύρος-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 4 Σοφικίτης Παύλος-Υποπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 5 Γιακουβάκης Χαράλαμπος-Σημαιοφόρος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- ANA Τσαπράζης Νικόλαος-Υποναύαρχος (Ο)

B. 1η ΚΑΛΠΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΑΑΝ

- 1 Βάιλας Ιωάννης-Πλοίαρχος (Ε)-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Αλεξάκης Βασίλειος-Πλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 3 Νίκας Εμμανουήλ-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 4 Λιβανίου Γεωργία-Χήρα Πλωτάρχη (Ε) ΜΕΛΟΣ
 - 5 Γεωργίου Μαρία-Υποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
- ANA Αϊδίνης Χαράλαμπος-Πλοίαρχος (Ε)

C. 2η ΚΑΛΠΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΑΑΝ

- 1 Κοτρώνης Χρήστος-Πλοίαρχος (Ε)- ΠΡΟΕΔΡΟΣ
- 2 Τζουβάρα Χρυσούλα-Πλωτάρχης (Ε)- ΜΕΛΟΣ
- 3 Κουγιουμτζόγλου Κυριάκος-Υποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
- 4 Γεροντίδης Αντώνιος-Πλωτάρχης (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- 5 Χαχαμίδου Ευαγγελία-Πλωτάρχης (Ε)- ΜΕΛΟΣ

D. ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΗ ΨΗΦΟΣ

- 1 Κατσαβός Παναγιώτης-Πλοίαρχος-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Κορωνιωτάκης Μιχαήλ-Υποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 3 Καλαρρύτης Κωνσταντίνος-Υποπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 4 Στυλιανόπουλος Αθανάσιος- Σημαιοφόρος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 5 Λάμπρου Παναγιώτης-Ανθυπασπιστής-ΜΕΛΟΣ
- ANA Σαντζηλιώτης Παναγιώτης - Ανθυπασπιστής
- ANA Στεφάνου Δημήτριος-Υποπλοίαρχος (Ε)
- ANA Τσότρας Ιωάννης-Αντιπλοίαρχος (Ε)

E. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΨΗΦΟΣ

- 1 Κολοβός Βασίλειος-Πλοίαρχος (Ο)-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
- 2 Καπελέρης Απόστολος-Πλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- 3 Παπαδόπουλος Κωνσταντίνος-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- 4 Παναγιωτίδης Ευάγγελος - Σημαιοφόρος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- 5 Αποστολάκης Ιωάννης-Σημαιοφόρος (Ε)-ΜΕΛΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A. ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

- 1 Λαδουκάκης Δημήτριος - Υποναύαρχος-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
- 2 Περδικούρης Ανάργυρος- Πλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- 3 Αντιπλοίαρχος ΛΣ-Λένης Σπυρίδων-ΜΕΛΟΣ
- 4 Γραμματικός Νικόλαος-Πλωτάρχης (Ε)-ΜΕΛΟΣ
- 5 Βιλλιώτης Μιχαήλ- Ανθυπασπιστής-ΜΕΛΟΣ

Ανακοινώσεις

- ANA Ανδριανός Φίλιππος - Αρχιπλοίαρχος
 ANA Σκαρλάτος Αθανάσιος-Πλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ

Β. ΚΡΗΤΗΣ (ΧΑΝΙΑ)

- 1 Διαμαντάκης Εμμανουήλ-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Ουρουτζόγλου Μελέτιος-Αντιπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 3 Καπαραλιώτης Χρήστος- Πλωτάρχης (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 4 Πρωτοψάλτης Κωνσταντίνος- Υποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 5 Τσακαλιάς Δαμιανός- Ανθυποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
- ANA Παπαδημητρίου Κωνσταντίνος-Πλοίαρχος (Ε)
 ANA Αδικημενάκη Ειρήνη- Ανθυποπλοίαρχος (Ε)

Γ. ΠΟΡΟΥ

- 1 Τρασάνης Ιωάννης-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Μακρυγιάννης Γεώργιος-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 3 Γκίνης Δημήτριος-Υποπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 4 Σακελλαράκης Αθανάσιος-Υποπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 5 Φαλιέρος Κωνσταντίνος-Υποπλοίαρχος (Ε) - ΜΕΛΟΣ
- ANA Αποστολάκης Αριστείδης-Υποπλοίαρχος (Ε)
 ANA Φωτιάδου Αρτεμισία- Υποπλοίαρχος (Ε)

Δ. ΝΔ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΠΑΤΡΑ)

- 1 Τρασάνης Δημήτριος- Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Αναστασόπουλος Ιωάννης-Πλωτάρχης Λ.Σ.-ΕΛΛ.-ΑΚΤ- ΜΕΛΟΣ
 - 3 Μάλλιαρη Παναγιωτα-Πλωτάρχης (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 4 Σπανογιάννης Κωνσταντίνος-Πλωτάρχης (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 5 Δημητροπούλου Τασία- Ανθυπασπιστής- ΜΕΛΟΣ
- ANA Πρεζαλής Βασίλειος- Πλοίαρχος Λ.Σ.-ΕΛΛ.ΑΚΤ.
 ANA Βαϊνάς Νικόλαος-Αντιπλοίαρχος (Ε)

Ε. ΗΛΕΙΑΣ (ΠΥΡΓΟΣ)

- 1 Μυλωνάς Άγγελος-Πλοίαρχος (Ε)-ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Μπουτζαρέλης Βασίλειος-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 3 Μπουτζαρέλης Αριστομένης-Αντιπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 4 Μπεντεβής Βλάσης- Ανθυποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 5 Σταθόπουλος Νικόλαος-Ανθυπασπιστής Λ.Σ.-ΕΛΛ.ΑΚΤ- ΜΕΛΟΣ
- ANA Κρουστάλης Παναγιώτης-Πλωτάρχης Λ.Σ.-ΕΛΛ.ΑΚΤ.
 ANA Βασιλαράς Κυριάκος-Σημαιοφόρος (Ε)

ΣΤ. ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)

- 1 Χριστάκης Γεώργιος-Υποναύαρχος (Ο)- ΠΡΟΕΔΡΟΣ
 - 2 Επιτρόπου Κωνσταντίνος-Αντιπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 - 3 Τσακμάκας Μιχαήλ-Υποπλοίαρχος (Ε)-ΜΕΛΟΣ
 - 4 Κουτσιούκη Ελένη-Ανθυπασπιστής- ΜΕΛΟΣ
 - 5 Γογοδώνης Δήμος-Ανθυπασπιστής Λ.Σ.-ΕΛΛ.ΑΚΤ.- ΜΕΛΟΣ
- ANA Κατσίκης Αθανάσιος-Αντιπλοίαρχος
 ANA Δεληδιαμάντης Αθανάσιος- Ανθυπασπιστής

Ζ. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΚΕΡΚΥΡΑ)

- 1 Κανταρέλης Κωνσταντίνος-Πλοίαρχος (Ε)- ΠΡΟΕΔΡΟΣ
- 2 Σουρβίνου Μαρία-Πλωτάρχης (Ε)- ΜΕΛΟΣ
- 3 Δραπανιώτης Ιωάννης-Υποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ

Ανακοινώσεις

- 4 Αγάθος Δημήτριος-Ανθυποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 5 Παρίσης Επαμεινώνδας-Ανθυποπλοίαρχος (Ε)- ΜΕΛΟΣ
 ANA Πιτσιάκος Σπυρίδων-Πλοίαρχος (Ε)
 ANA Κολοβός Σπυρίδων-Υποπλοίαρχος (Ε)

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
 ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
 ΠΟΥ ΕΛΑΒΑΝ ΧΩΡΑ ΤΗΝ 16/04/2022**

Ανακοινώνεται η σύνθεση του νέου Δ.Σ. της Ε.Α.Α.Λ.Σ. που συγκροτείται ακολούθως:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΒΟΪΔΟΝΙΚΟΛΑΣ Σταύρος του Παναγιώτη ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ Ιωάννης του Δημητρίου ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΣ Λ.Σ. (ε.α.)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΣΑΪΤΑΚΗΣ Δημήτριος του Ανδρέα ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΤΑΜΙΑΣ: ΚΟΝΤΑΚΟΥ Ελένη του Θεοδώρου ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ-ΕΦΟΡΟΣ: ΠΡΕΝΤΖΑΣ Αθανάσιος του Δημητρίου ΑΝΤΙΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ: ΚΟΥΡΑΚΟΣ Κυριάκος του Κωνσταντίνου ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΘΕΟΦΙΛΟΥ Ανδρέας του Ιωάννη ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Αθανάσιος του Ιωάννη ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΜΕΛΟΣ: ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ Βασίλειος του Κυριάκου ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΜΕΛΟΣ: ΜΩΡΑΚΗΣ Κων/νος του Εμμανουήλ ΥΠΟΝΑΥΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

ΜΕΛΟΣ: ΜΕΛΑΣ Γεώργιος του Παναγιώτη ΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Λ.Σ.(ε.α.)

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
 Γενικό Επιτελείο Ναυτικού
 ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Ε.Α.Α.Ν.)

Αθήνα 14 Μαρ. 2022
 Αριθμ. Πρωτ.: 61 / 2022

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΘΕΜΑ: Προνομιακά προγράμματα τηλεφωνίας από την WIND για τις ανάγκες των μελών της ΕΑΑΝ

Σας γνωρίζουμε ότι διατίθεται από την WIND προς τα μέλη της «Ένωσης Αποστράτων Αξιωματικών του Ναυτικού» προνομιακή προσφορά για την κάλυψη τηλεπικοινωνιακών αναγκών σταθερής και κινητής τηλεφωνίας.

Υπεύθυνος του προγράμματος εκ μέρους της ΕΑΑΝ, ορίζεται το μέλος του ΔΣ/ΕΑΑΝ Πλοίαρχος ε.α. (Ε) Εμμ. Αναγνωστάκης ΠΝ (6948 875975).

Ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ
 Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.

Επιστολές

Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Ναυτικού

Χολαργός, 5 Απριλίου 2022

Αντιναύαρχο ε.α π.ν

Κύριο

Θεόδωρο Γερούκη

Πρόεδρο ΕΔΑΝ

Κύριε Πρόεδρε,

Σας συγχαίρω για την πρόσφατη επανεκλογή σας στη θέση του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΔΑΝ, γεγονός που αντανακλά την αναγνώριση, της προσφοράς σας, στο Πολεμικό Ναυτικό και την διαρκή αποδοχή της επιτυχημένης θητείας σας μεταξύ των αποστράτων συναδέλφων μας.

Σας εύχομαι κάθε επιτυχία στα καθήκοντά σας, και την επίτευξη όλων των στόχων που η ΕΔΑΝ υπηρετεί και τους οποίους το ΤΕΝ και υποστηρίζει και στηρίζει.

Παρακαλώ να μεταφέρετε τα θερμά μου συγχαρητήρια και τις θερμές μου ευχές σε όλα τα εκλεγέντα μέλη του νέου διοικητικού συμβουλίου.

Λλε ιδιαίτερη ευτίβια
Αντιναύαρχος Στυλιανός Πετράκης Π.Ν.

Επιστολές

Αρχηγός
Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής

Πειραιάς, 28 Μαρτίου 2022

Αντιναύαρχο (ε.α.)
Κύριο
Θεόδωρο ΤΕΡΟΥΓΚΗ Π.Ν.
Πρόεδρο Ένωσης Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού

Σας ευχαριστώ από καρδιάς για τις ευχές σας με την ευκαιρία της ανάληψης των καθηκόντων μου ως Αρχηγού του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής. Αντεύχομαι ολόψυχα νυεία, προσωπική και οικογενειακή ευτυχία και ευόδωση κάθε προσδοκίας σας.

Με σεβασμό,

Αντιναύαρχος Λ.Σ. Γεώργιος ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΚΗΣ

Χρήσιμες πληροφορίες

Επειδή πρόκειται να γίνει επανεξέταση των χρήσιμων πληροφοριών σε σχέση με την ύλη του περιοδικού, παρακαλούμε και ενημερώνουμε τα μέλη που ενδιαφέρονται, να μας στείλουν τις πληροφορίες – ανακοινώσεις πιο σύντομες, μέχρι 20 λέξεις. Με περισσότερες από 20 λέξεις δεν θα δημοσιεύονται. Έτσι θα γίνεται πλήρης εκμετάλλευση του χώρου του περιοδικού, αλλά και θα καλύπτονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Οι «χρήσιμες πληροφορίες» θα δημοσιεύονται εναλλάξ μέχρι τρεις φορές το χρόνο. Για να δημοσιευθούν θα πρέπει να έχουν περιέλθει στην ΕΑΑΝ μέχρι την **19η εκάστου μονού μήνα.**

Διάφορα

- **Ενδοκρινολόγος/Διαβητολόγος, Ελίνα Τανογλίδη**, διατηρεί Ιατρείο, Εθνάρχου Βενιζέλου 13, Σούδα Χανιά. Τηλ.: 2821089973-6974257630.
- **Ψυχοθεραπεύτρια, Σύμβουλος Ψυχικής Υγείας, Έλενα Μελιδώνη Ανδρέου**, Κλινική Υπνοθεραπεύτρια Mindfulness Executive Coach, Θουκιδίδου 70, Άλιμος τηλ. 6982 063591 - 6986 489003
- **Παιδιατρικό Κέντρο «ΛογοΠλανήτης» δωρεάν Λογοθεραπευτική και Εργοθεραπευτική Αξιολόγηση**. Διεύθυνση: Παλαιάς Καβάλας 34 Αιγάλεω. Τηλ.: 210 - 5911914

- **Συστήματα ασφαλείας, συναγερμοί, κάμερες, θυροτηλεοράσεις, θωρακισμένες πόρτες, γκαραζόπορτες, ειδικές τιμές ΠΝ & ΛΣ SAFETYTECH τηλ. 215 5408962-698 30 83 035, Μεταμορφώσεως 151 Μοσχάτο.**
- **Γραφείο Τελετών «ΚΑΜΑΡΑΤΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ», Φειδιππίδου 25 Αθήνα τηλ. 210 7780917, 6944360237**
- **Γραφείο Τελετών «ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ»**. Ειδικές τιμές για την οικογένεια του ΠΝ και ΛΣ τηλ. 6972 416761.

Πωλήσεις ακινήτων

- Πωλείται Ελαιώνας (250 δένδρα) σε παραγωγή. Τηλ. 6988002637
- Πωλείται οικόπεδο ΟΣΜΑΝ 642 τ.μ, Ο.Τ. 221 αριθμ. 4. Τιμή 15.000€ συζητήσιμη, τηλ. 6943481438.
- Πωλείται οικόπεδο στο Αλιβέρι ΟΣΜΑΝ. Ο.Τ 250/11. Τιμή συζητήσιμη. τηλ. 6946 784069 (Πλοίαρχος (Ε) Π. Κτιστάκης).
- Πωλείται Μεζονέτα 154 τ.μ, σε οικόπεδο 210 τ.μ στον Βόλο περιοχή Παλαιά, κατασκευής 2006, τιμή 120.000 ευρώ. τηλ. 6936 647464.

- Πωλείται μονοκατοικία 93 τ.μ. με αγροτεμάχιο 4 στρεμμάτων, 1.5 χλμ. από Ναυτική Βάση Νοτίου Ευβοϊκού, 130.000 ευρώ, τηλ. 6936 727100.
- Πωλείται οικόπεδο ΟΣΜΑΝ: Ο.Τ. 189/7, 313 τ.μ. τηλ. 6945 290555.
- Πωλείται οικόπεδο ΟΣΜΑΝ Ο.Τ. 251/1 640,32 τ.μ. Τιμή: 20.000 ευρώ, Τηλ: 210 4124563, 6938 555 553.
- Πωλείται οικόπεδο ΚΕΡΑΤΕΑ-ΒΓΕΘΙ παραθαλάσσιο 733 τ.μ. (υπό ένταξη) σε έκταση των Αξιωματικών του ΠΝ στο σχέδιο πόλεως Β' κατοικίας τηλ. 6943 484140.

Όροι για τη δημοσίευση στο περιοδικό «Θαλασσινοί Απόηχοι»

Πρακτικό ΔΣ/ΕΑΑΝ υπ' αριθ. Π-81/19-11-2014

Θέμα 14ο: Σχετ.:

- α. ΝΔ 1171/20-5-1972 (Περί Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων).
 β. ΠΔ 576/24-6-1978 (Περί Κυρώσεως Κανονισμού Οργανώσεως και Λειτουργίας Ενώσεων Αποστράτων Αξιωματικών Ναυτικού).
 γ. Πρακτικό ΔΣ/ΕΑΑΝ υπ' αριθ. 75/2-10-2014 Θέμα 50.
 1. Το ΔΣ/ΕΑΑΝ, ύστερα από διεξοδική συζήτηση για την ύλη που δημοσιεύεται στο περιοδικό «Θαλασσινοί Απόηχοι», αποφασίζει όπως παρακάτω:
 Α. Το κείμενο να αναφέρεται σε θέμα γενικού ενδιαφέροντος, να έχει περιορισμένη έκταση και να μην υπερβαίνει τις τρεις δακτυλογραφημένες σελίδες. Σε περίπτωση περισσότερων σελίδων, να χωρίζεται το κείμενο σε ενότητες με επικεφαλίδα από τον συγγραφέα.
 Β. Να είναι ενυπόγραφο με όλα τα στοιχεία του συντάκτη – αποστολέα.
 Γ. Να μην είναι υβριστικό, συκοφαντικό και να μην περιλαμβάνει προσωπικές επιθέσεις και αντιπαραθέσεις μεταξύ συναδέλφων.
 Δ. Να μην υπερτεί κομματικές σκοπιμότητες και να μη στρέφεται κατά των θεσμών, κρατικών ή θρησκευτικών, καθώς και των εθνικών θέσεων.

E. Να τηρείται η δεοντολογία που υπαγορεύεται από τις αρχές και αξίες που υπηρετήσαμε.

Σ. Να είναι κατά προτίμηση δακτυλογραφημένο και σε περίπτωση που είναι χειρόγραφο να είναι καθαρογραμμένο και ευανάγνωστο.

Z. Να είναι καλώς συνταγμένα, εύληπτα, σαφή, περιεκτικά, ενδιαφέροντα, σε επίσημη γλώσσα.

H. Τα κείμενα θα εξετάζονται και θα αξιολογούνται από συντακτική επιτροπή.

Θ. Να μην έχουν δημοσιευθεί σε άλλο έντυπο της ΕΑΑΝ ή σε άλλο έντυπο, δηλαδή να είναι πρωτότυπο και όχι αντίγραφο.

I. Ανεξάρτητα από τη δημοσίευση ή μη των άρθρων, τα κείμενα δεν επιστρέφονται.

Ιβ. Το περιεχόμενο εκάστου άρθρου απηχεί τις προσωπικές απόψεις του υπογράφοντος.

2. Το ΔΣ/ΕΑΑΝ μετά από διεξοδική συζήτηση αποφασίζει και εγκρίνει ομόφωνα.

Διάφορα

Ευχαριστήρια

Ευχαριστώ θερμά τα 925 άτομα που με τίμησαν με την ψήφο τους στις εκλογές της ΕΑΑΝ στις 20 Μαρτίου 2022. Επίσης ευχαριστώ (1) ένα άτομο που με ψήφισε (στην κάλπη) στο Παράρτημα Βορείου Ελλάδος Θεσσαλονίκης και Περιχώρων. Ωσαύτως (θα ήταν παράλειψή μου) να μην ευχαριστήσω άλλο ένα (1) άτομο που με ψήφισε (στην κάλπη) στο Παράρτημα Νομού Ηλείας (Πύργος) και Περιχώρων.

Ο νοών νοήτω...

Με κάθε τιμή

Πλοίαρχος (HN) Γρηγόριος Γεωργακόπουλος ΠΝ ε.α.

Υ.Γ. «Τα κύματα στο βράχο που χτυπάνε, τα μούτρα τους τσακάνε»

Η εργασία, η τιμιότητα, η ειλικρίνεια είναι αρετές.

Ευχαριστίες

Αθήνα 19 Ιαν. 2022

Αισθάνομαι την ανάγκη ως ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης και αναγνώριση των προσπαθειών του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού του ΝΝΑ να εκφράσω τις άπειρες ευχαριστίες μου προς τον Πλοίαρχο Ιατρό κύριο Παναγιώτη Στρέμπελα και τον Πλωτάρχη Ιατρό κύριο Αντώνιο Μαστροκωστόπουλο μαζί με το νοσηλευτικό προσωπικό του αιμοδυναμικού εργαστηρίου, για την επαγγελματική συνέπεια και τον ανθρωπισμό τον οποίο επέδειξαν κατά την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγοντος προβλήματος της Υγείας μου.

Θεωρώ επίσης υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω ιδιαίτερα το προσωπικό του Τμήματος Επειγόντων περιστατικών για την έγκαιρη διάγνωση και άμεση αντιμετώπιση σοβαρού περιστατικού της υγείας μου με αποτέλεσμα την αίσια έκβαση του προβλήματος και αποκατάσταση της υγείας μου.

Θα ήταν σοβαρή παράλειψη εκ μέρους μου, εάν δεν αναφερόμουν στην Διοίκηση του ΝΝΑ, προκειμένου να εξάρω την άφογη οργάνωση και την επιτυχημένη προσπάθεια διατήρησης του υψηλού επιπέδου του Νοσοκομείου μας.

Εύχομαι σε όλο ανεξαιρέτως το Ιατρικό και Νοσηλευτικό προσωπικό του ΝΝΑ Υγεία και Δύναμη για να ανταπεξέλθει στις υψηλές απαιτήσεις της αποστολής του.

Αντώνιος Δημόπουλος

Αντιναύαρχος ΠΝ ε.α. Επίτιμος ΓΕΠΝ

Εις μνήμην

Κατάθεση 300 ευρώ από τον Πλωτάρχη (Μ) Στυλ. ΓΕΡΑΝΙΟΥ,
εις μνήμην Αντιναυάρχου (Μ) Ιωάννη ΚΑΡΠΟΥΖΗ

Ευχαριστήρια Επιστολή

Με την παρούσα, εκφράζω ευχαριστίες και ευγνωμοσύνη στο ΝΝΑ, για την άφογη φροντίδα τού Ιατρικού και Νοσηλευτικού προσωπικού, στην έγκαιρη, σωστή αντιμετώπιση και αποκατάσταση του προβλήματος της υγείας μου.

Ειδικά στον Διεύθυνση της Β' Χειρουργικής Κλινικής, τον Πλοίαρχο (ΥΙ) Π. ΒΑΜΒΑΚΑ Π.Ν. και στον Θεράποντα Χειρουργό μου Υποπλοίαρχο (ΥΙ) Χ. ΜΠΑΡΚΟΛΙΑ Π.Ν. που με τις άξιες ικανότητές τους και την συνδρομή της επικουρικής φροντίδας του Βοηθού Ανθυποπλοιάρχου (ΥΙ) Ν. ΤΑΣΗ Π.Ν., μαζί με την άριστα καταρτισμένη επιστημονική ομάδα της Β' Χειρουργικής, συνέβαλαν στην επιτυχή διεξαγωγή της σοβαρής επεμβάσεως.

Ευχαριστώ επίσης, τον Αναισθησιολόγο Αντιπλοίαρχο (ΥΙ) Μ. ΓΚΙΑΟΥΡΑΚΗ Π.Ν. και όλο το προσωπικό του Χειρουργείου, για την συμβολή τους στην επιτυχή επέμβαση, και το εμπλεκόμενο προσωπικό όλων των ειδικοτήτων, (νοσηλευτικό, διοικητικό, βοηθητικό), της νοσηλευτικής πτέρυγας 4N .

Με εκτίμηση

Αρχιπλοίαρχος (Ο) Γ. Καραγαβριηλίδης Π.Ν. ε.α.

Διάφορα

Βιβλιοκρισία

Ο Λευτέρης Σφακτός, Επικελευστής (ε.α.) εκπληρώνει την υποχρέωσή του προς το ΠΝ.

Ο Λευτέρης Σφακτός μας εξέπληξε με το βιβλίο που συνέγραψε και το οποίο αναφέρεται στην ιστορική πορεία των Υπαξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα. Συγκεκριμένα αναφέρεται στην χρησιμότητα και στον νευραλγικό ρόλο που διαδραμάτισαν οι Υπαξιωματικοί στην διαχρονική πορεία του Πολεμικού Ναυτικού.

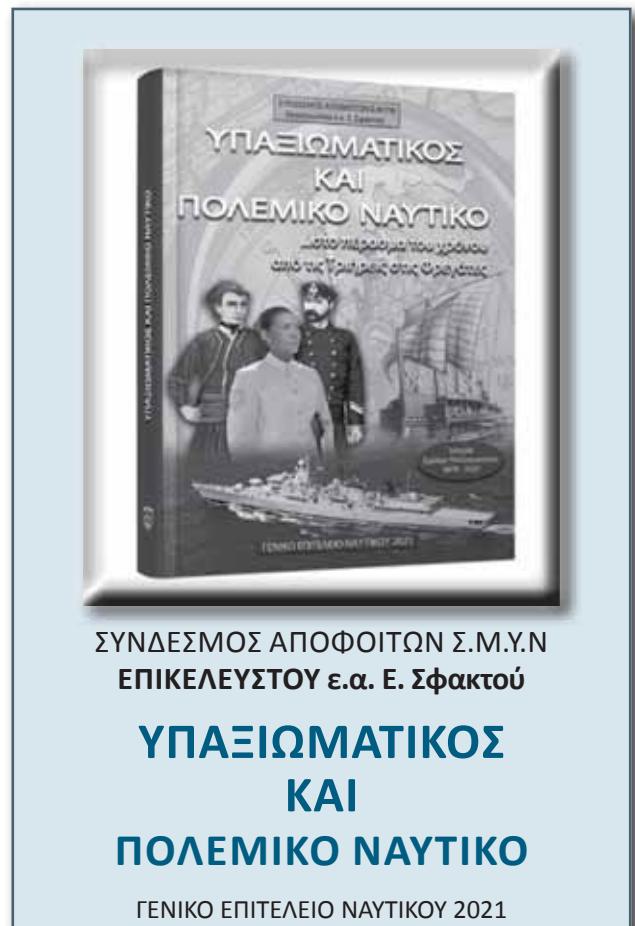
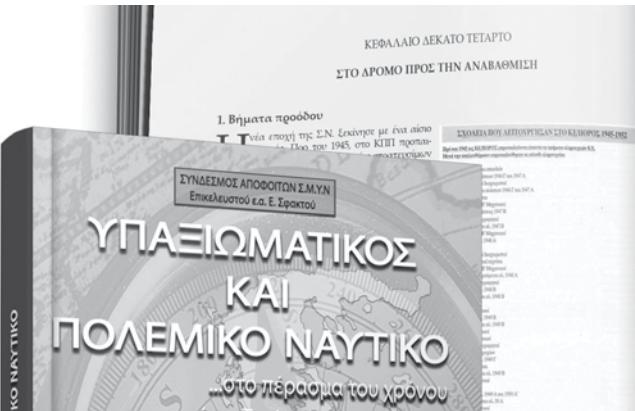
Οι Υπαξιωματικοί από συστάσεως του Ελληνικού κράτους αποτέλεσαν και αποτελούν την σπονδυλική στήλη του Πολεμικού Ναυτικού. Βέβαια η μόρφωσή τους και η εκπαίδευσή τους γινόταν πάνω στα πλοία διότι δεν υπήρχαν παραγωγικές σχολές για να τους δώσουν την κατάλληλη μόρφωση και γνώση για την ειδικότητα που θα υπηρετούσαν.

Σήμερα όλα αυτά έχουν αλλάξει και οι Υπαξιωματικοί αφού τελειώσουν την ανάλογη σχολή της ειδικότητάς τους, πηγαίνουν στα πλοία πάνω στα οποία γνωρίζουν στην πράξη αυτά που διδάχτηκαν.

Το παρόν βιβλίο του Λευτέρη Σφακτού που τιτλοφορείται «Υπαξιωματικός και Πολεμικό Ναυτικό» στο πέρασμα του χρόνου τυγχάνει πρωτότυπο, διότι μέχρι τώρα δεν είχε κανείς ασχοληθεί με αυτό το κομμάτι της Ναυτικής μας ιστορίας που παρέμενε αδιερεύνητο.

Το εν λόγω βιβλίο αποτελείται από 440 σελίδες και τυγχάνει μεγάλης σπουδαιότητας και χρησιμότητας, τόσο για τους νέους σπουδαστές των διαφόρων σχολών των Υπαξιωματικών, για την ολοκλήρωση των γνώσεών των στο θεωρητικό επίπεδο, όσο και των παλαιών συναδέλφων τους που ενώ υπηρέτησαν στο Πολεμικό Ναυτικό δεν γνώριζαν την ιστορία τους.

Τελειώνοντας θα ήθελα να εξηγήσω γιατί ο κ. Σφακτός μας εξέπληξε. Για πρώτη φορά στην ιστορία του Πολεμικού Ναυτικού ένα σπουδαίο βιβλίο συγγράφεται από ένα τόσο μικρό σε βαθμό Υπαξιωματικό στην ιεραρχία των Υπαξιωματικών. Βέβαια αν διαβάσουμε το βιογραφικό του κ. Σφακτού θα καταλάβουμε το

πνευματικό του ανάστημα.

Οι Ναύαρχοι που μνημονεύει στο βιβλίο του τον πίστεψαν και τον ενεθάρρυναν στην ολοκλήρωση της εργασίας του αλλιώτικα δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί και να εκδοθεί ένα τέτοιο βιβλίο.

Οι «Θ.Α» συγχαίρουν τον συγγραφέα και τους Ναυάρχους που προώθησαν αυτή την εργασία, ώστε να εκδοθεί ένα σπουδαίο βιβλίο προς πνευματική ανόρθωση της κατηγορίας αυτής των στελεχών του Πολεμικού Ναυτικού.

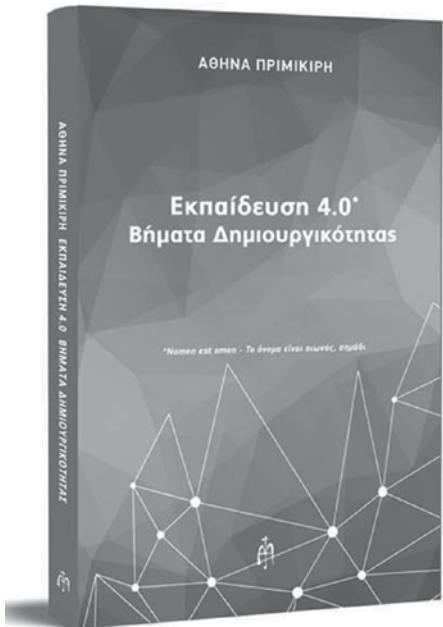
Υποναύαρχος (Ο) Νικόλαος Τσαπράζης ΠΝ ε.α.

Διάφορα

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Από τις εκδόσεις ΗΛΙΑΣ Ι. ΜΠΑΡΤΖΟΥΛΙΑΝΟΣ,
κυκλοφόρησε το βιβλίο:

Α' Έκδοση 2021

Τίτλος:

Εκπαίδευση 4.0*

Βήματα Δημιουργικότητας

*Nomen est omen - Το όνομα είναι οιωνός, σημάδι

Μελέτη

Συγγραφέας:
Αθηνά Πριμικίρη

ISBN: 978-618-5587-09-3

Σχήμα: 16 x 24

Εκπαίδευση 4.0*

Βήματα Δημιουργικότητας

*Nomen est omen - Το όνομα είναι οιωνός, σημάδι
Μελέτη

Η Συγγραφέας

Η Αθηνά Πριμικίρη, εκ Δράμας οριμώμενη, είναι δασκάλα του Δημοσίου με 37 χρόνια υπηρεσίας. Σπούδασε Δημόσια Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο (1982). Απόφοιτος της Μαρασλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας (1984). Αριστούχος μεταπτυχιακού Διπλώματος «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα» (2017) του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Σύμβουλος ελληνικής γλώσσας στο Γηπουργείο Παιδείας της Νέας Νότιας Ουσλίας, επί δύομισι χρόνια, κατά την απόσπασή της στο Σύδνεϋ (1997-2003). Διετέλεσε Διευθύντρια Σχολικών Μονάδων (2007-15). Συμμετέχει ως Ambassador στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική δράση Teachers4Europe από την πλοτική της εφαρμογή. Επιλέχτηκε από τη NASA (2014) Country Lead Ελλάδος στην παγκόσμια εκπαιδευτική πρόληψη MissionX: Train like an Astronaut, ιδιότητα που διατηρεί έως σήμερα. Συγγραφέας του βιβλίου Εκπαίδευση 4.0 Μάθηση και Δεξιότητες του 21ου αιώνα Επιχειρηματικές Δεξιότητες στην Εκπαίδευση, (2020, Εκδόσεις Παπαδόπουλος).

Το έργο:

Η διακεκριμένη εκπαιδευτικός και συγγραφέας του καινοτομικού, μοναδικού ίσως για τη χώρα μας, βιβλίου «Εκπαίδευση 4.0 Μάθηση και Δεξιότητες του 21ου αιώνα - Επιχειρηματικές Δεξιότητες στην Εκπαίδευση», συνεχίζει τη συγγραφική της πορεία με αυτό το βιβλίο, που δείχνει να είναι η φυσική συνέπεια και συνέχεια του προηγούμενου!

Καθώς η φύση της δημιουργικότητας είναι πολυδιάστατη, η δημιουργικότητα αποτελεί, άτυπα μεν - ουσιαστικά δε, στόχο της ζωής του ανθρώπου, τόσο σε ατομικό, όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Συνδέεται με όλα τα χαρακτηριστικά μιας υγιούς και παραγωγικής εξέλιξης του ατόμου, σε σχέση με τον εαυτό του, την οικογένεια, την οικονομία, την κοινωνία, τον κόσμο! Αυτοδικαίως, κατά συνέπεια, απασχολεί ιδιαίτερα την ευρεία και στενή εννοία, Παιδεία και Εκπαίδευση.

Με αυτό το πνεύμα, η Αθηνά Πριμικίρη ξεδιπλώνει με ολοκληρωμένο τρόπο τη δημιουργικότητας ως προς τη φύση της, ως προς τον ρόλο της και ως προς την ανάπτυξη και αξιοποίηση της. Έχοντας αναπτύξει με μακεστρία όλο το φάσμα των θεμάτων που αφορούν τη δημιουργικότητα, οδηγεί τον αναγνώστη και μελετητή, από την εννοιολογική πολυσυνθετότητα της δημιουργικότητας, στην κατανόησή της, στην ανάλυσή της ως κοινωνικό-οικονομικό φαινόμενο, στις διαστάσεις και τις πηγές της, καταλήγοντας στο επίδικο «αγτικείμενο», το ερώτημα αν η δημιουργικότητα μπορεί να διδαχθεί.

Γιώργος Σταμάτης
Σύμβουλος Ανάπτυξης και Εκπαιδευτής Επιχειρήσεων,
Coach και Συγγραφέας
[από τον Πρόλογο του βιβλίου]

ΗΛΙΑΣ Ι. ΜΠΑΡΤΖΟΥΛΙΑΝΟΣ

Εκδόσεις

Τηλ. 210 38 35 421

e-mail: info@bartzoulianos.com

Εκδόσεις Μπαρτζουλιάνος [@bartzoulianos_editions](https://www.bartzoulianos_editions.com)

Παραθερισμός

Παραθερισμός ΕΑΑΝ για το έτος 2022

Παραθερισμός ΕΑΑΝ στα παραθεριστικά κέντρα ΠΝ και Ιδιωτικά Ξενοδοχεία-Πανσιόν-Ενοικιαζόμενα Δωμάτια (ΟΔΗΓΙΕΣ)

ΣΧΕΤ.: α. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ ΕΑΑΝ (ΚΑ. ΠΑ.ΕΑΑΝ), Ημερομηνία, 17 Φεβρουαρίου 2022.
 β. Πρακτικό ΔΣ/ΕΑΑΝ υπ' αριθ. Π-38/27-02-2020
 - Θέμα 10

Σειρά προτεραιότητας παραθερισμού μελών από τους πίνακες παραθερισμού

1. Στα παραθεριστικά κέντρα του ΠΝ

Από τον πίνακα παραθερισμού Α παραθερίζουν όσοι έχουν επιλεγεί από το πρόγραμμα του Η/Υ, ανάλογα με τα μόρια και τις θέσεις που διατίθενται σε κάθε περίοδο από το ΓΕΝ. Τυχόν κενά οικήματα / δωμάτια συμπληρώνονται από τους αναπληρωματικούς του ίδιου πίνακα κατά σειρά μορίων και οι οποίοι έχουν δηλώσει επιθυμία να παραθερίσουν τουλάχιστον 10 ημέρες νωρίτερα από την έναρξη της παραθεριστικής περιόδου. Σε περίπτωση που ικανοποιηθούν όλοι οι επιθυμούντες να παραθερίσουν αναπληρωματικοί που αναγράφονται στον πίνακα Α και υπάρχουν ακόμη κενά, τότε μπορεί να συμπληρωθεί ο πίνακας από τους εγγεγραμμένους στον πίνακα Δ (ΕΚΤΕ) της ίδιας περιόδου από άτομα που έχουν δηλώσει επιθυμία παραθερισμού τουλάχιστον 10 ημέρες πριν την έναρξη της περιόδου αυτής ήλεκτρονικά ή τηλεφωνικά. Επίσης να διαπιστώνται από τους ιδίους ότι το αίτημά τους καταχωρήθηκε στους πίνακες παραθερισμού. Εφόσον εξαντληθεί και ο πίνακας Δ (ΕΚΤΕ), τότε συμπληρώνεται ο παραθερισμός από τους υπόλοιπους πίνακες ύστερα από απόφαση του ΔΣ. Όσοι δεν δηλώσουν επιθυμία παραθερισμού όπως παραπάνω αναγράφεται, σημαίνει ότι δεν επιθυμούν να παραθερίσουν και επομένως δεν θα ερωτηθούν τηλεφωνικά από την ΕΑΑΝ εάν επιθυμούν παραθερισμό.

ΤΕΝΙΚΑ

- Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που για κάποιο λόγο ο υποψήφιος παραθεριστής δεν χρησιμοποιήσει το οίκημα ή το δωμάτιο που θα διατεθεί θα ενημερώσει την ΕΑΑΝ τηλεφωνικά τουλάχιστον 10 ημέρες πριν από την έναρξη της παραθεριστικής περιόδου.
- Εάν ο υποψήφιος παραθεριστής είναι εγγεγραμμένος στους αναπληρωματικούς πίνακες παραθε-

ρισμού ή στους άλλους πίνακες τουλάχιστον (10) ημέρες πριν την έναρξη παραθερισμού της περιόδου παραθερισμού, εφόσον επιθυμεί να παραθερίσει εάν υπάρξει κενό οίκημα/δωμάτιο, θα το δηλώσει ηλεκτρονικά ή τηλεφωνικά στο γραφείο παραθερισμού της ΕΑΑΝ. Επίσης να διαπιστώσει ο ίδιος, ότι το αίτημά του καταχωρήθηκε στους πίνακες παραθερισμού. Εάν δεν το δηλώσει, τούτο σημαίνει ότι δεν επιθυμεί παραθερισμό και ως εκ τούτου να μην ειδοποιηθεί τηλεφωνικά από την ΕΑΑΝ.

- Σε περίπτωση που εξαντληθούν οι αναπληρωματικοί της περιόδου που έχουν δηλώσει επιθυμία παραθερισμού, τότε θα καλούνται για παραθερισμό άτομα από άλλες περιόδους που έχουν δηλώσει επιθυμία παραθερισμού από τους πίνακες Α, Δ, Γ, Β, ή από άτομα που δεν έχουν κάνει αίτηση και είναι γραμμένα στην περίοδο αυτή και έτσι θα συμπληρώνονται τα τυχόν κενά οικήματα/δωμάτια.

- Στις δυο τελευταίες περιόδους πέραν των δικαιουμένων, σε περίπτωση κενών οικημάτων/δωματίων, θα προτιμούνται για παραθερισμό άτομα που δεν παραθέρισαν ή που δεν πρόκειται να παραθερίσουν το παραθεριστικό έτος και έχουν δηλώσει επιθυμία παραθερισμού, κατά σειρά προτεραιότητας από τους πίνακες Α, Δ, Γ, Β άλλων περιόδων του ίδιου παραθεριστικού κέντρου, ή από άτομα που δεν έχουν κάνει αίτηση για παραθερισμό και έχουν δηλώσει επιθυμία στην περίοδο αυτή.

Κατανομή οικημάτων και δωματίων

- Τα οικήματα και τα δωμάτια που διατίθενται για παραθερισμό και η αντίστοιχη μεγίστη δυνατότητα φιλοξενίας σε αυτά καθορίζεται από το ΓΕΝ ως εξής:
 - Οίκημα τύπου Α: 4 άτομα με μέγιστο αριθμό 6.
 - Οίκημα τύπου Β: 4 άτομα με μέγιστο αριθμό 6.
 - Οίκημα τύπου Γ: 2 άτομα με μέγιστο αριθμό 4.
 - Δωμάτια Ξ1-Ξ2: 2 άτομα.
 - Δωμάτια Ξ3: 4 άτομα.

- Τα οικήματα και τα δωμάτια των ξενοδοχείων κατανέμονται με μέριμνα ΓΕΝ ως προς τον αριθμό.

- Σε κάθε οικογένεια ανεξαρτήτως δικαιουμένων ατόμων διατίθεται ένα οίκημα ή ένα δωμάτιο.

- Παραθεριστές που έχουν δηλώσει περισσότερα άτομα από τη χωρητικότητα του οικήματος/δωματίου που θα τους παραχωρηθεί, να λάβουν υπόψη ότι δεν θα τους διατεθεί δεύτερο οίκημα/δωμάτιο για τη στέγαση όλων των μελών της οικογένειας τους και επομένως θα πρέπει να περιορίσουν ανάλογα τα μέλη της οικογένειας τους.

- Για περισσότερες πληροφορίες στο γραφείο παραθερισμού ΕΑΑΝ:

Τηλ.: 210-3310430-31, 210-3368662, 210-3368663, 210-3368657, 210-3310429

Παραθερισμός

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΠΑΝΣΙΟΝ - ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

11. Ο παραθερισμός θα επιδοτείται από την ΕΑΑΝ με τα ποσά που αναφέρονται στην ανακοίνωση ΕΑΑΝ:

ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ

12. Η επεξεργασία των στοιχείων των υποβληθεισών

Αιτήσεων-Υπεύθυνων Δηλώσεων των Μελών εκτελείται αυτόματα από τον Η/Υ της ΕΑΑΝ και ως αποτέλεσμα αυτής εκδίδονται 4 πίνακες για κάθε παραθεριστικό κέντρο και παραθεριστική περίοδο του ΠΝ και ξεχωριστά για τα ιδιωτικά ξενοδοχεία-πανσιόν-ενοικιαζόμενα δωμάτια, δηλαδή:

- α. Ο Πίνακας (Α) «ΔΙΚΑΙΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΒΑΣΕΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ (ΜΟΡΙΩΝ) ΤΟΥΣ». Σ' αυτόν τον πίνακα αναφέρονται αυτοί που παραθερίζουν καθώς και οι αναπληρωματικοί.
- β. Ο πίνακας (Β) «ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΕΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΝ ΚΑΙ ΕΑΑΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ» (ΕΚΠΕ).
- γ. Ο πίνακας (Γ) «ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΕΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΝ ΚΑΙ ΕΑΑΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ» (ΕΚΔΕ).
- δ. Ο πίνακας (Δ) «ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΘΕΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΕΤΟΣ ΑΠΟ ΓΕΝ ΚΑΙ ΕΑΑΝ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ» (ΕΚΤΕ).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αθήνα 5 Απριλίου 2022

Αριθ. Πρωτ. 71/2022

Θέμα: Παραθερισμός Θέρους ΕΑΑΝ έτους 2022

Σχετ: α. Φ.440.1/10/222014/Σ.1942/28 Μαρ 22/ΓΕΝ/Β3-VI

β. Κανονισμός Παραθερισμού ΕΑΑΝ (ΚΑ.ΠΑ/ΕΑΑΝ) 17 Φεβ 2022

1. Κατόπιν σχετικού (α) σας γνωρίζονται παρακάτω οι διατιθέμενες περίοδοι παραθερισμού στα παραθεριστικά κέντρα του ΠΝ, (ΘΑΝ/NBNE, ΘΑΝ/ΝΑΣΚΕ, Φάρος Αρκίτσας Φθιώτιδος, ΚΕ/ΠΟΡΟΣ) καθώς και οδηγίες για τον παραθερισμό στα ιδιωτικά ξενοδοχεία - πανσιόν - ενοικιαζόμενα δωμάτια - καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

2. ΠΕΡΙΟΔΟΙ παραθερισμού στα Παραθεριστικά κέντρα ΠΝ έτους 2022

α. ΘΑΝ/NBNE 2022

1η (Α) περίοδος	Παρασκευή 27 Μαΐου 2022	έως Τετάρτη 08 Ιουνίου 2022
2η (Β) περίοδος	Παρασκευή 10 Ιουνίου 2022	έως Τετάρτη 22 Ιουνίου 2022
3η (Γ) περίοδος	Παρασκευή 24 Ιουνίου 2022	έως Τετάρτη 06 Ιουλίου 2022
4η (Δ) περίοδος	Παρασκευή 08 Ιουλίου 2022	έως Τετάρτη 20 Ιουλίου 2022
5η (Ε) περίοδος	Παρασκευή 22 Ιουλίου 2022	έως Τετάρτη 03 Αυγούστου 2022
6η (ΣΤ) περίοδος	Παρασκευή 05 Αυγούστου 2022	έως Τετάρτη 17 Αυγούστου 2022
7η (Ζ) περίοδος	Παρασκευή 19 Αυγούστου 2022	έως Τετάρτη 31 Αυγούστου 2022
8η (Η) περίοδος	Παρασκευή 02 Σεπτεμβρίου 2022	έως Τετάρτη 14 Σεπτεμβρίου 2022
9η (Θ) περίοδος	Παρασκευή 16 Σεπτεμβρίου 2022	έως Τετάρτη 28 Σεπτεμβρίου 2022

β. ΘΑΝ/ΝΑΣΚΕ 2022

1η (Α) περίοδος	Σάββατο 14 Μαΐου 2022	έως Παρασκευή 27 Μαΐου 2022
2η (Β) περίοδος	Σάββατο 28 Μαΐου 2022	έως Παρασκευή 10 Ιουνίου 2022
3η (Γ) περίοδος	Σάββατο 11 Ιουνίου 2022	έως Παρασκευή 24 Ιουνίου 2022
9η (Θ) περίοδος	Σάββατο 03 Σεπτεμβρίου 2022 έως	Παρασκευή 16 Σεπτεμβρίου 2022
10η (Ι) περίοδος	Σάββατο 17 Σεπτεμβρίου 2022 έως	Παρασκευή 30 Σεπτεμβρίου 2022

γ. Φάρος Αρκίτσας Φθιώτιδος 2022

1η (Α) περίοδος από	Παρασκευή 13 Μαΐου 2022	έως Σάββατο 21 Μαΐου 2022
2η (Β) περίοδος από	Κυριακή 22 Μαΐου 2022	έως Δευτέρα 30 Μαΐου 2022
3η (Γ) περίοδος από	Τρίτη 31 Μαΐου 2022	έως Τετάρτη 08 Ιουνίου 2022
4η (Δ) περίοδος από	Πέμπτη 09 Ιουνίου 2022	έως Παρασκευή 17 Ιουνίου 2022

Παραθερισμός

5η (Ε) περίοδος από	Σάββατο 18 Ιουνίου 2022	έως Κυριακή 26 Ιουνίου 2022
6η (ΣΤ) περίοδος από	Δευτέρα 27 Ιουνίου 2022	έως Τρίτη 05 Ιουλίου 2022
7η (Ζ) περίοδος από	Τετάρτη 06 Ιουλίου 2022	έως Πέμπτη 14 Ιουλίου 2022
8η (Η) περίοδος από	Παρασκευή 15 Ιουλίου 2022	έως Σάββατο 23 Ιουλίου 2022
9η (Θ) περίοδος από	Κυριακή 24 Ιουλίου 2022	έως Δευτέρα 01 Αυγούστου 2022
10η (Ι) περίοδος από	Τρίτη 02 Αυγούστου 2022	έως Τετάρτη 10 Αυγούστου 2022
11η (ΙΑ) περίοδος από	Πέμπτη 11 Αυγούστου 2022	έως Παρασκευή 19 Αυγούστου 2022
12η (ΙΒ) περίοδος από	Δευτέρα 22 Αυγούστου	έως Τρίτη 30 Αυγούστου 2022
13η (ΙΓ) περίοδος από	Τετάρτη 31 Αυγούστου 2022	έως Πέμπτη 08 Σεπτεμβρίου 2022
14η (ΙΔ) περίοδος από	Παρασκευή 09 Σεπτεμβρίου 2022	έως Σάββατο 17 Σεπτεμβρίου 2022
15η (ΙΕ) περίοδος από	Κυριακή 18 Σεπτεμβρίου 2022	έως Δευτέρα 26 Σεπτεμβρίου 2022.

δ. ΚΕ/ΠΟΡΟΣ των Ανθυπασπιστών ΠΝ 2022

1η (Α) περίοδος από	Σάββατο 11 Ιουνίου 2022	έως Παρασκευή 17 Ιουνίου 2022
2η (Β) περίοδος από	Σάββατο 18 Ιουνίου 2022	έως Παρασκευή 24 Ιουνίου 2022
3η (Γ) περίοδος από	Σάββατο 25 Ιουνίου 2022	έως Παρασκευή 01 Ιουλίου 2022
4η (Δ) περίοδος από	Σάββατο 02 Ιουλίου 2022	έως Παρασκευή 08 Ιουλίου 2022
5η (Ε) περίοδος από	Σάββατο 09 Ιουλίου 2022	έως Παρασκευή 15 Ιουλίου 2022
6η (ΣΤ) περίοδος από	Σάββατο 16 Ιουλίου 2022	έως Παρασκευή 22 Ιουλίου 2022
7η (Ζ) περίοδος από	Σάββατο 23 Ιουλίου 2022	έως Παρασκευή 29 Ιουλίου 2022
8η (Η) περίοδος από	Σάββατο 30 Ιουλίου 2022	έως Παρασκευή 05 Αυγούστου 2022
9η (Θ) περίοδος από	Σάββατο 06 Αυγούστου 2022	έως Παρασκευή 12 Αυγούστου 2022
10η (Ι) περίοδος από	Σάββατο 13 Αυγούστου 2022	έως Παρασκευή 19 Αυγούστου 2022
11η (ΙΑ) περίοδος από	Σάββατο 20 Αυγούστου 2022	έως Παρασκευή 26 Αυγούστου 2022
12η (ΙΒ) περίοδος από	Σάββατο 27 Αυγούστου 2022	έως Παρασκευή 02 Σεπτεμβρίου 2022

2. ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΑΡΑΘΕΡΙΣΜΟΥ στα ιδιωτικά ξενοδοχεία / πανσιόν / ενοικιαζόμενα δωμάτια / καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης

α. Το ποσόν που καταβάλει η ΕΑΑΝ στον κάθε δικαιούχο παραθερισμού σε ιδιωτικά ξενοδοχεία, για διαμονή πέντε (5) έως δέκα (10) ημερών είναι έως 350 ευρώ. Για παραμονή μικρότερη των πέντε ημέρων θα καταβάλλεται ποσό έως 70 ευρώ ημερησίως.

(1) Αν το κόστος καταλύματος για διαμονή πέντε (5) έως δέκα (10) ημερών υπερβαίνει το ποσό των 350 ευρώ στην/ις απόδειξη/εις ή το/α τιμολόγιο/α, θα θεωρούνται έγκυρες/α αλλά το υπερβαίνον ποσό δεν θα πληρώνεται από την ΕΑΑΝ. Αν το κόστος καταλύματος είναι μικρότερο των 350 ευρώ, θα πληρώνεται από την ΕΑΑΝ το αναγραφόμενο ποσό στην απόδειξη ή στο τιμολόγιο. Το αυτό ισχύει σε περίπτωση προσκομίσεως πλέον της μίας απόδειξης / τιμολογίου.

(2) Αν το συνολικό κόστος καταλύματος για διαμονή μίας (1) έως τεσσάρων (4) ημερών υπερβαίνει το ποσό των 70 ευρώ ημερησίως στην απόδειξη ή το τιμολόγιο θα θεωρούνται έγκυρες/α, αλλά το υπερβαίνον ποσό δεν θα πληρώνεται από την ΕΑΑΝ. Σε περίπτωση που το συνολικό κόστος καταλύματος είναι μικρότερο των 70 ευρώ ημερησίως, θα πληρώνεται από την ΕΑΑΝ το αναγραφόμενο ποσό στην απόδειξη ή στο τιμολόγιο. Το αυτό ισχύει σε περίπτωση προσκομίσεως πλέον της μίας απόδειξης / τιμολογίου.

(3) Οι δικαιούχοι δύνανται να παραθερίζουν περισσότερο των 10 ημερών εφόσον το κατάλυμα κοστίζει λιγότερο, μέχρι την συμπλήρωση του ποσού των 350 ευρώ.

β. Για την πληρωμή των ποσών στους δικαιούχους παραθερισμού από τον ταμία της ΕΑΑΝ, σύμφωνα με τα οριζόμενα παραπάνω, απαιτείται η προσκόμιση στη Χρηματική Διαχείριση ΕΑΑΝ:

(1) Νόμιμη Απόδειξη/εις ή τιμολόγιο/α του/των καταλύματος/των, ή ηλεκτρονική απόδειξη για τα καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης, όπου θα αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου παραθερισμού και ο αριθμός ήμερών ή το χρονικό διάστημα παραθερισμού, εντός των χρονικών ορίων της παραθεριστικής περιόδου από 1 Ιουνίου έως 30 Σεπτεμβρίου τρέχοντος έτους. (Δια ζώσης κατόπιν τηλεφωνικού Ραντεβού ή με ταχυδρομική συστημένη αποστολή μέσω ΕΛΤΑ ή Εταιρίας Courier).

(2) Γνωστοποίηση αριθμού λογαριασμού IBAN Εθνικής Τράπεζας (φωτοτυπία πρώτης σελίδας βιβλιαρίου ή αποδεικτικό μέσω internet banking όπου ο δικαιούχος παραθερισμού θα συμπεριλαμβάνεται ως δικαιούχος

Παραθερισμός

στον λογαριασμό αυτόν). Σε αντίθετη περίπτωση κατόπιν συνεννοήσεως, θα εκδίδεται Τραπεζική Επιταγή Τράπεζας της Ελλάδος στο όνομα του δικαιούχου παραθερισμού που είτε θα παραλαμβάνεται δια ζώσης ή θα αποστέλλεται από ΕΑΑΝ μέσω εταιρίας Courier με χρέωση παραλήπτη.

(3) Οι αποδείξεις ή τα τιμολόγια θα πρέπει να προσκομίζονται στον ταμία της ΕΑΑΝ το αργότερο μέχρι 10 Οκτωβρίου 2022. Μετά την καταληκτική αυτή ημερομηνία τα δικαιολογητικά δεν θα γίνονται δεκτά.

3. ΤΕΛΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ - ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

α. Οι αιτήσεις παραθερισμού θα υποβάλλονται μόνον ηλεκτρονικά στην διεύθυνση www.eaan.gr στο σχετικό link, **με καταληκτική ημερομηνία υποβολής την 06 Μαΐου 2022 στις 12:01**.

β. Η τυχόν αποστολή των απαιτούμενων δικαιολογητικών θα γίνεται ηλεκτρονικά **ΜΟΝΟ** στο e-mail : paratherismos@eanan.gr :

(1) Για άγαμα ή μη εργαζόμενα μέχρι 25 ετών και μόνον εφόσον αποτελούν προστατευόμενα μέλη: **Πιστοποιητικά οικογενειακής κατάστασης**. Για τα άνω των 18 ετών απαιτείται αντίγραφο της τελευταίας φορολογικής δήλωσης **E1** ότι πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις.

(2) Μακροχρόνια ασθενείς με ποσοστό αναπηρίας άνω των 80%. Όσων έχουν σύζυγο ή τέκνο ΑμεΑ (Άτομα με Αναπηρίες): **Γνωμάτευση από το οικείο Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.)** ή την **Ανώτατη κατά Κλάδο των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ) Υγειονομική Επιτροπή**.

(3) Πολύτεκνος/η με τουλάχιστον τέσσερα (4) προστατευόμενα τέκνα: **Αντίγραφο εικκαθαριστικού εφορίας προηγούμενου έτους**.

(4) Γονέα ανήλικου τέκνου που ασκεί κατ' αποκλειστικότητα την επιμέλεια αυτού, είτε εν τοις πράγμασι είτε κατόπιν δικαστικής απόφασης:

- **Αντίγραφο εικκαθαριστικού εφορίας προηγούμενου έτους**.

- **Δικαστική απόφαση επιμέλειας τέκνων**.

(5) Για την λήψη επιπλέον 30 μορίων για λόγους υγείας των ιδίων των δικαιούχων, γνωμάτευση εντός του τρέχοντος έτους από Στρατιωτικό Νοσοκομείο θεωρημένης από τον Διευθυντή ή Υποδιευθυντή του Νοσοκομείου, στην οποία να αναγράφεται ότι συνιστάται λουτροθεραπεία για την βελτίωση της υγείας του.

(6). Έγγαμος/η, & Χήρος/α :

- Δεν απαιτείται δικαιολογητικό για όσους είναι καταχωρημένοι στη βάση δεδομένων της Ε.Α.Α.Ν. (εκτός αν ζητηθεί από το αρμόδιο γραφείο).

- Απαιτείται πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (τρέχοντος έτους) ή Αντίγραφο εικκαθαριστικού εφορίας προηγούμενου έτους, για όσους έχει μεταβληθεί η οικογενειακή τους κατάσταση ή δεν είναι καταχωρημένοι στη βάση δεδομένων της Ε.Α.Α.Ν..

γ. Αναλυτικότερα στον νέο Κανονισμό Παραθερισμού Ε.Α.Α.Ν. (ΚΑ.ΠΑ.- ΕΑΑΝ 2022) σχετ. (β).

Ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ

Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
Γενικό Επιτελείο Ναυτικού
ΕΝΩΣΗ ΑΠΟΣΤΡΑΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Ε.Α.Α.Ν.)

Αθήνα: 07 Απρ 2022

Αριθμ. Πρωτ.: 73 / 2022

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΕΑΑΝ

ΘΕΜΑ: Χρήση Εγκαταστάσεων NB ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΧΕΤ: ΓΕΝ/Β3-IV Φ.440.1/10/222014/Σ.1942/28 Μαρ.2022

Γνωρίζεται στα μέλη της ΕΑΑΝ ότι, σύμφωνα με το σχετικό Παραρτ. «Ζ», κατά το θέρος 2022 υφίσταται η δυνατότητα χρήσης των υποδομών **NB ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ** έναρξη λειτουργίας Παρασκευή 03 Ιουνίου 2022 έως Κυριακή 25 Σεπτεμβρίου 2022. Για τον Ιούλιο πρόσβαση στις εγκαταστάσεις για όλες τις ημέρες της εβδομάδας θα έχουν οι Ανθυπασπιστές ε.α., ενώ μόνο για τις καθημερινές, Αξιωματικοί ε.α. Για περισσότερες πληροφορίες/λεπτομέρειες (όσον αφορά διαθέσιμους χώρους τους, τις ευκολίες πρόσβασης κ.λπ.) οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με το Τμήμα Θερέτρου της **NB KAN** στο τηλέφωνο 210 5531786.

Ο Πρόεδρος της ΕΑΑΝ

Αντιναύαρχος Θεόδωρος Γερούκης ΠΝ ε.α.

Νεκρολογίες

Αποχαιρετισμός Αντιπλοιάρχου Ιωάννη Σταθόπουλου ΠΝ, τέως ΥΦΕΘΑ

Από τον Αντιναύαρχο Κωνσταντίνο Γ. Καταγά ΠΝ ε.α.

Λόγια Αποχαιρετισμού στον συμμαθητή μας τον Γιάννη

Αγαπητέ μας Γιάννη,

Με βαθειά θλίψη σε αποχαιρετούμε οι συμμαθητές σου εμείς εδώ ο Νίκος Μανταδάκης και εγώ, εδώ και Επιτ. ΑΣ Ναύαρχος Γρ. Δεμέστιχας, και μεταφέρουμε την θλίψη όλων των εν ζωή συμμαθητών μας που νοερά σε αποχαιρετούν σήμερα. Μέσα στην πανδημία, πάνδημος είναι ο αποχαιρετισμός σου Γιάννη μου.

Γιατί σε αυτήν την αναπόδραστη για όλους ώρα, ευλογία είναι πρώτα-πρώτα η ικεσία της ιεράς ακολουθίας από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας που ήταν ο πνευματικός σου Πατέρας. Εδώ είναι σήμερα η αντιπροσωπεία του Ναυτικού μας, εδώ είναι η αντιπροσωπεία του Εθνικού μας Κοινοβουλίου με τους φίλους σου κ.κ. Βουλευτές, εδώ είναι οι φίλοι σου της Σπάρτης, εδώ είναι πολλοί από όλη την Λακωνία και νοερά όσοι δεν μπόρεσαν από αυτούς που σε έχουν γνωρίσει και αγαπήσει «στις πάνω από 45 φορές που έχεις γυρίσει τον Νομό στα 22 σου χρόνια ως βουλευτής τους» όπως έγραψες στο βιβλίο σου της πολιτικής σου πείρας «Απόψεις και Θέσεις».

Σε αυτόν τον πάνδημο αποχαιρετισμό εγώ θα ειπώ λίγα λόγια για τον Γιάννη τον Σταθόπουλο, τον αξιωματικό του Πολεμικού Ναυτικού που αρχίσαμε τον βίο μας και την φιλία μας διαβαίνοντας την εντυπωσιακή Πύλη της ΣΝΔ εκείνο τον Σεπτ. του μακρινού 1952. Σε εκείνα τα χρόνια της Σχολής, όλοι διαπιστώνουμε (εκ των υστέρων), π;νς σμλεύεται ο χαρακτήρας, η αλληλεγγύη, η εμπιστοσύνη, και κυρίως η αληθινή φιλία η δοκιμασμένη σε δυσκολίες που γεννούσε την βαθειά Εκτίμηση. Σε αυτό ο Γιάννης ήταν ο καλύτερος και για αυτό όλοι τον θέλαμε φίλο και αυτό τον συνόδευε στην εν συνεχεία υπηρεσία μας στα καράβια.

Αυτό άλλωστε το χαρακτηριστικό του ήταν εκείνο που τον έκανε να ενεργήσει σε εκείνη την θέση στην οποία στηρίχθηκαν τα σχέδια για το κίνημα του Ναυτικού του 1973 που σκόπευε στην αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Χώρα του Ναυτικού στο οποίο ποτέ η δικτατορία του 1967 δεν απέκτησε ερείσματα. Όλοι βασιζόντουσαν στην εμπιστοσύνη του Πλωτάρχη Σταθόπουλου και το αναγνωρίζουμε όχι μόνο εμείς οι συμμετέχοντες, αλλά και όλοι που εκ των υστέρων έγραψαν τις μαρτυρίες τους και τις αφηγήσεις τους για το κίνημα του Ναυτικού, το οποίο παρόλο που δεν πέτυχε έσεισε τα θεμέλια της Χούντας κυρίως με την απήχηση στο εξωτερικό.

Η συνέχεια αυτής της πραγματικά ανιδιοτελούς κίνησης εναντίον της δικτατορίας ήταν επώδυνη για όλους μας, με τις φυλακές, τα βασανιστήρια και την απόταξή μας. Εδώ θα ήθελα να κλείσω εκείνη την περίοδο με μια όμορφη νοσταλγική ανάμνηση των ημερών μετά την απόταξή μας. Εκείνων των συγκεντρώσεών μας, αποτάκτων πλέον (αλλά πλήρως ελευθέρων και ικανοποιημένων γιατί είχαμε εκτελέσει το καθήκον μας), στον ολάνθιστο κήπο του πατρικού σας σπιτιού στην Κηφισιά με την υποδοχή, με το χαμόγελο και την ευγένεια της Μητέρας σου, της Σταθοπούλαινας, όπως την λέγαμε, της Οσίας Ελένης και των αδελφών σου. Είχαμε ζήσει και τον κ. Καθηγητή, τον κ. Πρύτανι, Υπουργό και ακαδημαϊκό μας ο οποίος σήμερα εδώ μαζί με την Άννα, θα έχουν και αυτές τις αναμνήσεις και γνωρίζει ο αγαπητός Μιχάλης πόσο εκτιμούσαμε πάντοτε την δική του συμμετοχή σε αυτές τις περιπέτειές μας.

Η σταδιοδρομία η δική μας μετά την επαναφορά μας στο Ναυτικό κατά την μεταπολίτευση ήταν η συνέχιση της υπηρεσίας μας. Εσύ Γιάννη επέλεξες τότε την πολιτική ακολουθώντας και την ωραία πατρική παράδοση. Και η σταδιοδρομία σου είναι και αυτή μια ιδιαίτερη τιμή και για μας τους συμμαθητές σου. Τα 22 χρόνια της βουλευτικής σου ζωής και τα τρία χρόνια του Υφυπουργού Εθνικής Αμύνης είναι ένας αγώνας για τις Ένοπλες Δυνάμεις και το Ναυτικό από το οποίο ποτέ δεν έκοψες τους δεσμούς σου, αλλά και για την Λακωνία μας. Για αυτήν την δεύτερη έχω και προσωπική αντίληψη ως Λάκων και εγώ πολίτης (ακόμη και σήμερα) του τέως Δήμου Βοιών όπου και εκεί είχες πάντοτε πολλούς φίλους. Θυμάμαι τις πρώτες ημέρες της αποστρατείας μου που γυρνούσαμε τα Υπουργεία για να πείσουμε για ένα κυματοθραύστη που θα έκανε ασφαλές το αγκυροβόλιο του Παλαιόκαστρου.

Για αυτήν την Βουλευτική σου και Υπουργική Υπηρεσία έχω διαβάσει το βιβλίο σου «Απόψεις και Θέσεις» και σε αυτό πράγματι βλέπει κανείς τους αγώνες σου για τις ΕΔ και τα περίεργα που συνέβαιναν κατά καιρούς.

Και δεν θα άφηνα σε αυτήν την αναφορά μου στα καθήκοντά σου ως πολιτικού, το γνωστό σε όλους μας γεγονός που δείχνει την ακεραιότητα του χαρακτήρα σου. Εσύ δεν μας το έλεγες ποτέ. Όμως έχει περαστεί στο βιογραφικό σου, στο επίσημο πλέον Βιογραφικό Λεξικό του Τάσου Δημητρακόπουλου. Γράφει για εσένα επί λέξει: «Το 1984 και το 1989 αρνήθηκε την προαγωγή του σε ανώτερους βαθμούς, δεδομένου ότι έκρινε πως δεν την εδικαιούτο, γιατί είχε οικειοθελώς αποχωρήσει από την ενεργό υπηρεσία για να συμμετάσχει στις βουλευ-

Νεκρολογίες

τικές εκλογές. Κατόπιν τούτου παρέμεινε στον Βαθμό του Αντιπλοιάρχου ε.α.» Αυτού του άνδρα καυχώμαι και καυχώμεθα όλοι της τάξης μας πως είμαστε συμμαθητές.

Αγαπητή μας Κατερίνα σας χαρήκαμε μαζί στην ζωή, την αγάπη σας την παρουσία σας την αγάπη και εκτίμηση όλων γύρω σας. Θα θυμάμαι ανάμεσα στις άλλες εκδηλώσεις την πρόσκληση σε εμένα να βρεθώ μερικές φορές στην φιλοξενία του Σεβασμιωτάτου στο ευτυχισμένο σας σπίτι. Παρηγοριά σου ας είναι αυτή η αγάπη σου, αυτή η αφοσίωσή σου και στην ταλαιπωρία του αυτές τις τελευταίες ημέρες. Παρηγοριά σου ας είναι η αγάπη του για εσένα.

Με την ανάμνηση της παρουσίας σου Γιάννη, στης τάξης μας την καθιερωμένη ετήσια βραδιά, θα κλείσω με αυτά τα λίγα λόγια. Εκεί λέγαμε για την βραδιά την γεμάτη με αστεία και πειράγματα:

«Απόψε ήρθαν όλα αυτά, μνήμες ριπές σαν μελτεμιού
Τα αστεία και τα χωρατά σαν του βοριά σπιλιάδες
Και της καρδιάς μας οι ευχές προσκύνημα του καντηλιού
σ' ένα ξωκκλήσι-διόπτευση των πλόων μας στις Κυκλαδες.»

Ευχόμαστε μαζί με τις Ευχές της Εκκλησίας μας ο Θεός να σε φέρει με τον τελευταίο σου πλου σε λιμάνι εύορμο, μακάριο και γαλήνιο. Ευλογία Θεού είναι πως εδώ αναπέμπονται (όπως θα επιθυμούσες) από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας και πνευματικό σου Πατέρα.

Στα αγαπημένα σου αδέλφια τον Μιχάλη, την Άννα, την Ουρανία τον Γιάννη, την Λένα, που τόσο αναφέρεις στην μαρτυρία σου για το κίνημα, παρηγοριά ας είναι η αγάπη τους για σένα και το αγαθό όνομα που τους αφήνεις.

Καλό σου ταξίδι αγαπημένε μας Γιάννη.

Εις μνήμην Πλωτάρχου (Ε) Δημητρίου Παπαναγιώτου Π.Ν. ε.α.

Από τον Πλοίαρχο (Ε) Ευάγγελο Τσεκούρα Π.Ν. ε.α.

Αγαπητέ Δημήτρη,

Ο ξαφνικός σου θάνατος στις 14 Σεπτεμβρίου 2021, ήχησε στα αυτιά γνωστών και φίλων σαν κεραυνός εν αιθρίᾳ, σαν απίστευτο γεγονός. Όμως αλλοίμονο, η δυσάρεστη αυτή είδηση υπήρξε αληθινή, γέμισε τις καρδιές μας με θλίψη και μας συγκλόνισε όλους. Θα μας λείψεις πολύ! Μα πιο πολύ θα λείψεις από την αγαπημένη σου οικογένεια, την σύζυγό σου Κατερίνα, που όλα τα χρόνια του έγγαμου βίου σας είχατε τόση αγάπη που ήταν παραδειγματική, στις δύο σου κόρες, Αθηνά και Μαρία και στα τρία εγγονάκια σου, που σε θαύμαζαν και σε υπεραγαπούσαν. Ήσουν υποδειγματικός οικογενειάρχης που τους αγαπούσες και τους προστάτευες με κάθε δυνατό και έντιμο τρόπο.

Η ασθένειά σου ήταν ξαφνική και σύντομη, δεν κουράστηκες ούτε κούρασες την οικογένειά σου, όπως ήσουν σε όλη τη ζωή σου ακούραστος, γεμάτος ενέργεια και προσφορά για την οικογένειά σου, τους συγγενείς γνωστούς και φίλους.

Υπηρέτησες στο Π.Ν. στο σώμα των βατραχανθρώπων και ειδικότερα στην εξουδετέρωση ναρκών. Ήσουν το παράδειγμα και αγαπητός στους συναδέλφους σου για το ήθος σου, το πράσινο και ήρεμο ύφος σου και για όλη τη συμπεριφορά σου. Εξαιρετικά καταρτισμένος υπηρέτησες με αφοσίωση και υπευθυνότητα σε όλες τις θέσεις που τοποθετήθηκες. Η καλλιέργεια, η ευγένεια, η κομψότητα και ευθύτητα στους τρόπους σου, το επαγγελματικό σου ήθος, η καλοσύνη σου, η σωστή και ψύχραιμη κρίση σου, το χιούμορ σου ήταν προτερήματα που σε διέκριναν. Λογάριαζες τη γνώμη του άλλου, σεβόσουν την άποψή του. Το πέρασμά σου από τούτη τη ζωή ήταν ποιοτικό, δεν μπορεί κανείς να ξεχάσει αυτά τα προτερήματά σου.

Δημήτρης Παπαναγιώτου: Ένα όνομα αγαπημένο με μεγάλη αναμφισβήτητη αξία, ένα όνομα που μέσα του περικλείει τη λέξη Άνθρωπος με κεφαλαίο ΑΛΦΑ.

Εύχομαι σαν φτάσεις στο τέρμα να συναντήσεις τον δίκαιο κριτή για να σε οδηγήσει στις πύλες του Παραδείσου, γιατί εκεί σου αξίζει.

Θα σε θυμόμαστε όλοι με αγάπη και με τις καλύτερες αναμνήσεις.

Ας είναι ελαφρύ και ευλογημένο το χώμα που σε σκεπάζει.

Καλό σου ταξίδι Δημήτρη.

Νεκρολογίες

Αυτοί που έφυγαν...

Εκτελούμε το θλιβερό καθήκον της δυσάρεστης περιοδικής ενημέρωσης...

Βαθμός	Ονοματεπώνυμο	Ημέρα θανάτου	Έτος γεννήσεως
Υποναύαρχος ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Πασπάτης	6 Ιανουαρίου 2022	1928
Αντιναύαρχος ΛΣ ε.α. & Επίτιμος Α/ΛΣ	Νικόλαος Χασώτης	9 Ιανουαρίου 2022	1940
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.	Κωνσταντίνος Μπάρμπας	11 Ιανουαρίου 2022	1937
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Γαβαλάς	13 Ιανουαρίου 2022	1958
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Φωτεινή Πιτσαρή-Νίκου	18 Ιανουαρίου 2022	1937
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Ψυχογιός	18 Ιανουαρίου 2022	1935
Σημαιοφόρος ΛΣ εα	Νικούλα Ανδριοπούλου	22α Ιανουαρίου 2022	1966
Αντιναύαρχος (Μ) ε.α. ΠΝ	Ιωάννης Καρπούζης	23 Ιανουαρίου 2022	1939
Πλοίαρχος ε.α. ΠΝ	Αθανάσιος Τσέργας	23 Ιανουαρίου 2022	1951
Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Σεραφείμ Φλώρος	25 Ιανουαρίου 2022	1950
Πλωτάρχης ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Σταύρου	27 Ιανουαρίου 2022	1932
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Εμμανουήλ Γρηγοράκης	28 Ιανουαρίου 2022	1955
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Δήμος	28 Ιανουαρίου 2022	1953
Πλωτάρχης (Μ) ε.α. ΠΝ	Ευθύμιος Σταμούλης	30 Ιανουαρίου 2022	1935
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Μιχαήλ Παύλου ΠΝ	31 Ιανουαρίου 2022	1945
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Αθανάσιος Μισαηλίδης	5 Φεβρουαρίου 2022	1943
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Τιμολέων Σγουρός	6 Φεβρουαρίου 2022	1936
Πλωτάρχης ΛΣ ε.α.	Ευάγγελος Σαμπάνης	9 Φεβρουαρίου 2022	1933
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Λιάσκος	10 Φεβρουαρίου 2022	1933
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Χαράλαμπος Τσουκνάκης	11 Φεβρουαρίου 2022	1948
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Μιχαήλ Κοντούδης	11 Φεβρουαρίου 2022	1957
Υποναύαρχος (Μ) ε.α. ΠΝ	Αθανάσιος Σέκερης	18 Φεβρουαρίου 2022	1932
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Περικλής Κωβαίος	20 Φεβρουαρίου 2022	1933
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Θεοχάρης Παυλής	20 Φεβρουαρίου 2022	1959
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Λούκας	23 Φεβρουαρίου 2022	1957
Υποναύαρχος (ΥΦ) ε.α. ΠΝ	Εμμανουήλ Τζαρδής	26 Φεβρουαρίου 2022	1951
Υποναύαρχος ΛΣ ε.α. ΠΝ	Χαράλαμπος Δαούσης	1 Μαρτίου 2022	1952
Πλωτάρχης (Ε) ε.α. ΠΝ	Κωνσταντίνος Νικολόπουλος	6 Μαρτίου 2022	1947
Πλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Μιλτιάδης Μαρκίδης	9 Μαρτίου 2022	1937
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Δανομάρας	11 Μαρτίου 2022	1943
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Αλέξανδρος Πυτεράκης	12 Μαρτίου 2022	1956
Αντιναύαρχος ε.α. ΠΝ	Νικόλαος Οικονομάκος	13 Μαρτίου 2022	1949
Υποναύαρχος (ΥΙ) ε.α. ΠΝ	Γεώργιος Διάφας	14 Μαρτίου 2022	1930
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Ευστάθιος Μαρκόπουλος	15 Μαρτίου 2022	1933
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Βασίλειος Μόσχος ΠΝ	15 Μαρτίου 2022	1940
Πλοίαρχος ε.α. ΠΝ	Νικόλαος Αντωνογιωργάκης	20 Μαρτίου 2022	1956
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Δημήτριος Λεβέντης	24 Μαρτίου 2022	1932
Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Πέτρος Γουβιώτης	24 Μαρτίου 2022	1946
Αντιπλοίαρχος ΛΣ ε.α. ΠΝ	Εμμανουήλ Καδιανάκης	26 Μαρτίου 2022	1957
Σημαιοφόρος (Ε) ε.α. ΠΝ	Δημήτριος Παρίσης	27 Μαρτίου 2022	1957
Πλοίαρχος ε.α. ΠΝ	Ευστάθιος Κολοκύθας	30 Μαρτίου 2022	1951
Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Σωτήριος Χατζόβουλος	31 Μαρτίου 2022	1940
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Χαράλαμπος Γιακουμάκης	1 Απριλίου 2022	1931
Ανθυπασπιστής ε.α. ΠΝ	Εμμανουήλ Μαυροματάκης	3 Απριλίου 2022	1945
Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α. ΠΝ	Αθανάσιος Κόττας	4 Απριλίου 2022	1943
Ανθυπασπιστής ΛΣ ε.α.	Σταύρος Ελευθερίου	5 Απριλίου 2022	1950

Νεκρολογίες

Αποχαιρετισμός στον Πλοίαρχο (Ε) Δημήτριο Παπαναγιώτου ΠΝ ε.α.

Από τον Αντιναύαρχο Αντώνιο Ζωιδάκη ΠΝ ε.α.

Στις 14 Σεπτεμβρίου, ανήμερα του Σταυρού, έλυσες τους κάβους και ξεκίνησες για το μεγάλο ταξίδι σου στον ουρανό. Η αιφνίδια ασθένειά σου όταν μας έγινε γνωστή μάς στενοχώρησε, αλλά είχαμε την ελπίδα ότι με τις νέες θεραπείες θα ξεπερνούσες τον σκόπελο και θα σε είχαμε πάλι δίπλα μας.

Υπήρξες υπόδειγμα Αξιωματικού. Υπηρέτησες το ΠΝ με αρετή, πάθος, τόλμη και με βαθειές γνώσεις του αντικειμένου σου ως βατραχάνθρωπος στην ΜΥΚ. Τελειομανής και πάνω από όλα με απαραμιλλό ήθος. Πέτυχες αρκετά στη διαδρομή σου, μα πάνω απ' όλες τις επιτυχίες και τα επιτεύγματά σου η συμπόρευσή σου με τη σύζυγο και σύντροφό σου Κατερίνα αποτέλεσε σταθμό στη ζωή σου. Μαζί πορευόμετο στα έύκολα και στα δύσκολα και καταφέρατε να δημιουργήσετε μια ευτυχισμένη οικογένεια με παιδιά και εγγόνια.

Σε αποχαιρετούμε με αισθήματα αγάπης και εκτιμήσεως. Ο Μεγαλοδύναμος ας δίνει δύναμη στην οικογένειά σου που τόσο αγάπησες και φρόντισες, και να είσαι βέβαιος ότι η ζωή σου θα αποτελεί παράδειγμα και θα οδηγεί τα βήματά τους.

Η μεγάλη παρακαταθήκη όμως κάθε ανθρώπου είναι να μην μητρ. Δημήτρη, θα μείνεις για πάντα χαραγμένος στις μνήμες και στις καρδιές όσων είχαν την τύχη να σε γνωρίσουν, να συνεργαστούν και να συμπορευθούν μαζί σου.

Θα σε βλέπουμε πάντα ορθό, ζωντανό, περήφανο και με τον ρομαντισμό και τις αδυναμίες ενός εφήβου που απολαμβάνει χορταστικά τις χαρές της ζωής.

Αγαπητέ Δημήτρη, ο πόνος είναι μεγάλος, θα μας λείψεις, αλλά θα σε θυμόμαστε παντοτεινά.

Καλό ταξίδι στη θάλασσα των Αγγέλων. Άγγελοι να συντροφεύουν την ψυχή σου.

Αφιέρωμα στη μνήμη του Ιωάννη Καρπούζη Υποναυάρχου (Μ) ΠΝ ε.α.

Από τον Υποναύαρχο (Μ) Γιώργο Τελειούδη ΠΝ ε.α.

Αγαπημένε μας Γιάννη, αγαπημένε μας φίλε και συμμαθητή,

Με μεγάλη θλίψη ακούσαμε ότι έφυγες ξαφνικά από τη ζωή. Η οδύνη και η θλίψη που με διακατέχει εμένα προσωπικά αλλά και όλους τους συμμαθητές μας δεν μπορεί να περιγραφεί με λόγια.

Πέρασαν 65 χρόνια από τότε που μπήκαμε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, το καλοκαίρι του 1957.

Γιάννη μου εσύ από την αρχή διακρίθηκες για την ακεραιότητά σου, το χαρακτήρα σου, το ήθος σου, το χιούμορ σου και την αγάπη προς τους συμμαθητές μας. Υπήρξες υπόδειγμα ανθρώπου εξαίρετου αξιωματικού και πολύ καλού οικογενειάρχη.

Παρά τα κινητικά προβλήματα που σε ταλαιπωρούσαν τα τελευταία χρόνια ήσουνα χαρούμενος και ευτυχισμένος.

Γιάννη μου έφυγες όμως ξαφνικά και συγκλόνισες όλους όσους σε αγαπούν. Θερμά συλληπητήρια στην οικογένειά σου στην αγαπημένη σου σύζυγο Μαίρη καθώς και στα παιδιά σου, που τους ευχόμαστε κουράγιο και δύναμη για να αντέξουν την ξαφνική απώλειά σου. Δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ Γιάννη μας. Καλό Παράδεισο και καλό ταξίδι φίλε μου αγαπημένε...

Επικήδειος για τον Αντιπλοίαρχο (Ε) Γιάννη Σπανό ΠΝ ε.α.

Από τον Αντιπλοίαρχο (Ε) Ι. Μαρτζούκο ΠΝ ε.α.

Αγαπητέ φίλε και συμμαθητά Γιάννη Σπανέ,

Βρεθήκαμε εδώ στον Ιερό Νάο του Αγ. Γεωργίου Γλυφάδας, σήμερα Πέμπτη 23/03/2022 μερικοί φίλοι και συμμαθητές για να σου ευχηθούμε ΚΑΛΟ ΤΑΞΙΔΙ για εκεί που απεφάσισες κι εσύ και ο Μεγάλος Θεός να ταξιδέψεις. Και λέω μερικοί φίλοι και μερικοί συμμαθητές σου γιατί οι κανόνες της πολιτείας αυτή την εποχή δεν επιτρέπουν πολλαπλές παρουσίες σε τέτοιες εκδηλώσεις. Εξάλλου η μεγάλη μας ηλικία, η κακή κινητικότητά μας αλλά και οι κακές καιρικές συνθήκες δημιουργούν προβλήματα.

Βρεθήκαμε στη σχολή στον Πόρο τον Αύγουστο του 19149 εσύ από το μικρό σου χωριουδάκι της Εύβοιας το επονομαζόμενο ΚΑΚΟΛΙΡΙ και εγώ από την Κέρκυρα. Ήσουνα μικροκαμωμένος, ήσουνα ένα μικρό παιδάκι που μαζί με ειμάς τους άλλους υποψήφιους αναζητούσαμε την περαιτέρω τύχη μας.

Σε πειράζαμε και σε ρωτάγαμε πού είναι αυτό το ΚΑΚΟΛΙΡΙ; Στην Εύβοια; Στη Μακεδονία; Σε κάποιο άλλο μέρος της χώρας; Και εσύ στενοχωρίσουμε λέγοντάς μου επιτακτικά: Το χωρίο μου το λένε ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ και όχι ΚΑΚΟΛΙΡΙ και είναι στην Εύβοια».

Αργότερα μας φιλοξένησες στο χωριό σου και έτσι σταμάτησαν τα πειράγματα.

Στη σχολή υποφέραμε πολλά και δεν είναι της παρούσης όμως παρά την απαξίωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που ζούσαμε καταφέραμε και επιβιώσαμε και πήραμε και αρκετά χρήσιμα εφόδια για την μετέπειτα ζωή μας.

Πολλές φορές σκεφτήκαμε κι εσύ κι εγώ να φύγουμε από τη ΣΧΟΛΗ αλλά σκεπτόμεθα ότι δεν θα είχαμε ούτε φαγητό στο πατρικό μας σπίτι ‐ πού θα πηγαίναμε λόγω φτώχειας...

Στη Σχολή πολλοί συμμαθητές μαζί κι εγώ παρουσιασθήκαμε χωρίς παπούτσια (ξυπόλητοι), τόση μεγάλη φτώχεια.

Ήσουνα πεισματάρης και δεν ξεχνώ τις διαφωνίες μας στα διαλείμματα στη ΣΧΟΛΗ ΝΑΥΠΛΙΑΣ όταν παίρναμε πτυχίο (εσύ, εγώ, ο αειμνηστος Κυριακόπουλος και ο Μάττος). Πολλές φορές ο ευγενέστατος Διοικητής της Σχολής προσπαθούσε να μας ηρεμήσει λέγοντάς μας «Πιο ήρεμα βρε παιδιά».

Στα πλοία του Στόλου που υπηρέτησες, έδωσες τον καλύτερο σου εαυτό, αφήνοντας ικανοποιημένους ανώτερους που ήταν γύρω σου. Είχες την ειδικότητα των RADARS και ήσουν υπεύθυνος στο Κ.Π.Μ. του πλοίου όπου στις ασκήσεις προσπαθούσες να αποδώσεις τα μέγιστα. Συναγωνιζόσουνα με άλλα πλοία, ποιός θα εντοπίσει πρώτος το αναδυόμενο Y/B της ασκήσεως ή το περισκόπιο αναφέροντάς το στον Διοικητή της ασκήσεως για να πάρει εύσχημα το πλοίο. Υπηρετήσαμε στην Κρήτη, εσύ στο Πεδίο Βολής κι εγώ στον Ναύσταθμο. Αργότερα τοποθετήθηκες Διοικητής του Κλιμακίου Μυτιλήνης όπου και έδωσες τον καλύτερό σου εαυτό στην εκτέλεση των

Νεκρολογίες

καθηκόντων σου. Ήσουνα και αρκετά θρησκευόμενος, γιατί ο αδελφός της συζύγου σου ήταν ανώτερος Ιερωμένος και σε εμπότιζε με διάφορα θρησκευτικά δεδομένα, τα οποία μας μετέφερες προς συζήτηση, όπου άλλοι συμφωνούσαν και άλλοι διαφωνούσαν σε υψηλούς τόνους.

Δημιούργησες μια αξιόλογη οικογένεια με την αγαπητή σε όλους μας κ. Βασιλική την κόρη σου Μαρία, τον γαμπρό σου Άγγελο και τις εγγονούλες σου που σε υπεραγαπούσαν. Θα τους λείψεις, αλλά δυστυχώς η ζωή συνεχίζεται με τα ευχάριστα και τα δυσάρεστά της.

Καλό σου ταξίδι αγαπητέ φίλε και συμμαθητά Γιάννη Σπανέ και είναι βέβαιο ότι ο Μεγάλος Θεός δεν θα ξεχάσει ούτε εμάς αφού κρατά σειρά προτεραιότητας. Εμείς όσο θα ζούμε, θα σε θυμόμαστε με αγάπη και φύλια 73 ετών. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που θα σε σκεπάζει. Στην οικογένειά σου, ευχόμαστε ΥΓΕΙΑ για να ζουν και να σε θυμούνται. Καλό σου ταξίδι αγαπητέ φίλε Σπανέ.

Αντί επικήδειο για τον Αντιπλοίαρχο Ανδρέα Πίτροπο ΠΝ ε.α.

Από τον Αντιπλοίαρχο Νίκο Πουρναράκη ΠΝ ε.α.

Το παρόν κείμενο γράφεται για να τιμήσουμε τη μνήμη ενός συναδέλφου και φίλου, του αείμνηστου Ανδρέα Πίτροπου που έφυγε από την ζωή στις 16/12/2021 στην Πετρούπολη Αττικής και κηδεύτηκε στο Κοιμητήριο Πετρούπολης.

Ο Ανδρέας γεννήθηκε στη Νάξο το 1938 και το 1953 κατατάχθηκε στο Πολεμικό Ναυτικό, μαθητής στη Σχολή Τεχνιτών του Ναύσταθμου Σαλαμίνας. Από τα πρώτα χρόνια της καριέρας του φάνηκε ότι ήταν ένας συνάδελφος έξυπνος, φιλόδοξος, διορατικός, συνεργάσιμος και πάνω από όλα εξαιρετικός χαρακτήρας.

Τα περισσότερα χρόνια της στρατιωτικής του θητείας τα υπηρέτησε στα συνεργεία τορπιλών παράγοντας θετικό έργο. Ο αείμνηστος Ανδρέας υπήρξε ένας από τους στυλοβάτες του Πολεμικού Ναυτικού, ανθρώπους που έχει ανάγκη το σώμα.

Θεωρώ τον εαυτό μου ευλογημένο που είχα τον Ανδρέα συνεργάτη μου, σε διάφορες φάσεις της σταδιοδρομίας μου.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει και η μνήμη σου να είναι αιώνια.

Αξέχαστε φίλε Ανδρέα σε χαιρετώ Ο φίλος σου Νίκος Πουρναράκης

Επικήδειος για τον Ναύαρχο (Μ) Σπύρο Στίνη ΠΝ ε.α.

Από τον Σημ/ρο (Ε) Αθανάσιο Στυλιανόπουλο ΠΝ ε.α.

Σήμερα 1/1/2022 έμαθα από έναν αγαπητό μου συμμαθητή για τον πρόωρο χαμό του αγαπητού Διευθυντή Μου Σπύρου Στίνη.

Είχα την τύχη, να έχω τον υποπλοίαρχο τότε Στίνη, Διευθυντή στο γραφείο πληροφοριών μάχης στα αεροσκάφη Ναυτικής Συνεργασίας στην 353 ΜΝΑΣ στην Ελευσίνα. Εκεί γνώρισα καλύτερα τον άνθρωπο αυτό, τον οποίο πολλοί συνάδελφοι έλεγαν ότι είναι λιγάκι περίεργος.

Εγώ όταν τον γνώρισα καλά, διεπίστωσα ότι ήταν ένας εξαίρετος Αξιωματικός (TACCO) και μου άρεσε πάρα πολύ να πετώ μαζί του, διότι ήταν άριστος στα καθήκοντά του. Έφερνε τα σήματα γραμμένα και υπογεγραμμένα και το μόνο που έκανε ο Ασυρματιστής ήταν να τα κρυπτογραφήσει και να τα στείλει στο ΓΕΝ.

Στο γραφείο, όταν δεν πετούσαμε, με έβαζε να κάνω μετάφραση από τα Αγγλικά στα Ελληνικά για διάφορα Ρωσικά πολεμικά πλοία και μετά εάν δεν είχαμε άλλη εργασία μ' άφηνε να διαβάζω διότι σπουδάζα στο πανεπιστήμιο του Maryland στην Αμερικάνικη βάση του Ελληνικού. Όταν έφυγε από την 353 ΜΝΑΣ είχαμε με τον κύριο Στίνη επικοινωνία έως τον θάνατό του.

Καλό ταξίδι αγαπητέ μου Διευθυντά, εύχομαι ο Θεός να σε τοποθετήσει ανάμεσα στους καλούς, στον άλλο κόσμο.

Επιπλέον εύχομαι τα βαθιά συλλυπητήριά μου στους συγγενείς σας για τον πρόωρο χαμό σας και να ζήσουν έως τα βαθιά τους γεράματα, ώστε πάντοτε να σας θυμούνται και να σας τιμούν.

«Καλό σου ταξίδι αγαπητέ μου Διευθυντά»

Επικήδειος για τον Αντιπλοίαρχο (Ε) Νικόλαο Μπογδάνο ΠΝ ε.α.

Από τον Πλοίαρχο (Ε) Γεώργιο Λιάλιο ΠΝ ε.α.

Είναι κάποιοι άνθρωποι που αισθανόμαστε ότι δεν φεύγουν ποτέ από κοντά μας.

Έτσι νιώθω και εγώ προσωπικά, ότι συμβαίνει για τον αγαπητό συνάδελφο και αδελφικό φίλο Αντιπλοίαρχο (Ε) ε.α. Νικόλαο ΜΠΟΓΔΑΝΟ ΠΝ που πρόσφατα αποδήμησε προς τον Κύριο.

Αισθάνομαί ότι θα συνεχίσει να είναι μαζί μας, και, να μας διδάσκει με το παράδειγμα της ζωής του: Αγάπη για το Πολεμικό μας Ναυτικό, προσήλωσή στο καθήκον, αγάπη για την Πατρίδα.

Οπως όλους τους αξιόλογους Ανθρώπους τον διέκρινε το ήθος, το μέτρο, η αξιοπρέπεια, η διακριτικότητα.

Με τίμησε με την αγνή, άδολη, συνάδελφική και οικογενειακή φιλία του. Πάντα θα έρχονται στο μυαλό μου οι ωραίες συζητήσεις μας για την ζωή μας στο αγαπημένο μας Π.Ν., για την ζωή και τα προβλήματά μας, για τα παιδιά μας.

Αγαπημένε μου Νίκο Μπογδάνο, ήσουν εξαίρετος συνάδελφος, νοικοκύρης στην δουλειά σου και στην οικογενειακή σου ζωή, παράδειγμα προς μίμηση για όσους σε γνώρισαν. Είχες μια ωραία διαδρομή στο Π.Ν. και προσέφερες σε αυτό. Η Πατρίδα σε τίμησε με τον ανώτερο βαθμό που προβλέπεται στην κατηγορία σου.

Ήσουν ειλικρινής, τίμιος και δίκαιος, διακρινόμενος σε όλη την πορεία σου στο Π.Ν. και στην ζωή. Ήμουν τυχερός που σε γνώρισα. Δεν θα σε ξεχάσω ποτέ.

Καλό σου ταξίδι στην αιωνιότητα αγαπημένε φίλε και συνάδελφε Νίκο. Καλό παράδεισο να έχεις. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει και η μνήμη σου ας είναι Αιωνία.

Δώσε χαιρετίσματα στο στήριγμά σου στην ζωή, την Μαρίκα σου, και στην αγαπημένη μου Δέσποινα και, πές τους καλή αντάμωση να έχουμε.

Στις αγαπημένες σου κόρες Χριστίνα και Γεωργία, υποβάλω τα πιο θερμά μου συλλυπητήρια και τους εύχομαι να είναι πάντα καλά μαζί με τις οικογένειές τους, να θυμούνται τον αγαπημένο τους Πατέρα.

Οι Θ.Α. τιμούν τους Αγωνιστές της Παλλιγγενεσίας του 1821

Με την ευκαιρία της Εθνικής μας Επετείου της 25ης Μαρτίου 1821 η Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Πολεμικού Ναυτικού,

- α. Τιμά τα σύμβολα της Εθνικής Ανεξαρτησίας**
- β. Τιμά τους Αγωνιστές και Πρωτεργάτες της Εθνικής Παλλιγγενεσίας**
- γ. Τιμά την Φιλική Εταιρία που πρωτοστάτησε στη διάδοση των ιδεωδών της Ελευθερίας στο Γένος**
- δ. Τιμά τους πρωτεργάτες και καραβοκύρηδες που σήκωσαν το λάβαρο της Επαναστάσεως**
- ε. Τιμά τους ιερωμένους κληρικούς που πρώτοι αυτοί πρωτοστάτησαν και ευλόγησαν την Έναρξη της Επανάστασης**
- στ. Τέλος τιμά όλους τους Κλέφτες και Αρματωλούς και κάθε Αγωνιστή που έδωσε τη ζωή του και το αίμα του, για την ελευθερία της Πατρίδας, αλλά η προσφορά τους δεν αναγνωρίσθηκε από την Πολιτεία, με αποτέλεσμα στο τέλος της ζωής τους να φθάσουν στο έσχατο σημείο της πτωχείας και να ζουν με επαιτεία.**

**Χρόνια Πολλά στους
απανταχού Έλληνες και Ελληνίδες**

Η Συντακτική Επιτροπή των Θ.Α.

Ένωση Αποστράτων
Αξιωματικών Ναυτικού
ΝΠΔΔ
Ι. Παπαρρηγοπούλου & Π.Π. Γερμανού,
Πλατεία Κλαυθμώνος 105 61 Αθήνα
www.eaan.gr
Τηλ: 210-33.10.430,
210-33.10.431
e-mail: info@ean.gr

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΕΜΠΑ
Αριθμός Άδειας
517/92
ΚΩΔΙΚΟΣ 012037

Το μικρό πυρπολικό του
Δημήτρη Παπανικολή στο λιμάνι της Ερεσού
γεμάτο εκρηκτικά και εύφλεκτες ύλες έχει προσκολλήσει
στα πλευρά του τουρκικού δικρότου Φερμαντί-γνεμέζ
στις 27 Μαΐου 1821.
(έργο του Κων/νου Βολανάκη)